

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ & ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΗ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ
ΕΥΡΩΠΗ»

Διπλωματική Εργασία

«Οι προϋποθέσεις για την επιτυχή υιοθέτηση του Ευρώ από τις χώρες της
Ν.Α. Ευρώπης: Η περίπτωση της Ρουμανίας»

Λούγγος Ε. Στέργιος

Επιβλέπων: Γεώργιος Μακρής, Καθηγητής

Θεσσαλονίκη, 2016

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ & ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΗ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ
ΕΥΡΩΠΗ»

Διπλωματική Εργασία

«Οι προϋποθέσεις για την επιτυχή υιοθέτηση του Ευρώ από τις χώρες της
Ν.Α. Ευρώπης: Η περίπτωση της Ρουμανίας»

Λούγγος Ε. Στέργιος

Επιβλέπων: Γεώργιος Μακρής, Καθηγητής

Μέλη συμβουλευτικής επιτροπής: Νίκας Χρήστος, Καθηγητής

Σαρρή Αικατερίνη, Καθηγήτρια

Θεσσαλονίκη, 2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ/ ΑΓΓΛΙΚΗ	ΣΕΛ: 5-6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	ΣΕΛ: 7-10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ «Η ΠΟΡΕΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ»	ΣΕΛ: 11-20
✚ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΕ	(ΣΕΛ:12-13)
✚ ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕ Η ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΠΟΥ ΥΙΟΘΕΤΗΣΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΤΗΣ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗΣ	(ΣΕΛ: 14-20)
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ «ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΤ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ»	ΣΕΛ: 21-54
✚ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ	(ΣΕΛ: 21-23)
✚ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΙΣΟΤΙΜΙΩΝ (ΜΣΙ ΙΙ)	(ΣΕΛ:24)
✚ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ	(ΣΕΛ: 25-33)
○ ΠΛΑΙΣΙΟ 1 «Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ»	
○ ΠΛΑΙΣΙΟ 2 «ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ»	
○ ΠΛΑΙΣΙΟ 3 «Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ»	
○ ΠΛΑΙΣΙΟ 4 «Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ»	
○ ΠΛΑΙΣΙΟ 5 «ΛΟΙΠΟΙ ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ»	
✚ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΟΔΟ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ	(ΣΕΛ: 34-54)
○ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΜΑΙΟΣ 2008	
○ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΜΑΙΟΣ 2010	
○ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΜΑΙΟΣ 2012	
○ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΙΟΥΝΙΟΣ 2014	

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ «ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ»**

ΣΕΛ:55-84

✚ Η ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

(ΣΕΛ: 55-62)

✚ ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΣΥΝΕΤΕΛΕΣΑΝ ΝΑ ΑΝΑΒΑΛΕΙ Η ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΤΗΝ
ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ

(ΣΕΛ: 63-66)

✚ ΘΕΩΡΙΑ ΑΡΙΣΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΣΕΛ: 67-74)

✚ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ ΤΗΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

(ΣΕΛ:75-84)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΣΕΛ: 85-88

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΕΛ: 89-92

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ρουμανία κατάφερε να εκπληρώσει τα απαιτούμενα κριτήρια που προβλέπονται στην Συνθήκη της Κοπεγχάγης και να γίνει μέλος της Ε.Ε. την 1^η Ιανουαρίου του 2007. Για να πετύχει την κάλυψη των κριτηρίων αυτών προέβει σε αρκετές αλλαγές στη δομή της εσωτερική λειτουργίας της προκειμένου να εναρμονιστεί με τον τρόπο λειτουργίας της Ε.Ε.

Η μεγάλη πρόκληση ωστόσο για τη Ρουμανία ήταν και παραμένει η ένταξη της στη Ευρωζώνη και η υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος. Μέχρι και την τελευταία έκθεση που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2014 η Ρουμανία δεν πληρούσε τα απαιτούμενα κριτήρια, σύμφωνα με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, και επομένως δεν έχει ενταχθεί έως σήμερα στην Ευρωζώνη.

Ωστόσο η Ρουμανία είχε δεσμευτεί να ενταχθεί το έτος 2015 και παρά το ότι η συνεχόμενη βελτίωση της έδειχνε ότι κάτι τέτοιο θα μπορούσε να επιτευχθεί, η χώρα αποφάσισε να αναβάλλει τα σχέδια της. Η αιτία της αναβολής σύμφωνα με τους εκπροσώπους της χώρας είναι ότι θέλει πρώτα να ισχυροποιήσει την οικονομία της και να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα της. Τα επιχειρήματα που προέβαλε ήταν ότι ενδεχόμενη είσοδος της στην Ευρωζώνη χωρίς τον κατάλληλο βαθμό ετοιμότητας θα μπορούσε να έχει καταστροφικά αποτελέσματα για την οικονομία της αλλά και για την οικονομία των υπολοίπων κρατών μελών του ευρώ.

Ο στόχος που έθεσε η Ρουμανία για να πραγματοποιήσει την ένταξη της στην Ευρωζώνη είναι το 2019. Προκειμένου έως τότε να έχει βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της, η Ρουμανία κινείται προσανατολισμένη στην προσέλκυση επενδύσεων και στην αξιοποίηση ευρωπαϊκών κονδυλίων. Οι επενδύσεις που επιδιώκει κινούνται στα πλαίσια της ανάπτυξης που θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη σύγκλιση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης. Για το λόγο αυτό οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται αφορούν εκτός των άλλων τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τα έργα υποδομής.

ABSTRACT

Romania became a member of European Union in 2007, 1 January. That was the date that Romania succeeded to cover all the necessary criteria according to Copenhagen Declaration.

However the big challenge for Romania is to succeed becoming a member of Euro area. Until June 2014, Romania, has not cover all the necessary entry criteria, according to Maastricht Declaration, in order to become a member of European Economic Union.

But Romania has committed to adopt euro in 2015 and although she had the potential to succeed this target, she decided to delay her entrance until 2019. The main reason for that decision, according to country's representatives, was the necessity to strengthen country's economy in order to become more competitive so both not to have or to create problems into the European Economic Union.

For that purpose Romania is making efforts to attract investors and reclaim all the European offerings funds, so that to reduce the gap with other European countries, by investing in the construction of infrastructures projects.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με το τέλος του ψυχρού πολέμου, η Ε.Ε., τότε Ευρωπαϊκή Κοινότητα, έστρεψε την προσοχή της στη δημιουργία διμερών σχέσεων με τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Η ανάπτυξη σχέσεων από πλευράς Ε.Ε. αποσκοπούσε στην προώθηση μεταρρυθμίσεων σε πολιτικά και οικονομικά ζητήματα των χωρών αυτών, με σκοπό τη σταδιακή ενσωμάτωση τους στην Ένωση. Ωστόσο η ετερογένεια και ποικιλομορφία που χαρακτηρίζει τις χώρες αυτές ανάγκασε την Ε.Ε. να σχεδιάσει διαφορετική τακτική προσέγγισης της κάθε χώρας. Η διαδικασία όμως της σταθεροποίησης και σύνδεσης με τις χώρες των δυτικών Βαλκανίων, την οποία επιδιώκει η Ε.Ε., γίνεται υπό την αρχή της αιρεσιμότητας.

Η αρχή αυτή αποτέλεσε το βασικό κριτήριο πάνω στο οποίο βασίστηκε η χάραξη της πολιτικής της Ε.Ε. όσον αφορά την ενσωμάτωση των υπό μετάβαση χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης καθώς και των χωρών των Βαλκανίων. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, τα κράτη οφείλουν να πραγματοποιήσουν αλλαγές και βελτιώσεις σε θέματα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα των μειονοτήτων, το σεβασμό της δημοκρατίας, του διεθνούς δικαίου και του κράτους δικαίου. Επιπλέον είναι απαραίτητο να προβούν σε μεταρρυθμίσεις που θα οδηγήσουν τις οικονομίες των χωρών αυτών στην κατεύθυνση της οικονομίας της αγοράς.

Η Ε.Ε. είχε από νωρίς υπογράψει συμφωνίες συνεργασίας και εμπορίου με τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία. Οι εν λόγω χώρες έδειχναν να ξεχωρίζουν έναντι των υπολοίπων Βαλκανικών χωρών στους ρυθμούς ανάπτυξης που σημείωναν. Ωστόσο οι ρυθμοί προσέγγισης των χωρών αυτών στην Ε.Ε. επιβραδύνθηκαν καθώς άλλα κράτη της Βαλτικής και Κεντρικής Ευρώπης έδειχναν να πλεονεκτούν με βάση την οικονομική ανάπτυξη και την πολιτική σταθερότητα.

Μετά το τέλος του πολέμου στο Κοσσυφοπέδιο η Ε.Ε. επανέφερε το θέμα της διεύρυνσης προς τα Βαλκάνια. Η Βουλγαρία και η Ρουμανία σταμάτησαν να βρίσκονται στο περιθώριο αναφορικά με τις ενταξιακές προοπτικές τους. Το 1999 και τα δυο κράτη πήραν την ιδιότητα του υποψήφιου προς ένταξη κράτους. Ωστόσο εσωτερικές αδυναμίες κράτησαν και τα δυο κράτη εκτός της

διεύρυνσης του 2004. Παρ' όλα αυτά η ένταξη τους πραγματοποιήθηκε στην αμέσως επόμενη διεύρυνση του 2007.

Ωστόσο η ενταξιακή πορεία των χωρών αυτών δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ότι στέφθηκε με επιτυχία. Ο λόγος ήταν η προσήλωση που δόθηκε, κατά τη μεταβατική περίοδο της ένταξης τους, στον περιορισμό του κράτους χωρίς παράλληλα να γίνουν διαρθρωτικές αλλαγές στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα που θα μπορούσαν να στηρίξουν τις νέες θεσμικές και πολιτικές αλλαγές για την αποτελεσματική λειτουργία της ελεύθερης αγοράς.

Την περίοδο αυτή οι χώρες αντιμετώπιζαν έντονες πληθωριστικές πιέσεις, δημοσιονομικά και εξωτερικά ελλείμματα και ασυμμετρία της ανάπτυξης τους. Γρήγορα έγινε αντιληπτό ότι η βοήθεια προς τις χώρες αυτές έπρεπε να στηριχτεί στη δημιουργία θεσμών και κανονιστικών πλαισίων, την κατεύθυνση της επίτευξης ενός συστημικού μετασχηματισμού προκειμένου να υπάρξει σταθεροποίηση των μακροοικονομικών στοιχείων τους.

Ωστόσο η εμφάνιση της οικονομικής κρίσης έφερε στην επιφάνεια τις μεγάλες αδυναμίες των χωρών αυτών. Η θεαματική ανάπτυξη των υπηρεσιών και υποχώρηση του πρωτογενούς τομέα οδήγησε την εγχώρια παραγωγή των χωρών αυτών να αδυνατούν να καλύψουν την ζήτηση. Επιπλέον όσον αφορά το εμπορικό ισοζύγιο, οι χώρες της Ν.Α. Ευρώπης, χαρακτηρίζονται από υψηλής προστιθέμενης αξίας εισαγωγές και μικρής προστιθέμενης αξίας εξαγωγές¹. Οι εξαγωγές των χωρών αυτών χαρακτηρίζονται ως χαμηλής προστιθέμενης αξίας καθώς αφορούν την παραγωγή προϊόντων του καταναλωτικού κλάδου ή άλλων κλάδων των οποίων κύριο χαρακτηριστικό τους είναι η μετακίνηση σε χώρες που ελαχιστοποιείται το κόστος. Το πρόβλημα που προμηνύεται σε αυτήν την περίπτωση είναι πως η ανάπτυξη του βιοτικού επιπέδου των πολιτών θα αυξήσει το κόστος παραγωγής των προϊόντων αυτών, η παραγωγή των οποίων πιθανόν να μετακινηθεί σε χώρες

¹ Πηγή: Πετράκος, Γ. και Μ. Τσιάπα, Οι εμπορικές σχέσεις των βαλκανικών χωρών: μια Συγκριτική Ανάλυση, εις Πελαγίδη Θ. και Κ. Χαζάκη (επιμ.), Η πολιτική οικονομία της μετάβασης: Από τον κεντρικό σχεδιασμό στην οικονομία της αγοράς, Παπαζήση, 2009, σελ.157

χαμηλότερου κόστους επηρεάζοντας αλυσιδωτά την ανεργία των χωρών αυτών².

Τα ισοζύγια τρεχουσών συναλλαγών των χωρών αυτών εμφανίζονταν ολοένα και μειούμενα. Επιπλέον οι χώρες αυτές εμφανίζουν αδυναμία να αυτοχρηματοδοτήσουν τις επενδύσεις τους και καταφεύγουν στον εξωτερικό δανεισμό και στην προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων³. Οι ροές αυτές κεφαλαίων επηρεάζουν την ονομαστική συναλλαγματική ισοτιμία των χωρών αυτών οδηγώντας σε ανατίμηση της πραγματικής ισοτιμίας επηρεάζοντας την ανταγωνιστικότητα τους⁴.

Η Ρουμανία και η Βουλγαρία ως χαρακτηριστικά παραδείγματα χωρών που αποτελούν μέλη της Ε.Ε. έχουν προσδεθεί στο ευρώ και έχουν επιτύχει να μειώσουν το κόστος δανεισμού τους γεγονός που είχε επιπτώσεις και στον πληθωρισμό αλλά και στη ζήτηση των χωρών αυτών. Προκειμένου ωστόσο να υιοθετήσουν πλήρως το ενιαίο νόμισμα θα πρέπει να υπαχθούν στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II. Μετά την ένταξη τους στο μηχανισμό, θα πρέπει να ακολουθήσουν αυστηρή δημοσιονομική πολιτική προκειμένου να συγκλίνουν τα μεγέθη τους με αυτά των υπόλοιπων χωρών.

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται μια προσέγγιση της πορείας της Ρουμανίας, στο δρόμο της ένταξης της στην Ευρωζώνη.

Η προσέγγιση αυτή ξεκινάει από την είσοδο της Ρουμανίας στην Ε.Ε., τα κριτήρια που πρέπει να καλύπτει μια χώρα για να γίνει μέλος της Ε.Ε., κατά πόσο η Ρουμανία κάλυπτε τα κριτήρια αυτά, τις ενέργειες που πραγματοποίησε προκειμένου να ανταπεξέλθει στα κριτήρια και καταλήγει στο πότε πραγματοποιήθηκε η είσοδος της χώρας στην Ε.Ε.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η εξελικτική πορεία που ακολούθησε η Ρουμανία προκειμένου να γίνει μέλος της Ευρωζώνης. Η αξιολόγηση της

² Πηγή: Abramovitz, M., Catching-up, Forging ahead, and falling behind, Journal of Economic History σελ.394

³ Πηγή: Camlica, F., C. Orman, D. Payzanoglu and E. Yucel, Southeastern Europe: post-crisis prospects and risks, MPRA Paper, 2013, No. 45539. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://mpra.ub.uni-muenchen.de/45539/> σελ.5

⁴ Πηγή: Σκούντζος Θ., Οικονομική Ανάπτυξη Μέτρα Πολιτικής, Τόμος II, Δ' Έκδοση, Σταμούλη, 2006, σελ.311

πορείας αυτής γίνεται με τη βοήθεια των Εκθέσεων Σύγκλισης της ΕΚΤ. Στην ενότητα αυτή αναλύονται τα απαιτούμενα κριτήρια για να υιοθετήσει μια χώρα μέλος το ευρώ, παρατίθενται τα πλαίσια με τα οποία αξιολογείται η ικανότητα εισόδου μιας χώρας στην Ευρωζώνη, βάση της αξιολόγησης της ΕΚΤ και τέλος πραγματοποιείται ανάλυση των Εκθέσεων Σύγκλισης της ΕΚΤ για την πορεία που ακολούθησε η Ρουμανία στη διαχρονική κάλυψη των κριτηρίων από το 2008 έως το 2014.

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας πραγματοποιούνται προβλέψεις για το έτος ένταξης της Ρουμανίας στην Ευρωζώνη και επιπλέον αναφέρονται και αναλύονται όλες οι προσπάθειες που πραγματοποιεί η Ρουμανία προκειμένου η υιοθέτηση του ευρώ από πλευράς της να πραγματοποιηθεί με τους καλύτερους οιωνούς για τη μετέπειτα ανάπτυξη της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

Το τέλος του Β' παγκοσμίου Πολέμου βρίσκει την Ευρώπη εξαθλιωμένη. Ο πρωτοφανής αριθμός ανθρώπινων απωλειών, οι αναγκαστικές μετακινήσεις πληθυσμών, οι τεράστιες υλικές καταστροφές, η κατάρρευση του βιοτικού επιπέδου αλλά κυρίως η ηθική καταρράκωση έδιναν πλέον σαφές μήνυμα αναγκαιότητας δημιουργίας μιας καλά συγκροτημένης ειρηνικής κοινότητας.

Ύστερα από αρκετές προσπάθειες προσανατολισμένες στο σκοπό αυτό, στις 18 Απριλίου 1951, έγινε τελικά πραγματικότητα και έτσι ξεκίνησε η ευρωπαϊκή οικονομική συνεργασία, με ιδρυτικά μέλη τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, το Βέλγιο και τις Κάτω Χώρες. Οι ηγέτες των έξι αυτών χωρών ήταν αυτοί που συμφώνησαν να μεταβιβάσουν μέρος των αρμοδιοτήτων τους σε μια νέα οντότητα, τον Μάρτιο του 1957, που είναι γνωστή πλέον ως Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το όραμα των ηγετών αυτών εξ αρχής περιελάμβανε και άλλες δημοκρατικές ευρωπαϊκές χώρες που προτίθενται να προσχωρήσουν. Αποτέλεσμα αυτού ήταν η «λέσχη των έξι» όπως αρχικά ξεκίνησε, να απαριθμεί σήμερα 28 κράτη - μέλη και πάνω από 500 εκατομμύρια κατοίκους.

Για την επίτευξη της διεύρυνσης αυτής η Ευρωπαϊκή Ένωση παρείχε, τις πέντε τελευταίες δεκαετίες, βοήθεια στις χώρες που επιθυμούσαν να ενταχθούν ώστε να αναπτυχθούν οικονομικά και επιπλέον στήριζε τις δημοκρατικές δυνάμεις στις χώρες που βρίσκονταν υπό δικτατορικά καθεστώτα.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 49 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση υποψηφιότητα ένταξης στην Ευρωπαϊκή ένωση μπορεί να υποβάλλει οποιαδήποτε ευρωπαϊκή, χώρα αρκεί να σέβεται και να προάγει της δημοκρατικές αξίες που πρεσβεύει η Ε.Ε.

ΑΡΘΡΟ 49

«Κάθε ευρωπαϊκό κράτος το οποίο σέβεται τις αξίες που αναφέρονται στο άρθρο 2 και δεσμεύεται να τις προάγει, μπορεί να ζητήσει να γίνει μέλος της Ένωσης.»⁵

ΑΡΘΡΟ 2

«Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες»⁶.

Οι παραπάνω αποτελούν κοινές αξίες μεταξύ των κρατών μελών.

Το εάν όμως μια χώρα επιτύχει να γίνει μέλος της Ε.Ε. εξαρτάται από το κατά πόσο πληροί τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις που έθεσαν οι ηγέτες της Ε.Ε. στη Σύνοδο κορυφής της Κοπεγχάγης το 1993⁷. Τα κριτήρια αυτά είναι γνωστά και ως κριτήρια της Κοπεγχάγης.

^{5,6} Πηγή: http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/el/enlargement_el.pdf pdf «Διεύρυνση» σελ:5, ημερομηνία ανάκτησης 10/05/2014

⁷ Πηγή: Μακρής, Γ., Η Οικονομική Πολιτική των Χωρών της Κ. και Α. Ευρώπης κατά τη Διαδικασία της Μετάβασης τους προς την Οικονομία της Αγοράς, εις Πελαγίδη Θ. και Κ. Χαζάκη (επιμ.), Η πολιτική οικονομία της μετάβασης: Από τον κεντρικό σχεδιασμό στην οικονομία της αγοράς, εκδόσεις Παπαζήση, 2009, σελ.93

Τα λεγόμενα κριτήρια της Κοπεγχάγης είναι τα εξής

- Πολιτικά: η σταθερότητα των θεσμών της Δημοκρατίας, η ύπαρξη κράτους δικαίου, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και ο σεβασμός και προστασία των μειονοτήτων⁸
- Οικονομικά: «λειτουργούσα οικονομία της αγοράς και ικανότητα αντιμετώπισης των ανταγωνιστικών πιέσεων και των δυνάμεων της αγοράς εντός της ΕΕ»⁹
- Ικανότητα ανάληψης των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους: «συμπεριλαμβανομένης της προσήλωσης στους στόχους της πολιτικής, οικονομικής και νομισματικής ένωσης»¹⁰

Απαραίτητη προϋπόθεση για να αποτελέσει μια χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η αποδοχή των παραπάνω κριτηρίων και η εναρμόνιση της λειτουργίας της με αυτά.

^{8,9,10} Πηγή: http://europa.eu/pol/enlarg/index_el.htm pdf «Διεύρυνση» σελ:5, ημερομηνία ανάκτησης 10/05/2014

ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕ Η ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΠΟΥ ΥΙΟΘΕΤΗΣΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΤΗΣ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗΣ

Η Ρουμανία έμεινε εκτός από την τέταρτη διεύρυνση της Ε.Ε. που πραγματοποιήθηκε την 1^η Ιανουαρίου 2004. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στην έκθεση του έκρινε ότι δεν ήταν ακόμη έτοιμη για την προσχώρηση αυτή.

Συγκεκριμένα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχοντας υπόψη του την έκθεση του 2003 της Επιτροπής σχετικά με την πρόοδο της Ρουμανίας για την ένταξη της στην Ε.Ε. αναγνώρισε τις προσπάθειες που καταβάλλει η Ρουμανία στο δρόμο της ένταξης, ωστόσο έκρινε ότι παρά τις προσπάθειες της, αντιμετωπίζει σοβαρές δυσκολίες να ανταπεξέλθει στα κριτήρια της Κοπεγχάγης.

Με την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων το 2004 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τόνισε ότι για να καταστεί η Ρουμανία ικανή να ενταχθεί στην Ε.Ε. στην Πέμπτη διεύρυνση το 2007 θα πρέπει να υλοποιήσει πλήρως μια σειρά μέτρων.

Όσον αφορά την πολιτική κατάσταση και την κάλυψη των κριτηρίων η Ρουμανία θα πρέπει:

- ❖ Να λάβει μέτρα για την καταπολέμηση της διαφθοράς, ιδίως τη διαφθορά σε πολιτικό επίπεδο και να εφαρμόσει νόμους κατά της διαφθοράς
- ❖ Να αποκαταστήσει την ορθή και ανεξάρτητη λειτουργία του δικαστικού κλάδου με την παράλληλη χορήγηση σε αυτόν περισσότερων πόρων για την εύρυθμη λειτουργία του και ταυτόχρονος περιορισμός των εξουσιών του Υπουργείου Δικαιοσύνης
- ❖ Να λάβει μέτρα που θα απελευθερώνουν τα μέσα ενημέρωσης, δίνοντας τέλος στον εκφοβισμό των δημοσιογράφων και στη λογοκρισία που προέρχεται από τον οικονομικό έλεγχο των μέσων ενημέρωσης
- ❖ Να λάβει μέτρα για την πρόληψη των βασανιστηρίων στα αστυνομικά τμήματα επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό να σταματήσει η κακομεταχείριση των πολιτών σε αυτά

Επιπλέον το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προέτρεψε την Ρουμανία να αναπτύξει σχέδια δράσης σχετικά με τις μεταρρυθμίσεις αυτές για καλύτερη αξιολόγηση της προόδου της.

Επιπλέον το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο παρότι αναγνωρίζει τις προσπάθειες της Ρουμανίας όσον αφορά τις υλικές υποδομές για την προστασία του παιδιού, θεωρεί ότι έχει ακόμα να πραγματοποιήσει μεγάλη διαδρομή στη υποστήριξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες καθώς και τη θέσπιση αποτελεσματικού συστήματος που να διαφυλάσσει τα δικαιώματά τους. Συνεχίζοντας τονίζει και την αναγκαιότητα αναβάθμισης των δημοτικών υπηρεσιών σε θέματα σχετικά με την αναπηρία ενηλίκων, τις ενέργειες στήριξής τους καθώς και την σωστή προετοιμασία τους για την κατά το δυνατό ομαλότερη ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν παρέλειψε να αναφερθεί και στο μείζον θέμα των μειονοτήτων που υπάρχει στη Ρουμανία. Συγκεκριμένα η Ρουμανία καλείται να επιλύσει το θέμα της ιδιοκτησίας των εκκλησιών και την εύρεση λύσης για ειρηνική συνύπαρξη μεταξύ των πολιτών. Επιπλέον βήματα έχει να πραγματοποιήσει η Ρουμανία στο θέμα της ουγγρικής μειονότητας και στην αναγνώριση του δικαιώματος τους να χρησιμοποιούν τη γλώσσα τους στα σχολεία και τα πανεπιστήμια της χώρας.

Ως μείζον πρόβλημα που καλείται να αντιμετωπίσει η ρουμάνικη κυβέρνηση είναι οι περιπτώσεις γάμων παιδιών, πρόβλημα το οποίο εντοπίζεται στις μειονότητες των Ρομ, και αντιτίθεται στις σύγχρονες αντιλήψεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Για το θέμα αυτό καλούνται οι ρουμανικές αρχές να λάβουν μέτρα αντιμετώπισης του φαινομένου του εμπορίου γυναικών και παιδιών για σεξουαλική εκμετάλλευση.

Το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο δεν παρέλειψε να αναφερθεί και στη σημασία της ελευθερίας στη συνεργασία ως μέρος των κριτηρίων της Κοπεγχάγης, καθώς το ισχύον νομικό πλαίσιο θέτει εμπόδια σε μικρά και περιφερειακά κόμματα.

Όσον αφορά την κάλυψη των οικονομικών κριτηρίων, η Ρουμανία έχει να διανύσει μεγάλη απόσταση και να υιοθετήσει μια σειρά μέτρων τα οποία θα εστιάζουν στα ακόλουθα προβλήματα:

❖ Στην εξομάλυνση των περιφερειακών εισοδηματικών ανισοτήτων

Οι εισοδηματικές ανισότητες αποτελούν ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η Ρουμανία, εστιάζοντας την προσοχή της στις λιγότερο ανεπτυγμένες από οικονομικής άποψης περιοχές. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα σύγκρισης των εισοδημάτων μεταξύ της πρωτεύουσας και των περιφερειακών περιοχών όπου η εισοδηματική ανισότητα με βάση το κατά κεφαλήν εισόδημα είναι σχεδόν τριπλάσια.

❖ Στο πρόβλημα της φτώχειας

Ακόμη ένα τεράστιο πρόβλημα που καλείται να αντιμετωπίσει η ρουμανική κυβέρνηση, είναι το ότι σχεδόν το 30% του πληθυσμού της πλήττεται από τη φτώχεια. Επιπλέον δεν υπάρχει σύστημα κοινωνικής προστασίας και στήριξης τρίτεκνων και πολύτεκνων οικογενειών. Βελτιώσεις οφείλουν να πραγματοποιηθούν και σε ότι αφορά το συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις.

❖ Στην επιβολή μέτρων δημοσιονομικής πειθαρχίας

Οι αρχές της Ρουμανίας θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειες ιδιωτικοποίησης που έχουν προγραμματίσει, καθώς και τις προσπάθειες αναδιάρθρωσης του δημόσιου τομέα. Βήματα προόδου πρέπει να σημειωθούν και σε ότι αφορά την δημοσιονομική πειθαρχία σταματώντας να συντηρούν το φαινόμενο των τεράστιων εκπρόθεσμων οφειλών στο δημόσιο. Επιπλέον μέτρα καλούνται να πάρουν ώστε να περιορισθεί, να λυθεί ή να διακοπεί το φαινόμενο συντήρησης και ενίσχυσης μη βιώσιμων επιχειρήσεων σε βάρος της οικονομίας, αποτελώντας τροχοπέδη ανάπτυξης της υγιούς αγοράς.

Επιπρόσθετα, στις προσπάθειες που χρειάζεται να καταβληθούν από τις ρουμανικές αρχές για την κάλυψη των οικονομικών κριτηρίων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έκρινε ότι το επιχειρηματικό περιβάλλον της Ρουμανίας υστερεί ικανότητας δημιουργίας εγχώριων επενδύσεων ενώ ταυτόχρονα είναι

αναγκαίος ο κατάλληλος στρατηγικός σχεδιασμός για την πραγματοποίηση άμεσων ξένων επενδύσεων.

Όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με το κοινοτικό κεκτημένο οι ρουμανικές αρχές θα πρέπει:

Παρά την πρόοδο ως προς την εναρμόνιση με το κεκτημένο, να στέψει τις προσπάθειες της στη νομοθετική εναρμόνιση όσον αφορά

- Την ανάπτυξη της υπαίθρου
- Την περιφερειακή πολιτική
- Την πολιτική ανταγωνισμού
- Την ελεύθερη κυκλοφορία υπηρεσιών
- Την αλιεία
- Τη φορολογία

Πρόοδο ως προς το κοινοτικό κεκτημένο οφείλει να επιδείξει η Ρουμανία και διαμέσου της σταδιακής και ορθής απορρόφησης των προενταξιακών χρηματοδοτικών κεφαλαίων που παρέχονται σε αυτήν από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Βασική προϋπόθεση στην επίτευξη του στόχου αυτού αποτελεί ο σωστός προγραμματισμός, η ορθή εκτέλεση και η σύνεση στη δημοσιονομική διαχείριση των πόρων αυτών.

Στην έκθεση αυτή που υπέβαλλε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπογράμμισε την παραβίαση του κοινοτικού κεκτημένου από πλευράς Ρουμανίας σε θέματα δημοσίων συμβάσεων, καθώς υπήρξαν περιπτώσεις ανάθεσης έργου σε κατασκευαστικές εταιρίες χωρίς να προηγηθεί πρόσκληση υποβολής προσφορών.

Σε σημαντικά μειονεκτική θέση βρίσκεται η Ρουμανία όσον αφορά τη νομοθεσία για την προστασία του περιβάλλοντος.

Επιπλέον οφείλει να δώσει περισσότερη έμφαση στη διασφάλιση της δημόσιας υγείας. Απαραίτητα κρίνονται τα νομοθετικά μέτρα που θα επιβάλλουν καλύτερες προδιαγραφές όσον αφορά τις εργαστηριακές αναλύσεις. Μέτρα ελέγχου πρέπει επίσης να ληφθούν σε τομείς όπως η κτηνιατρική και η ασφάλεια των τροφίμων. Στους τομείς αυτούς οι έλεγχοι

σχεδόν δεν υφίστανται καθώς δεν πληρούνται σε ανησυχητικό βαθμό οι προδιαγραφές της Ε.Ε.

Στον αντίποδα όλων των παραπάνω προβλημάτων, που έθεταν εκτός Ε.Ε τη Ρουμανία, η έκθεση παρακολούθησης της προόδου της για το 2004 ανέτρεψε την επικρατούσα κατάσταση.

Συγκεκριμένα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο βασισμένο στην έκθεση προόδου του 2004 στο δρόμο της ένταξης στην Ε.Ε. αναγνώρισε:

- ✓ Την κάλυψη των πολιτικών κριτηρίων της Κοπεγχάγης

Σημαντική πρόοδος σημειώθηκε σε θέματα διασφάλισης της δημοκρατίας, της προστασίας των μειονοτήτων, της ελευθερίας έκφρασης και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Θετική πρόοδος παρουσιάστηκε επίσης σε θέματα διοικητικών και δικαστικών μεταρρυθμίσεων καθώς και στην προσπάθεια διαχωρισμού εκτελεστικής και δικαστικής εξουσίας. Ιδιαίτερης εκτίμησης γεγονός αποτέλεσε και η αναθεώρηση του Συντάγματός της. Άμεση ανταπόκριση υπήρχε και στις ευρωπαϊκές εκκλήσεις για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών. Άξιο αναγνώρισης, από νομοθετική τουλάχιστον πλευρά, αποτελεί η προσπάθεια περιορισμού της κακομεταχείρισης των πολιτών στα αστυνομικά τμήματα της χώρας καθώς και η προσπάθειες αντιμετώπισης των διακρίσεων προς τις μειονότητες.

- ✓ Την εκπλήρωση των οικονομικών κριτηρίων

Η Ρουμανία κατάφερε να καλύψει τα οικονομικά κριτήρια της Κοπεγχάγης. Μέσα στα επιτεύγματα της συγκαταλέγονται η μείωση του ελλείμματος, η πτώση των δεικτών ανεργίας (έστω και ελαφρά ωστόσο η μείωση αυτή αντικατοπτρίζει τις ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν στο δρόμο αυτό), η έγκριση νομοθετικών μέτρων που σχετίζονται με την κοινωνική προστασία καθώς και η δρομολόγηση των διαδικασιών των ιδιωτικοποιήσεων.

- ✓ Το ικανοποιητικό επίπεδο βελτίωσης στα κριτήρια που αφορούν το κεκτημένο

Σύμφωνα με τους ρυθμούς προόδου που ακολούθησε η Ρουμανία προβλέπονταν η επίτευξη μεταφοράς της νομοθεσίας της στο εθνικό δίκαιο

γρηγορότερα από την προβλεπόμενη ημερομηνία. Σημαντικές προσπάθειες σημειώθηκαν επίσης στην ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων στους περισσότερους τομείς που αφορούσαν το κεκτημένο. Επιπλέον το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκτίμησε την προσπάθεια της Ρουμανίας σχετικά με τις προσπάθειες ανάπτυξης στο Δέλτα του Δούναβη με αξιοποίηση του προγράμματος Natura 2000. Ικανοποιητικές προσπάθειες υπήρξαν όσον αφορά το κοινοτικό κεκτημένο στους τομείς της ενέργειας, της βιομηχανίας, της έρευνας και των τηλεπικοινωνιών.

Με γνώμονα αυτήν την έκθεση προόδου το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατέληξε στα ακόλουθα συμπεράσματα όσον αφορά τη ένταξη της Ρουμανίας στην Ε.Ε.

Συγκεκριμένα

Θεώρησε δυνατή την ένταξη της Ρουμανίας στην Ε.Ε. ενόψει της υπογραφής της συνθήκης ένταξης το συντομότερο δυνατόν εντός του 2005 και με προοπτική την έναρξη ισχύος της την 1η Ιανουαρίου 2007.

Τόνισε ωστόσο ότι σε περίπτωση που παρατηρηθούν σοβαρές παραλείψεις μπορούν να επιβληθούν ειδικές ρήτρες ασφαλείας.¹¹

Τέλος το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατέστησε σαφές ότι καθ' όλη τη διάρκεια, από την υπογραφή της συνθήκης το 2005 έως και την πραγματοποίηση της ένταξης το 2007, θα ασκείται αυστηρός έλεγχος στις εξελίξεις που πραγματοποιούνται στη Ρουμανία.

Παρά τις όποιες ελλείψεις υπήρχαν ακόμα στο προσκήνιο για τη Ρουμανία, και οι οποίες έπρεπε να διευθετηθούν, το Μάιο του 2006 η επιτροπή έκρινε ότι είναι έτοιμη για την ένταξη της στην Ε.Ε. την 1^η Ιανουαρίου 2007, σαφώς υπό τον όρο να διευθετηθούν εν καιρώ ορισμένα κρίσιμα θέματα.

¹¹ [δυνάμει των άρθρων 37, 38 και 39 της Πράξης Προσχώρησης του 2003]

Αποτέλεσμα των παραπάνω ήταν η πραγματοποίηση της πέμπτης διεύρυνσης της Ε.Ε. και η επιτυχημένη ένταξη της Ρουμανίας (και της Βουλγαρίας) σε αυτήν 1 Ιανουαρίου 2007.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΤ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ
ΕΥΡΩΖΩΝΗ

Η επίτευξη πλήρωσης των κριτηρίων εισόδου στην Ε.Ε. ήταν το πρώτο βήμα προόδου που σημείωσε η Ρουμανία. Ωστόσο το πραγματικό στοίχημα για την ίδια, την κυβέρνηση και τους πολίτες της είναι το πότε και αν θα επιτύχει να καλύψει τα κριτήρια εισόδου της στην ευρωζώνη.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ

Κάθε κράτος μέλος προκειμένου να υιοθετήσει το ευρώ, θα πρέπει να πληροί ορισμένα οικονομικά και νομικά κριτήρια. Η οικονομική σύγκλιση διασφαλίζει την ετοιμότητα της οικονομίας να υιοθετήσει το ευρώ. Επιπλέον διασφαλίζει την ομαλή ενσωμάτωση του κράτους μέλους στο νομισματικό καθεστώς της Ευρωζώνης. Η επίτευξη νομικής σύγκλισης προϋποθέτει η εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους να είναι συμβατή με τη συνθήκη. Η συμβατότητα αυτή αφορά κυρίως την εθνική νομοθεσία για την εθνική κεντρική τράπεζα και το νομισματικό σύστημα¹².

Τα κριτήρια τα οποία θα πρέπει μια χώρα να πληροί, προκειμένου να υιοθετήσει το ευρώ, ονομάζονται «κριτήρια σύγκλισης¹³» και καθορίστηκαν στη συνθήκη του Μάαστριχτ, η οποία υπογράφει στις 7 Φεβρουαρίου 1992 και τέθηκε σε ισχύ την 1^η Νοεμβρίου 1993.

Οι πέντε βασικοί στόχοι της συνθήκης του Μάαστριχτ ήταν

- Η ενίσχυση της δημοκρατικής νομιμότητας των οργάνων
- Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των οργάνων
- Η εγκαθίδρυση μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης
- Η ανάπτυξη της κοινωνικής διάστασης της Κοινότητας

¹² Πηγή: http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/adoption/index_el.htm, ημερομηνία ανάκτησης 10/04/2014

¹³ Πηγή: Κωστόπουλος Τ., Ευρωπαϊκή οικονομική ολοκλήρωση και εθνικό κράτος, περιφέρειες και περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 2000, σελ.97

- Η θέσπιση μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας

Όσον αφορά τα κριτήρια σύγκλισης που προαναφέρθηκαν, η πλήρωση των οποίων είναι απαραίτητη για την υιοθέτηση του ευρώ, καθορίζονται στο άρθρο 140 της Συνθήκης του Μάαστριχτ.

Τα κριτήρια αυτά αφορούν

- Την επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών

Συγκεκριμένα ο πληθωρισμός της χώρας δεν πρέπει να είναι υψηλότερος από 1,5 ποσοστιαίες μονάδες από το μέσο πληθωρισμό των τριών χωρών με τη μεγαλύτερη απόδοση.

- Τη σταθερότητα των δημοσίων οικονομικών

Συγκεκριμένα θα πρέπει ο λόγος του δημόσιου ελλείμματος προς το Α.Ε.Π. να είναι μικρότερος του 3% και ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το Α.Ε.Π. να είναι μικρότερος του 60%.

- Την τήρηση των κανονικών περιθωρίων διακύμανσης που προβλέπονται από τον μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος επί δύο τουλάχιστον χρόνια, χωρίς υποτίμηση έναντι του ευρώ

Στην κάλυψη του συγκεκριμένου κριτηρίου δίνεται ιδιαίτερη προσοχή σε παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν σε ανατίμηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Επιπλέον θεωρείται σημαντικό κατά την αξιολόγηση η συναλλαγματική ισοτιμία να βρίσκεται κοντά στην κεντρική της ισοτιμία έναντι του ευρώ, χωρίς ιδιαίτερες διακυμάνσεις.

- Τη διάρκεια της σύγκλισης όπως αντανακλάται στα επίπεδα των μακροπρόθεσμων επιτοκίων.

Στην πράξη τα μακροπρόθεσμα επιτόκια δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις δυο ποσοστιαίες μονάδες από το μέσο όρο των τριών χωρών με τη καλύτερη απόδοση.

- Στα πλαίσια της αξιολόγησης κάλυψης των κριτηρίων για την υιοθέτηση του ευρώ, εξετάζονται και άλλοι παράγοντες οι οποίοι είναι η κατάσταση των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών, το κατά μονάδα κόστος εργασίας καθώς και άλλοι δείκτες τιμών, όπως επίσης και τα αποτελέσματα ολοκλήρωσης των αγορών. Επιπλέον θα πρέπει οι κεντρικές τράπεζες των χωρών να είναι ανεξάρτητες από τις κυβερνήσεις.

«Τα κριτήρια του Μάαστριχτ αποσκοπούν στη δημιουργία τέτοιων δημοσιονομικών συνθηκών ώστε να διευκολυνθεί η ενιαία άσκηση νομισματικής πολιτικής από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Για να γίνει αυτό θα πρέπει να επιτευχθεί οικονομική σταθερότητα σε όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. Οι εμπνευστές των κριτηρίων πιστεύουν ότι η διατήρηση του δημοσιονομικού ελλείμματος σε χαμηλά επίπεδα θα δημιουργήσει συνθήκες σταθερότητας και θα αποφευχθεί το φαινόμενο της διαφοροποίησης του επιπέδου των επιτοκίων από χώρα σε χώρα ενώ ταυτόχρονα ο χαμηλός πληθωρισμός θα δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για την ομαλοποίηση των συναλλαγματικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών-μελών»¹⁴.

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση προβλέπει ότι σε κάποιο χρονικό σημείο μετά την ένταξη τους στην Ε.Ε. τα κράτη – μέλη θα συμμετάσχουν στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II (ΜΣΙ II), και όταν θεωρηθεί ότι ικανοποιούν τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στη συνθήκη του Μάαστριχτ, θα υιοθετήσουν το ευρώ.

¹⁴ Πηγή: [http://www.otoe.gr/eurotrain/ereunes/er2tha_meros1\(1.2\).htm](http://www.otoe.gr/eurotrain/ereunes/er2tha_meros1(1.2).htm), ημερομηνία ανάκτησης 28/04/2014 16:51

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΙΣΟΤΙΜΙΩΝ ΙΙ (ΜΣΙ ΙΙ)

Ο μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών δημιουργήθηκε από την ΕΟΚ με σκοπό τον έλεγχο της διακύμανσης της τιμής των νομισμάτων των κρατών – μελών, προκειμένου να επιτευχθεί σύγκλιση αυτών σε κάποια ενιαία τιμή (στα πλαίσια της δημιουργίας ενός κοινού νομίσματος). Η έναρξη της λειτουργίας του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ οδήγησε αναπόφευκτα στην αντικατάσταση του με τον μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών ΙΙ (1-1-1999)¹⁵. Σκοπός του νέου αυτού μηχανισμού είναι η σύνδεση της τιμής των νομισμάτων των κρατών – μελών της Ε.Ε. (που δεν έχουν υιοθετήσει το ευρώ) με το ευρώ.

Για τη διασφάλιση των εμπορικών ροών που πραγματοποιούνται μεταξύ των κρατών μελών, θα πρέπει οι κίνδυνοι, που προέρχονται από τις σημαντικές αποκλίσεις των πραγματικών συναλλαγματικών ισοτιμιών καθώς και οι κίνδυνοι λόγω υπερβολικών διακυμάνσεων των ονομαστικών συναλλαγματικών ισοτιμιών μεταξύ του ευρώ και των λοιπών νομισμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να εξαλειφθούν. Βασική επιδίωξη του νέου μηχανισμού συναλλαγματικών ισοτιμιών (ΜΣΙ ΙΙ), είναι η δημιουργία ενός σταθερού οικονομικού περιβάλλοντος μεταξύ των εθνικών νομισμάτων των κρατών μελών και του ευρώ. Δεν είναι υποχρεωτικό για τα κράτη μέλη εκτός Ευρωζώνης η συμμετοχή τους στο ΜΣΙ ΙΙ¹⁶.

Ο μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών ΙΙ «στηρίζεται στις κεντρικές ισοτιμίες έναντι του ευρώ με κανονική ζώνη διακύμανσης γύρω από αυτές $\pm 15\%$ ή με στενότερες ζώνες διακύμανσης ανάλογα με την πρόοδο προς τη σύγκλιση που έχουν επιτύχει τα αντίστοιχα κράτη μέλη»¹⁷.

¹⁵ Πηγή: 11.Σκούντζος Θ., Θεσμοί και Πολιτικές Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Β' Έκδοση, Αθήνα, Σταμούλη, 2006, σελ.59

¹⁶ Πηγή: http://europa.eu/legislation_summaries/economic_and_monetary_affairs/institutional_and_economic_framework/l25082_el.htm, ημερομηνία ανάκτησης 29/04/2014

¹⁷ Πηγή: http://www.ine.otoe.gr/UplDocs/ekdoseis/euro_2004/enotK5.pdf, ημερομηνία ανάκτησης 29/04/2014

ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Προκειμένου να εξεταστεί η σύγκλιση των κρατών – μελών της Ε.Ε. για την υιοθέτηση του ευρώ, για την υιοθέτηση του ευρώ, η ΕΚΤ χρησιμοποιεί ένα ενιαίο πλαίσιο ανάλυσης το οποίο χρησιμοποιείται σε όλες της εκθέσεις σύγκλισης της ΕΚΤ.

Επομένως

Οι αναλύσεις των εκθέσεων σύγκλισης για τα έτη 2008, 2010, 2012 και 2014 που αναλύονται εκτενέστερα στη συνέχεια της εργασίας, στηρίζονται στα ακόλουθα πέντε πλαίσια ανάλυσης.

Πλαίσιο 1

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το άρθρο 140(1), τρίτη περίπτωση, η Έκθεση Σύγκλισης εξετάζει την επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερής σύγκλισης με βάση το ακόλουθο κριτήριο από κάθε κράτος μέλος:

- ❖ επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών

Για τον αξιολόγηση του κριτηρίου αυτού εξετάζεται ο ρυθμός πληθωρισμού του υπό εξέταση κράτους και συγκρίνεται αυτός ο ρυθμός πληθωρισμού με εκείνους των τριών, το πολύ, κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών.

Το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου 13 ορίζει επιπλέον τα εξής για τα κριτήρια σύγκλισης. Η κάλυψη του κριτηρίου της σταθερότητας των τιμών σημαίνει ότι οι τιμές του κράτους μέλους σημειώνουν σταθερές επιδόσεις και ότι το μέσο ποσοστό πληθωρισμού που σημειώθηκε έναν χρόνο πριν τον έλεγχο, δεν είναι μεγαλύτερο από εκείνο των τριών, το πολύ, κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών, αν προστεθεί 1,5 ποσοστιαία μονάδα. Ο δείκτης τιμών καταναλωτή σε συγκρίσιμη βάση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον υπολογισμό του πληθωρισμού, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές των εθνικών ορισμών.

Πλαίσιο 2

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

1 Συνθήκη και λοιπές νομικές διατάξεις

Σύμφωνα με το άρθρο 140(1), δεύτερη περίπτωση, της Συνθήκης, στην Έκθεση για τη Σύγκλιση εξετάζεται κατά πόσο κάθε κράτος μέλος έχει εκπληρώσει το κριτήριο αυτό με βάση

- ✓ Το κατά πόσο επικρατεί σταθερότητα στη δημοσιονομική κατάσταση, και δεν εμφανίζεται υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα για τη χώρα (άρθρο 126 (6))

Το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου (αριθ. 13) σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 140 της Συνθήκης ορίζει τα εξής:

Τη στιγμή της εξέτασης δεν έχει παρθεί ακόμη απόφαση του Συμβουλίου για τη δημοσιονομική κατάσταση καθώς και για την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος. Το άρθρο 126 περιγράφει τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος (ΔΥΕ). Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο αυτό και συγκεκριμένα τις παραγράφους 2 και 3 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ελέγχει τη δημοσιονομική πειθαρχία του κράτους μέλους και σε περίπτωση αποκλίσεων συντάσσει έκθεση. Η έκθεση συντάσσεται αν:

- ❖ ο λόγος του υφιστάμενου ή προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος προς το ΑΕΠ της χώρας, υπερβαίνει την τιμή αναφοράς η οποία σύμφωνα με το Πρωτόκολλο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος έχει οριστεί στο 3%.

Εξαίρεση αποτελούν περιπτώσεις όπου ο λόγος αυτός εμφανίζεται μεγαλύτερος της τιμής αναφοράς λόγω έκτακτων γεγονότων αλλά ωστόσο παραμένει σε σχετικά κοντινό επίπεδο με την τιμή αναφοράς ή όταν ο λόγος αυτός βρίσκεται ελαφρώς πάνω από την τιμή αναφοράς αλλά ωστόσο παρουσιάζει πτωτική πορεία.

- ❖ Ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ της χώρας βρίσκεται πάνω από μια τιμή αναφοράς, η οποία με βάση το Πρωτόκολλο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος έχει οριστεί στο 60%

Εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση όπου ο λόγος αυτός σημειώνει σημαντική και συστηματική μείωση, ολοένα και πλησιάζοντας την τιμή αναφοράς.

Επιπλέον στην έκθεση που συντάσσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τις δαπάνες δημοσίων επενδύσεων και κατά πόσον το δημοσιονομικό έλλειμμα τις υπερβαίνει. Επιπλέον εξετάζονται και μια σειρά άλλων παραγόντων όπως είναι η μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική και οικονομική κατάσταση του κράτους μέλους.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να προβεί στη σύνταξη έκθεσης, αν θεωρεί ότι υπάρχει κίνδυνος να παρουσιαστεί υπερβολικό έλλειμμα ακόμη σε κάποιο κράτος μέλος ανεξαρτήτως εκπλήρωσης ή μη των κριτηρίων¹⁸. Η γνώμη που διατυπώνει η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή βασίζεται στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το Συμβούλιο της ΕΕ, σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 6, με βάση τις συστάσεις Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής και συνυπολογίζοντας παρατηρήσεις που έχει να προσθέσει το κράτος αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, εξαιρώντας το υπό αξιολόγηση κράτος μέλος, αν υπάρχει ή όχι υπερβολικό έλλειμμα.

Οι διατάξεις που περιλαμβάνονται στο άρθρο 126 της Συνθήκης αποσαφηνίζονται περαιτέρω στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 Ο εν λόγω κανονισμός τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1177/2011 του Συμβουλίου, ο οποίος μεταξύ άλλων:

- ❖ Επιβεβαιώνει τη ισότητα μεταξύ του κριτηρίου του χρέους και του κριτηρίου του ελλείμματος, επιτρέποντας μια μεταβατική περίοδο διάρκειας τριών ετών. Για το δημόσιο χρέος προβλέπεται ότι το κριτήριο καλύπτεται αν ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ είναι μεγαλύτερος από την τιμή αναφοράς αλλά μειώνεται συνεχώς και πλησιάζει προς αυτή και η διαφορά με την τιμή αναφοράς την τελευταία

¹⁸ Πηγή: Αργεΐτης Γ. – Κορατζάνης Α., Οικονομική πολιτική σταθεροποίησης και αστάθεια στην ΟΝΕ, Παπαζήση, 2001, σελ.105

τριετία έχει μειωθεί σε ποσοστό ενός εικοστού κατά έτος ως ενδεικτικό ποσοστό με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία. Επιπλέον το κριτήριο του δημόσιου χρέους θεωρείται ότι πληρείται όταν με βάση τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θεωρείται ότι θα σημειωθεί η απαιτούμενη μείωση της διαφοράς σε μια χρονική περίοδο τριών ετών. Για το ενδεικτικό ποσοστό μείωσης δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στο ρυθμό που ο οικονομικός κύκλος επηρεάζει τη μείωση του χρέους

- ❖ Αναφέρει με λεπτομέρεια τους παράγοντες που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της κατά την κατάρτιση της έκθεσης. Επιπλέον επικεντρώνεται και εξειδικεύει κάποιους παράγοντες που θεωρούνται ιδιαίτερα χρήσιμοι για την αξιολόγηση της πορείας που ακολουθεί η μεσοπρόθεσμη οικονομική και δημοσιονομική κατάσταση καθώς και για την αξιολόγηση της μεσοπρόθεσμης πορείας του δημόσιου χρέους.

«Επιπλέον, η Συνθήκη για τη Σταθερότητα, το Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση, η οποία στηρίζεται στις διατάξεις του ενισχυμένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης υπογράφηκε στις 2 Μαρτίου 2012 από 25 κράτη-μέλη της ΕΕ (όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ εκτός από το Ηνωμένο Βασίλειο και την Τσεχία) και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2013»¹⁹.

Στο Δημοσιονομικό Σύμφωνο προβλέπεται άλλος ένας δεσμευτικός δημοσιονομικός κανόνας που ως σκοπό έχει την εξασφάλιση ενός ισοσκελισμένου ή πλεονασματικού προϋπολογισμού. Για την τήρηση αυτού του κανόνα θα πρέπει ο μεσοπρόθεσμος στόχος της κάθε χώρας για το ετήσιο διαρθρωτικό της έλλειμμα, να είναι μικρότερος του 0,5% του ΑΕΠ της. Στην περίπτωση που το κριτήριο του χρέους υπερκαλύπτεται (αρκετά μικρότερα από την τιμή αναφοράς 60%) και δεν υπάρχουν εμφανής κίνδυνοι αβεβαιότητας διατήρησης της σταθερότητας των δημόσιων οικονομικών της χώρας, τότε ο μεσοπρόθεσμος στόχος μπορεί να αναπροσαρμοστεί σε διαρθρωτικό έλλειμμα μικρότερο του 1% του ΑΕΠ.

¹⁹ Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201306el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Ιούνιος 2013» σελ: 13, ημερομηνία ανάκτησης 15/05/2014

«Η ΣΣΣΔ περιλαμβάνει επίσης τον κανόνα σχετικά με το ενδεικτικό ποσοστό μείωσης του χρέους ο οποίος εμπεριέχεται στον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1177/2011 του Συμβουλίου»²⁰. Ο κανονισμός αυτός τροποποιώντας τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου, αναβιβάζει αυτό τον κανόνα «στο επίπεδο του πρωτογενούς δικαίου για τα συμβαλλόμενα κράτη-μέλη της ΕΕ»²¹. Τα συμβαλλόμενα κράτη-μέλη έχουν την υποχρέωση ενσωμάτωσης στο σύνταγμα τους ή σε ισοδύναμο νόμο αυξημένης ισχύς, συγκριτικά με το νόμο για τον ετήσιο προϋπολογισμό, των θεσπιζόμενων δημοσιονομικών κανόνων μαζί με ένα αυτόματο διορθωτικό μηχανισμό σε περίπτωση που υπάρξουν αποκλίσεις από το δημοσιονομικό στόχο.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη ίδρυσης του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (Συνθήκη ΕΜΣ), η ένταξη στη ζώνη του ευρώ, δημιουργεί την υποχρέωση στα κράτη μέλη, να γίνουν μέλη, με πλήρη δικαιώματα και υποχρεώσεις, και στον ΕΜΣ. Η διαδικασία αίτησης και ένταξης στο ΕΜΣ περιγράφεται στο άρθρο 44.

^{20,21} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201306el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Ιούνιος 2013» σελ: 13, ημερομηνία ανάκτησης 15/05/2014

Πλαίσιο 3

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το άρθρο 140(1), τρίτη περίπτωση, η Έκθεση Σύγκλισης εξετάζει την επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερής σύγκλισης με βάση το ακόλουθο κριτήριο από κάθε κράτος μέλος:

- ❖ Κατά πόσο τα προβλεπόμενα, από το μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος, κανονικά περιθώρια διακύμανσης τηρούνται επί δυο έτη χωρίς να σημειωθεί υποτίμηση τους έναντι του ευρώ.

Το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου 13 ορίζει επιπλέον τα εξής για τα κριτήρια σύγκλισης.

Η εκπλήρωση του κριτηρίου συμμετοχής στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών σημαίνει ότι τα δύο τελευταία χρόνια πριν την εξέταση του το κράτος μέλος κινήθηκε στα κανονικά περιθώρια διακύμανσης που ορίζει ο μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος, χωρίς να έχει σημειωθεί κάποια αξιόλογη ένταση σε αυτά. «Ειδικότερα, το κράτος μέλος δεν πρέπει να έχει υποτιμήσει την κεντρική διμερή ισοτιμία του νομίσματος έναντι του ευρώ με δική του πρωτοβουλία μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα»²²

²² Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201306el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Ιούλιος 2013» σελ: 17, ημερομηνία ανάκτησης 15/05/2014

Πλαίσιο 4

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το άρθρο 140(1), τέταρτη περίπτωση, η Έκθεση Σύγκλισης εξετάζει την επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερής σύγκλισης με βάση το ακόλουθο κριτήριο από κάθε κράτος μέλος

- ❖ Τη διάρκεια της σύγκλισης αυτή που έχει επιτύχει το κάθε κράτος μέλος σε παρέκκλιση καθώς και τη συμμετοχής του στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών που αντανακλώνται στα επίπεδα των μακροπρόθεσμων επιτοκίων

Το άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου 13 ορίζει επιπλέον τα εξής για τα κριτήρια σύγκλισης.

- ❖ Πριν από την εξέταση του και για διάστημα ενός έτους το υπό παρατήρηση κράτος πρέπει να έχει μέσο ονομαστικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο μικρότερο από τον αριθμητικό μέσο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων των τριών ,το πολύ, κρατών με τις καλύτερες αποδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών, αυξημένο κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες

Ο υπολογισμός των επιτοκίων γίνεται με βάση τα μακροπρόθεσμα ομόλογα του δημοσίου ή άλλα συγκρίσιμα χρεόγραφα, λαμβάνοντας υπόψη τους διαφορετικούς εθνικούς ορισμούς.

Πλαίσιο 5

ΛΟΙΠΟΙ ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

1 Η Συνθήκη και λοιπές νομικές διατάξεις

Σύμφωνα με το άρθρο 140(1) της Συνθήκης: Στις εκθέσεις που συντάσσει η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα λαμβάνονται υπόψη και άλλοι παράγοντες, όπως ο βαθμός ολοκλήρωσης των αγορών, η κατάσταση και εξέλιξη των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών καθώς και η εξέταση του κατά μονάδα κόστους εργασίας και άλλων δεικτών τιμών.

Η αξιολόγηση των Εκθέσεων από την ΕΚΤ λαμβάνει υπόψη μια σειρά νομοθετικών μέτρων σχετικά με την οικονομική διακυβέρνηση στην ΕΕ, που τέθηκε σε ισχύ στις 13 Δεκεμβρίου 2011. Βάσει του άρθρου 121 παράγραφος 6 της Συνθήκης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ ενέκριναν λεπτομερείς κανόνες σχετικά με τη διαδικασία πολυμερούς εποπτείας που περιγράφεται στα άρθρα 121 παράγραφος 3 και 121 παράγραφος 4 της Συνθήκης. Οι κανόνες αυτοί εγκρίθηκαν στα πλαίσια της προσπάθειας συντονισμού των διαφορετικών οικονομικών πολιτικών που ακολουθεί κάθε κράτος μέλος και σύγκλισης των οικονομικών τους επιδόσεων, καθώς κρίνεται απαραίτητη η βελτίωση της διακυβέρνησης στην Ένωση η οποία πρέπει να οικοδομηθεί με βάση μεγαλύτερο εθνικό ενστερνισμό.

Η νέα δέσμη νομοθετικών μέτρων περιλαμβάνει ένα πλαίσιο ενισχυμένης εποπτείας (τη Διαδικασία Μακροοικονομικής Ανισορροπίας – ΔΜΑ). Με τη δημιουργία του πλαισίου αυτού επιδιώκεται η αποφυγή υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών αλλά και η στήριξη στα αποκλίνοντα μέλη προκειμένου να προβούν σε έγκαιρες διαρθρωτικές ενέργειες για τις αποκλίσεις που εμφανίζονται.

Η ΔΜΑ, έχει τόσο προληπτικό όσο και διορθωτικό χαρακτήρα και, με εξαίρεση τα κράτη που εναπόκεινται σε αυστηρότερους όρους και ελέγχους λόγω της διεθνούς οικονομικής στήριξης που δέχονται ισχύει για όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Η ΔΜΑ προσπαθεί να εντοπίσει τις ανισορροπίες σε πρώιμο στάδιο. Αυτό επιτυγχάνεται με τη χρήση διαφανή πίνακα αποτελεσμάτων δεικτών, ο οποίος περιέχει όρια προειδοποίησης για το κάθε κράτος μέλος, καθώς και με τις οικονομικές αξιολογικές κρίσεις. Αυτές οι αξιολογικές κρίσεις θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη, μεταξύ άλλων, την ονομαστική και πραγματική σύγκλιση εντός και εκτός της ζώνης του ευρώ²³.

«Κατά την αξιολόγηση των μακροοικονομικών ανισορροπιών, η σχετική διαδικασία θα πρέπει να λαμβάνει δεόντως υπόψη τη σοβαρότητά τους και τις πιθανές αρνητικές οικονομικές και χρηματοπιστωτικές δευτερογενείς επιπτώσεις, οι οποίες επιδεινώνουν την ευπάθεια της οικονομίας της ΕΕ και αποτελούν απειλή για την ομαλή λειτουργία της ΟΝΕ»²⁴.

²³ Πηγή: Μακρής, Γ., Η Οικονομική Πολιτική των Χωρών της Κ. και Α. Ευρώπης κατά τη Διαδικασία της Μετάβασής τους προς την Οικονομία της Αγοράς, εις Πελαγίδη Θ. και Κ. Χαζάκη (επιμ.), Η πολιτική οικονομία της μετάβασης: Από τον κεντρικό σχεδιασμό στην οικονομία της αγοράς, εκδόσεις Παπαζήση, 2009, σελ.115

²⁴ Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201306el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Ιούνιος 2013» σελ: 21, ημερομηνία ανάκτησης 15/05/2014

**ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΟΔΟ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ
ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ**

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΜΑΙΟΣ 2008

Η έκθεση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τη Σύγκλιση το 2008 αναφέρεται στο δωδεκάμηνο από τον Απρίλιο του 2007 έως τον Μάρτιο του 2008.

Σταθερότητα τιμών

Για το συγκεκριμένο δωδεκάμηνο η τιμή αναφοράς για το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών ήταν 3,2%²⁵. Η τιμή αυτή προέκυψε από την πρόσθεση 1,5 μονάδας στον αριθμητικό μέσο όρο του μέσου ρυθμού πληθωρισμού των τριών χωρών με την καλύτερη απόδοση. Οι χώρες αυτές για τη δεδομένη χρονική περίοδο ήταν η Μάλτα με 1,5%²⁶, η Ολλανδία με 1,7%²⁷ και η Δανία με 2%²⁸. Στην Ρουμανία, για το υπό εξέταση δωδεκάμηνο, ο πληθωρισμός ήταν υψηλότερος από την τιμή αναφοράς. Συγκεκριμένα η Ρουμανία κατέγραψε μέσο ρυθμό πληθωρισμού 5,9%²⁹.

Εξετάζοντας τη χρονική αλληλουχία των γεγονότων παρατηρείται ότι την περίοδο 2005 έως τα μέσα του 2007 υπήρξε αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, γεγονός που οφείλεται στην ανατίμηση του εθνικού νομίσματος της Ρουμανίας (λέι) έναντι του ευρώ. Όσον αφορά το υπό εξέταση χρονικό διάστημα, «ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ επιταχύνθηκε από περίπου 4% την περίοδο Ιανουαρίου- Ιουλίου 2007 σε 8,7% το Μάρτιο του 2008»³⁰.

^{25,26,27,28} Πηγή: <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2008/html/pr080507.el.html>, ημερομηνία ανάκτησης 01/06/2014

^{29,30} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr200805el.pdf> Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα «Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2008» σελ:58, ημερομηνία ανάκτησης 01/6/2014

Από τα μέσα του 2007 και μετά σημειώθηκαν έντονες πληθωριστικές πιέσεις. Στο γεγονός αυτό συνέβαλε η «κατακόρυφη άνοδος των τιμών των ειδών διατροφής, η αύξηση των τιμών των εισαγομένων λόγω της υποτίμησης του λεί από τα μέσα του 2007 και της ανόδου των τιμών των βασικών εμπορευμάτων παγκοσμίως»³¹ επιπλέον «η ταχύρρυθμη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ, σε συνδυασμό με την έξαρση της εγχώριας ζήτησης»³² συνέβαλαν εξίσου στην αύξηση του πληθωρισμού.

Σημαντικό ρόλο στην εκτίναξη του πληθωρισμού διαδραμάτισε και η αύξηση του κόστους εργασίας η οποία δεν συνοδεύονταν με ανάλογη άνοδο της παραγωγικότητας.

Δημοσιονομική κατάσταση

Όσον αφορά τη δημοσιονομική της κατάσταση, η Ρουμανία κατέγραψε έλλειμμα 2,5%³³ του ΑΕΠ για το 2007 και προβλέπονταν με βάση τα τότε δεδομένα ότι θα αυξάνονταν σε 2,9%³⁴ για το 2008. Επομένως δεν υπήρχε κάποια απόφαση της Ε.Ε. για το έλλειμμα της χώρας καθώς αυτό βρίσκονταν κάτω από την τιμή αναφοράς (3%). Όσον αφορά το χρέος της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ ήταν αισθητά χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς (60%), καθώς το 2007 βρίσκονταν στο 13%³⁵ ενώ για το 2008 προβλέπονταν να ανέβει στο 13,6%³⁶.

Η Ρουμανία με βάση την έκθεση σύγκλισης 2008 εκπλήρωνε το κριτήριο αυτό, της σταθερότητας των δημόσιων οικονομικών της. Ωστόσο κρίνονταν απαραίτητο να πραγματοποιηθούν περαιτέρω δημοσιονομικές προσαρμογές ούτως ώστε να επιτευχθεί διατήρηση του επιπέδου του ελλείμματος κάτω από την τιμή αναφοράς, καθώς και συμμόρφωση της Ρουμανίας στο μεσοπρόθεσμο στόχο που προβλέπεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και

^{31,32} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr200805el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2008» σελ:58, ημερομηνία ανάκτησης 01/06/2014

^{33,34,35,36} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr200805el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2008» σελ:59, ημερομηνία ανάκτησης 01/06/2014

Ανάπτυξης και «ο οποίος ποσοτικοποιείται στο πρόγραμμα σύγκλισης ως κυκλικά διορθωμένο δημοσιονομικό έλλειμμα ίσο προς 0,9% περίπου του ΑΕΠ, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη μέτρα προσωρινού χαρακτήρα³⁷.

Συναλλαγματική ισοτιμία

Για την υπό εξέταση περίοδο το εθνικό νόμισμα της Ρουμανίας (λεί) δεν συμμετείχε στο ΜΣΙ ΙΙ, αλλά κινήθηκε στο πλαίσιο καθεστώτος ευέλικτης συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Στα πλαίσια της ευέλικτης συναλλαγματικής ισοτιμίας παρατηρήθηκαν έντονες διακυμάνσεις του λεί έναντι του ευρώ. Συγκεκριμένα το λεί δέχθηκε πιέσεις υποτίμησης έναντι του ευρώ έως και τα μέσα του 2006, ενώ αργότερα ανατιμήθηκε αρκετά έως και τα μέσα του 2007. Η άνοδος του πληθωρισμού, η συνεχόμενη διεύρυνση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών αλλά και η γενικότερη χρηματοπιστωτική αναταραχή στη Ρουμανία αποτελούσαν ανασταλτικό παράγοντα για τους επενδυτές που παρουσιάζονταν επιφυλακτικοί στην ανάληψη των κινδύνων που παρουσιάζονταν. Αποτέλεσμα αυτού ήταν η εκ νέου υποτίμηση του λεί έναντι του ευρώ από τα μέσα περίπου του 2007.

«Παράλληλα, οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του EURIBOR τριών μηνών περιορίστηκαν και διαμορφώθηκαν σε επίπεδο ελαφρώς άνω των 2 εκατοστιαίων μονάδων στα τέλη του 2007, αλλά στη συνέχεια διευρύνθηκαν σε 5,1 εκατοστιαίες μονάδες κατά το τρίμηνο Ιανουαρίου-Μαρτίου 2008»³⁸.

Τα παραπάνω στοιχεία οδηγούν εύλογα στο συμπέρασμα πως η Ρουμανία την συγκεκριμένη χρονική περίοδο δεν κάλυπτε το συγκεκριμένο κριτήριο σύγκλισης, στο οποίο απαιτείται να μην υπάρχουν έντονες διακυμάνσεις του εθνικού νομίσματος έναντι του ευρώ.

^{37,38} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr200805el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2008» σελ:59, ημερομηνία ανάκτησης 01/06/2014

Μακροπρόθεσμα επιτόκια

Για την υπό εξέταση περίοδο η τιμή αναφοράς των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 6,5%³⁹. Η τιμή αναφοράς προκύπτει από την πρόσθεση δυο εκατοστιαίων μονάδων στο μέσο όρο των τριών χωρών με την καλύτερη απόδοση.

Οι χώρες οι οποίες είχαν την καλύτερη απόδοση το συγκεκριμένο δωδεκάμηνο ήταν η Μάλτα με 4,8%⁴⁰, η Ολλανδία με 4,3%⁴¹ και η Δανία με 4,3%⁴². Για τη Ρουμανία η τιμή αυτή βρισκονταν στο 7,1%⁴³ συνεπώς δεν πληρούσε το συγκεκριμένο κριτήριο.

Άλλα κριτήρια σύγκλισης

Προκειμένου να επιτευχθεί σύγκλιση κρίνεται αναγκαίο η Ρουμανία να πραγματοποιήσει ορισμένες δημοσιονομικές προσαρμογές.

Ανησυχίες υπάρχουν σχετικά με την σωστή εκτέλεση του προϋπολογισμού, καθώς παρατηρούνται τροποποιήσεις σε αυτόν για την χρηματοδότηση πρόσθετων τρεχουσών δαπανών. Αλλαγές πρέπει να σημειωθούν και σε θέματα αγοράς που αφορούν την αποδοτικότερη χρήση της ενέργειας καθώς και την απελευθέρωση των κλάδων δικτύου.

Σε ότι αφορά την αγορά εργασίας η Ρουμανία οφείλει να επικεντρωθεί σε θέματα που αφορούν την αποδοτικότερη εργασία και την σωστή εκπαίδευση και κατάρτιση του εργατικού δυναμικού της. Πρέπει να φροντίσει για τη δημιουργία περισσότερων θέσεων απασχόλησης, με παράλληλη προσαρμογή των συστημάτων φορολογίας και παροχών⁴⁴. Επιπλέον θα πρέπει να δώσει κίνητρα για μετακίνηση των εργαζομένων εντός της χώρας, επιτυγχάνοντας έτσι ομαλή διασπορά του εργατικού δυναμικού και όχι

^{39,40,41,42} Πηγή: <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2008/html/pr080507.el.html>, ημερομηνία ανάκτησης 01/06/2014

⁴³ Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr200805el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2008» σελ:60, ημερομηνία ανάκτησης 01/06/2014

⁴⁴ Πηγή: EBRD, 2009, Transition Report, σελ.208

πλεονάζουσα παραγωγική δυναμικότητα σε κάποιες περιοχές(μεγάλες πόλεις) και ελλείψεις σε κάποιες άλλες (περιφέρεια).

Σχετικά με την ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας η Ρουμανία δεν έχει συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτήσεις στον τομέα αυτό. Για το λόγο αυτό (της παρέκκλισης) θα πρέπει να προβεί σε προσαρμογές με βάση το άρθρο 109 της Συνθήκης.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΜΑΙΟΣ 2010

Η έκθεση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τη Σύγκλιση το 2010 αναφέρεται στο δωδεκάμηνο από τον Απρίλιο του 2009 έως τον Μάρτιο του 2010.

Σταθερότητα τιμών

Για το συγκεκριμένο δωδεκάμηνο η τιμή αναφοράς για το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών ήταν 1%⁴⁵. Οι χώρες με την καλύτερη απόδοση από τις οποίες και προέκυψε η συγκεκριμένη τιμή αναφοράς από τις οποίες προέκυψε η τιμή αναφοράς ήταν η Πορτογαλία με -0,8⁴⁶, η Εσθονία με -0,7%⁴⁷ και το Βέλγιο με -0,1%⁴⁸. Ο τόσο χαμηλός πληθωρισμός αντανάκλασε τις αρνητικές διαταραχές στις τιμές παγκοσμίως καθώς και τη σημαντική υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας στις περισσότερες χώρες. Στην Ρουμανία, για το υπό εξέταση δωδεκάμηνο, ο πληθωρισμός ήταν υψηλότερος από την τιμή αναφοράς. Συγκεκριμένα η Ρουμανία κατέγραψε μέσο ρυθμό πληθωρισμού 5%⁴⁹.

Το ποσοστό του πληθωρισμού για την εξεταζόμενη περίοδο χαρακτηρίζονταν από μεγάλη μεταβλητότητα. Συγκεκριμένα για το έτος 2009 ο πληθωρισμός των τιμών καταναλωτή έβαινε μειούμενος αλλά παρόλα αυτά παρέμενε υψηλός. Επιπλέον έως τα μέσα του 2008 σημειώνονταν έντονοι ρυθμοί αύξησης του ΑΕΠ τους οποίους ρυθμούς όμως διαδέχθηκε έντονη συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας. Η οικονομική συρρίκνωση είχε σαν αποτέλεσμα την πτώση των τιμών κυρίως στην ενέργεια και στα είδη διατροφής γεγονός που με τη σειρά του οδήγησε στη μείωση του πληθωρισμού από το τέλος του 2008 και μετά. Στις αρχές του 2010 σημειώθηκε μικρή αύξηση του πληθωρισμού, η οποία αποδόθηκε στις αυξήσεις των ειδικών φόρων κατανάλωσης καπνού. Στην ανοδική πορεία του

^{45,46,47,48} Πηγή:

<https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2010/html/pr100512.el.html>, ημερομηνία ανάκτησης 02/06/2014

⁴⁹ Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201005el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2010» σελ:55, ημερομηνία ανάκτησης 02/06/2014

πληθωρισμού συνέβαλε επίσης η αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος χωρίς ανάλογες βελτιώσεις στην αποδοτικότητα.

Δημοσιονομική κατάσταση

Κατά το έτος 2009 το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ της χώρας ήταν ίσο με 8,3%⁵⁰ ενώ για το έτος 2010 προβλέπονταν καθοδική πορεία αυτού με ποσοστό ίσο με 8%⁵¹. Επομένως για την υπό εξέταση περίοδο η Ρουμανία δεν κάλυπτε το συγκεκριμένο κριτήριο σύγκλισης καθώς το έλλειμμα προς το ΑΕΠ της ξεπερνούσε κατά πολύ την τιμή αναφοράς (3%).

Όσον αφορά το ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ κατέγραψε τιμή 23,7%⁵² για το έτος 2009, ενώ για το 2010 προβλέπονταν να αυξηθεί στο 30,5%⁵³. Η τιμή αναφοράς για το δημόσιο χρέος προς το ΑΕΠ είναι 60% κριτήριο το οποίο η Ρουμανία σαφώς το κάλυπτε αφού βρίσκονταν αρκετά χαμηλότερα από αυτό.

«Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών, σύμφωνα με την Έκθεση Διατηρησιμότητας 2009 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Ρουμανία φαίνεται να αντιμετωπίζει μεγάλο κίνδυνο»⁵⁴.

Επιπλέον να σημειωθεί ότι για το έτος 2009 ο λόγος του ελλείμματος σημείωσε τιμή μεγαλύτερη από το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ και αντίστοιχες προβλέψεις υπήρχαν και για το έτος 2010.

Οι δημοσιονομικές προσαρμογές στην περίπτωση της Ρουμανίας κρίνονται απαραίτητες ούτως ώστε να καταστεί ικανή να εκπληρώσει το μακροπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο ακολουθώντας το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης η ποσοτικοποίηση του οποίου αναφέρεται σε ένα κυκλικά προσαρμοσμένο έλλειμμα ίσο προς το 0,7% του ΑΕΠ, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη έκτακτα μέτρα προσωρινού χαρακτήρα.

^{50,51,52,53,44} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201005el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2010» σελ:56, ημερομηνία ανάκτησης 02/06/2014

Συναλλαγματική ισοτιμία

Για την υπό εξέταση διετία το εθνικό νόμισμα της Ρουμανίας δεν είχε εισέλθει ακόμα στο ΜΣΙ ΙΙ και επομένως εξακολουθούσε να κινείται στο πλαίσιο καθεστώτος ευέλικτης συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Στα τέλη του 2009 σημειώθηκε έντονη υποτίμηση του λεί έναντι του ευρώ, γεγονός που οφείλονταν στο πρόγραμμα οικονομικής στήριξης που δέχτηκε η Ρουμανία από την Ε.Ε. και το ΔΝΤ.

«Η συναλλαγματική ισοτιμία του λεί Ρουμανίας έναντι του ευρώ παρουσίασε υψηλή μεταβλητότητα έως τις αρχές του 2009 και υποχώρησε στη συνέχεια, ενώ οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του EURIBOR τριών μηνών τα τελευταία δύο χρόνια παραμένουν σε υψηλό επίπεδο γύρω στις 9,1 εκατοστιαίες μονάδες. Το Μάρτιο του 2010, η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία του λεί Ρουμανίας, τόσο διμερώς έναντι του ευρώ όσο και σε όρους σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, ήταν κατά τι υψηλότερη από τους ιστορικούς μέσους όρους της τελευταίας δεκαετίας»⁵⁵.

Όσον αφορά το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων, η πορεία που ακολούθησε ήταν αυξητική από 3,1%⁵⁶ του ΑΕΠ το 2002 σε 12,8%⁵⁷ του ΑΕΠ το 2007 ενώ μετά την πτώση της εγχώριας ζήτησης που είχε ως επακόλουθο τη μείωση των εισαγωγών, περιορίστηκε στο 11,1%⁵⁸ του ΑΕΠ για το 2008 και σε 4%⁵⁹ για το 2009.

«Η καθαρή διεθνής επενδυτική θέση της χώρας επιδεινώθηκε σημαντικά, από -26,9% του ΑΕΠ το 2000 σε -61,9% το 2009»⁶⁰.

^{55,56,57,58,59,60} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201005el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2010» σελ:56, ημερομηνία ανάκτησης 02/06/2014

Μακροπρόθεσμα επιτόκια

Η τιμή αναφοράς, για τα μακροπρόθεσμα επιτόκια της εξεταζόμενης περιόδου, βρίσκονταν στο 6%⁶¹. Η τιμή αναφοράς προσδιορίστηκε με την πρόσθεση δύο εκατοστιαίων μονάδων στο μέσο όρο των τριών χωρών με την καλύτερη απόδοση, σύμφωνα με το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών. Οι χώρες αυτές ήταν η Πορτογαλία, το Βέλγιο και η Εσθονία. Ωστόσο για την Εσθονία δεν υπήρχε εναρμονισμένο μακροπρόθεσμο επιτόκιο, επομένως ο προσδιορισμός της τιμής αναφοράς έγινε με τη χρήση του μέσου όρου των δυο άλλων χωρών. Για το Βέλγιο το εναρμονισμένο μακροπρόθεσμο επιτόκιο βρίσκονταν στο 3,8%⁶² ενώ για την Πορτογαλία στο 4,2%⁶³.

Κατά την περίοδο αναφοράς τα μακροπρόθεσμα επιτόκια στη Ρουμανία βρίσκονταν κατά μέσο όρο στο 9,4%⁶⁴, ποσοστό αρκετά μεγαλύτερο από την τιμή αναφοράς. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια της Ρουμανίας σημειώνουν αρκετά υψηλές τιμές τα τελευταία χρόνια, παρότι έχουν εισέλθει σε πορεία αποκλιμάκωσης, αντανακλώντας την αποστροφή της αγοράς να αναλάβουν τους κινδύνους που συνεπάγεται η έλλειψη σταθερότητας στην οικονομία της.

Άλλα κριτήρια σύγκλισης

Η Ρουμανία προκειμένου να επιτύχει τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα συγκλίνει με τις προδιαγραφές της Ε.Ε. οφείλει να επικεντρωθεί στη δημιουργία ενός νομισματικού συστήματος το οποίο θα έχει σαν γνώμονα την σταθερότητα και την πιστή εφαρμογή όσων προβλέπονται από τα προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής.

Επιπλέον προσαρμογές πρέπει να πραγματοποιηθούν στη νομοθεσία σε θέματα υψίστης σημασίας για την Ευρωπαϊκή κοινότητα όπως η ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας, την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης και τη νομική ενσωμάτωση στο Ευρωσύστημα.

^{61,62,63} Πηγή: <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2010/html/pr100512.el.html>, ημερομηνία ανάκτησης 02/06/2014

⁶⁴ Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201005el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2010» σελ:56, ημερομηνία ανάκτησης 02/06/2014

Η Ρουμανία οφείλει να πραγματοποιήσει όλες τις απαιτούμενες προσαρμογές με βάση το άρθρο 131 της Συνθήκης, προκειμένου να καλύψει τα κριτήρια που τίθενται από την Ε.Ε. για να επιτύχει την υιοθέτηση του ευρώ.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΜΑΙΟΣ 2012

Η έκθεση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τη Σύγκλιση το 2012 αναφέρεται στο δωδεκάμηνο από τον Απρίλιο του 2011 έως τον Μάρτιο του 2012.

Σταθερότητα τιμών

Για το συγκεκριμένο δωδεκάμηνο η τιμή αναφοράς για το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών ήταν 3,1%⁶⁵. Η τιμή αυτή προέκυψε με την πρόσθεση 1,5 εκατοστιαίας μονάδας στον αριθμητικό μέσο όρων των τριών χωρών με τον χαμηλότερο ρυθμό πληθωρισμού για την υπό εξέταση περίοδο. Οι χώρες αυτές ήταν η Σουηδία με 1,3%⁶⁶, η Ιρλανδία με 1,4%⁶⁷ και η Σλοβενία με 2,1%⁶⁸. Για τη Ρουμανία ο μέσος ρυθμός πληθωρισμού το συγκεκριμένο δωδεκάμηνο βρισκόνταν στο 4,6%⁶⁹, ποσοστό αρκετά υψηλότερο από την τιμή αναφοράς.

Κατά την περίοδο 2000-2007 ο πληθωρισμός της Ρουμανίας βρισκόνταν σε αρκετά υψηλά επίπεδα, ενώ το 2009 σημείωσε μικρή καθοδική πορεία με σταθεροποίηση του γύρω στο 6%⁷⁰. Η Ρουμανία το διάστημα αυτό είχε να αντιμετωπίσει γεγονότα, αυξημένου κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, έντονης μεταβλητότητας στη συναλλαγματική της ισοτιμία, επιβολής ειδικών φόρων κατανάλωσης καθώς και προσαρμογές στις διοικητικά καθοριζόμενες τιμές της, τα οποία ασκούσαν έντονη επιρροή στα ποσοστά του πληθωρισμού τους.

Κατά τα έτη 2004-2008 η οικονομική δραστηριότητα της χώρας βρισκόταν σε έξαρση οδηγώντας αναπόφευκτα σε μεγάλες αυξήσεις των μισθών παρασύροντας με τη σειρά τους ανοδικά του δείκτες του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Την ανάπτυξη της οικονομίας διαδέχθηκε αισθητή

^{65,66,67,68} Πηγή: <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2012/html/pr120530.el.html>, ημερομηνία ανάκτησης 05/06/2014

^{69,70} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201205el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2012» σελ:77, ημερομηνία ανάκτησης 05/06/2014

συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας τη διετία 2009-2010, όπου και πάρθηκαν μέτρα περικοπών των μισθών του δημόσιου τομέα. Ελαφριά ανάκαμψη σημειώθηκε το 2011 όπου «ο ρυθμός αύξησης του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος επιβραδύνθηκε από 22,9% το 2008 σε 1,7% το 2011»⁷¹.

Παρακολουθώντας την εξέλιξη του πληθωρισμού από τον Απρίλιο του 2011 έως τον Μάρτιο του 2012 παρατηρείται πτωτική πορεία αυτού από 8,5%⁷² τον Μάιο του 2011 σε 2,5%⁷³ το Μάρτιο του 2012.

Δημοσιονομική κατάσταση

Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης ήταν ίσο με 5,2%⁷⁴ του ΑΕΠ της χώρας για το 2011 ενώ για το 2012 προβλέπονταν να μειωθεί στο 2,8%⁷⁵. Παρά το γεγονός όμως ότι η τιμή αυτή του ελλείμματος είναι σαφώς μειωμένη, σε σχέση με αυτή που παρουσιάστηκε στην έκθεση Σύγκλισης του 2010, δεν βρίσκεται κάτω από το επιτρεπόμενο όριο, δηλαδή την τιμή αναφοράς 3%.

Σχετικά με το ακαθάριστο χρέος της κυβέρνησης προς το ΑΕΠ, αυτό σημείωσε τιμή ίση με 33%⁷⁶ για το 2011, αρκετά χαμηλότερη από την τιμή αναφοράς 60%, ενώ οι προβλέψεις για το 2012 το τοποθετούσαν στο 34,6%⁷⁷.

Θετική εξέλιξη σημειώθηκε για την Ρουμανία όσον αφορά το λόγο του ελλείμματος ο οποίος δεν ξεπέρασε το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ για το 2011.

Σύμφωνα με τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος που προβλέπεται από το άρθρο 104 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής κοινότητας, η Ρουμανία οφείλει να συμμορφωθεί προς τις απαιτήσεις και να επιτύχει

^{71,72,73,74} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201205el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2012» σελ:77, ημερομηνία ανάκτησης 05/06/2014

^{75,76,77} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201205el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2012» σελ:78, ημερομηνία ανάκτησης 05/06/2014

διατηρήσιμη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος κάτω από την τιμή αναφοράς 3%. Επιπλέον αλλαγές οφείλει να πραγματοποιήσει προκειμένου να τηρήσει τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει απέναντι στην Ε.Ε και το ΔΝΤ στα πλαίσια του προγράμματος οικονομικής στήριξης που έχει συμφωνηθεί.

Συναλλαγματική ισοτιμία

Κατά τη διετία αναφοράς το λεί εξακολουθεί να αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο πλαίσιο καθεστώτος ευέλικτης συναλλαγματικής ισοτιμίας καθώς δεν συμμετείχε ακόμη στο ΜΣΙ ΙΙ.

Το λεί παρουσιάστηκε σχετικά σταθερό έναντι του ευρώ κατά τη διάρκεια του 2010 και με μικρή ανοδική τάση το 2011. Η σχετική σταθερότητα που παρουσιάστηκε οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό στο πρόγραμμα οικονομικής στήριξης που συμφωνήθηκε με την Ε.Ε και το ΔΝΤ το 2009 καθώς και στο πρόγραμμα οικονομικής στήριξης προληπτικού χαρακτήρα του 2011.

Εστιάζοντας στην περίοδο αναφοράς το λεί σημείωσε σχετικά υψηλή μεταβλητότητα έναντι του ευρώ ενώ και τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια σημείωσαν υψηλές διαφορές έναντι του EURIBOR τριών μηνών. Επιπλέον σχετικά με το άθροισμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και του ισοζυγίου κεφαλαιακών μεταβιβάσεων σημειώθηκαν θετικές προσαρμογές τα τελευταία χρόνια.

«Μετά από σταδιακή αύξηση του εξωτερικού ελλείμματος μεταξύ 2002 και 2007, το έλλειμμα του αθροίσματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και του ισοζυγίου κεφαλαιακών μεταβιβάσεων υποχώρησε σε -3,6% του ΑΕΠ το 2009 και κατόπιν διαμορφώθηκε σε -4,2% το 2010 και -4,1% το 2011»⁷⁸. Στο αποτέλεσμα αυτό συνέβαλε η αύξηση των εξαγωγών σε συνδυασμό με την συγκρατημένη εγχώρια ζήτηση, που είχε σαν αποτέλεσμα την μείωση του ελλείμματος του ισοζυγίου αγαθών.

^{78,79} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201205el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2012» σελ:78, ημερομηνία ανάκτησης 05/06/2014

«Η καθαρή διεθνής επενδυτική θέση της χώρας επιδεινώθηκε σημαντικά από -21,2% του ΑΕΠ το 2002 σε -63,8 το 2010 και -61,6% το 2011»⁷⁹.

Μακροπρόθεσμα επιτόκια

Για τη συγκεκριμένη περίοδο η τιμή αναφοράς των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 5,8%⁸⁰.

Η τιμή αυτή προέκυψε με την πρόσθεση 2 εκατοστιαίων μονάδων στο μέσο όρου του μακροπρόθεσμου επιτοκίου των κρατικών ομολόγων των τριών χωρών με την καλύτερη απόδοση αναφορικά με τη σταθερότητα των τιμών.

Συγκεκριμένα οι χώρες αυτές ήταν η Σουηδία με μακροπρόθεσμο επιτόκιο 2,2%⁸¹ και η Σλοβενία με 5,4%⁸². Η Ιρλανδία, η τρίτη από αυτές τις χώρες, εξαιρείται για τον υπολογισμό της τιμής αναφοράς καθώς, λόγω των υψηλών ασφαλιστρών κινδύνου της χώρας στις χρηματοπιστωτικές αγορές, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια του δημοσίου της δεν αποτελούν το κατάλληλο συγκριτικό στοιχείο για την αξιολόγηση της προόδου προς την οικονομική σύγκλιση⁸³.

Για τη Ρουμανία το μακροπρόθεσμο επιτόκιο ήταν της τάξης του 7,3%⁸⁴ γεγονός που τοποθετούσε τα μακροπρόθεσμα επιτόκια της Ρουμανία για ακόμη μια φορά αρκετά υψηλότερα από την τιμή αναφοράς. Γενικότερα τα τελευταία χρόνια παρατηρείται η τάση στη Ρουμανία τα μακροπρόθεσμα επιτόκια της να κυμαίνονται πολύ κοντά στο 7% (με μικρές αποκλίσεις τις τάξης του $\pm 0,5\%$).

Η ύπαρξη έντονου πληθωρισμού είναι αυτή που επηρεάζει τα ονομαστικά επιτόκια κρατώντας τα σε υψηλά επίπεδα. Το συμπέρασμα ότι ο πληθωρισμός έχει αντίκτυπο στα ονομαστικά επιτόκια μπορούμε να το

^{80,81,82,83} Πηγή: <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2012/html/pr120530.el.html>, ημερομηνία ανάκτησης 05/06/2014

⁸⁴ Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201205el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2012» σελ:78, ημερομηνία ανάκτησης 05/06/2014

διεξάγουμε και με βάση τη μελέτη της επίδρασης των μεταβολών του πληθωρισμού στα μακροπρόθεσμα επιτόκια. Συγκεκριμένο παράδειγμα τέτοιας επίδρασης είναι οι προσπάθειες αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού στα τέλη της περιόδου αναφοράς οι οποίες οδήγησαν και σε μείωση του μακροπρόθεσμου επιτοκίου στο 6,5%⁸⁵. Το ποσοστό αυτό είναι «2,4 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερα από το μέσο όρο της ζώνης του ευρώ (και 4,0 εκατοστιαίες μονάδες σε σχέση με την απόδοση AAA της ζώνης του ευρώ)»⁸⁶

Άλλα κριτήρια σύγκλισης

Όσον αφορά τις αλλαγές στη νομοθεσία της, η Ρουμανία εξακολουθεί να παρεκκλίνει από τα όσα ορίζονται στις Συνθήκες και το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) και της ΕΚΤ σχετικά με τις απαιτήσεις για την υιοθέτηση του ευρώ.

Συγκεκριμένα η Ρουμανία δεν σημείωσε πρόοδο στα θέματα που είχαν τονιστεί στην Έκθεση Σύγκλισης για το 2010. Τα θέματα αυτά περιελάμβαναν την ανεξαρτησία των τραπεζών σε θεσμικό, προσωπικό και οικονομικό επίπεδο, την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης καθώς και τη νομική ενσωμάτωση στο Ευρωσύστημα.

Επιπλέον στα παραπάνω δεν πραγματοποιήθηκαν και οι απαιτούμενες αλλαγές που να διασφαλίζουν την ύπαρξη σταθερότητας και συνεπούς εφαρμογής του προγράμματος δημοσιονομικών προσαρμογών.

Στο δρόμο για την επίτευξη της σύγκλισης η Ρουμανία οφείλει να συμμορφωθεί στα όσα προβλέπονται στο άρθρο 131 της Συνθήκης.

^{85,86} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201205el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2012» σελ:78, ημερομηνία ανάκτησης 05/06/2014

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΙΟΥΝΙΟΣ 2014

Η έκθεση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τη Σύγκλιση το 2014 αναφέρεται στο δωδεκάμηνο από τον Μάιο του 2013 έως τον Απρίλιο του 2014.

Σταθερότητα τιμών

Για το υπό εξέταση δωδεκάμηνο τα γενικότερα επίπεδα πληθωρισμού στην Ε.Ε. κινούνταν σε ιδιαίτερα χαμηλές τιμές. Σημαντικό ρόλο σε αυτό διαδραμάτισε η γενικευμένη οικονομική ύφεση η οποία είχε σαν αποτέλεσμα την συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας των περισσότερων χωρών.

Σχετικά με την τιμή αναφοράς για το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών, αυτή υπολογίστηκε με βάση τον ρυθμό πληθωρισμού της Λεττονίας, με ποσοστό 0,1%⁸⁷, της Πορτογαλίας, με ποσοστό 0,3%⁸⁸ και της Ιρλανδίας, με ποσοστό 0,3%⁸⁹. Προσθέτοντας 1,5 εκατοστιαία μονάδα στον αριθμητικό μέσο των παραπάνω χωρών, προκύπτει η τιμή αναφοράς, για το συγκεκριμένο δωδεκάμηνο, 1,7%⁹⁰. Για τη Ρουμανία, το διάστημα αυτό, ο μέσος ρυθμός πληθωρισμού ήταν στο 2,1%⁹¹ και επομένως υψηλότερος από την τιμή αναφοράς.

Ο ρυθμός πληθωρισμού της Ρουμανίας έχει μειωθεί σημαντικά συγκρινόμενος τόσο με την Έκθεση Σύγκλισης του 2012 όσο και με τους γενικότερους ρυθμούς πληθωρισμού που παρουσίαζε η Ρουμανία την τελευταία δεκαετία.

Η μείωση της ανεργίας σε συνδυασμό με τους γρήγορους ρυθμούς αύξησης των μισθών χωρίς ανάλογη αύξηση της παραγωγικότητας είχαν οδηγήσει, το διάστημα 2004-2008, στην εκτίναξη του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Το διάστημα από το 2008 έως το 2013 περιορίστηκε η

^{87,88,89,90} Πηγή: <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2014/html/pr140604.el.html>, ημερομηνία ανάκτησης 10/06/2014

⁹¹ Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201406el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Ιούνιος 2014» σελ:104, ημερομηνία ανάκτησης 10/06/2014

αύξηση των μισθών και σημειώθηκε αύξηση της ανεργίας με αποτέλεσμα το κόστος εργασίας να περιοριστεί «από 22,9% το 2008 σε 2,5% το 2013»⁹².

Αναλύοντας την πορεία του πληθωρισμού της Ρουμανίας, από τον Μάιο του 2013 έως τον Απρίλιο του 2014, παρατηρείται μια πτωτική τάση. Συγκεκριμένα από τον Σεπτέμβριο του 2012 έως τον Σεπτέμβριο του 2013 ο ετήσιος πληθωρισμός σημείωσε μείωση 4,3 εκατοστιαίες μονάδες φτάνοντας το 1,1%⁹³. Από τον Σεπτέμβριο του 2013 έως τον Απρίλιο του 2014 σημειώθηκε μικρή αύξηση του πληθωρισμού της τάξεως του 0,5%, η οποία οφειλόταν στην αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης καυσίμων.

«Η συνολικά σημαντική υποχώρηση του πληθωρισμού οφείλεται στη μείωση του συντελεστή ΦΠΑ στο αλεύρι και τα προϊόντα αρτοποιίας τον Σεπτέμβριο του 2013, την άμβλυνση των πιέσεων από τις τιμές της ενέργειας και των ειδών διατροφής στο πλαίσιο της εξέλιξης των τιμών σε παγκόσμιο επίπεδο, την πολύ καλή εσοδεία, την καθοδική επίδραση της βάσης σύγκρισης, τις πιέσεις αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού που ασκήθηκαν από το αρνητικό παραγωγικό κενό και την υποχώρηση των προσδοκιών για τον πληθωρισμό»⁹⁴.

Δημοσιονομική κατάσταση

Η Ρουμανία για πρώτη φορά από την είσοδο της στην Ε.Ε. πληροί και τα δύο κριτήρια όσον αφορά τη δημοσιονομική της κατάσταση.

Συγκεκριμένα για το έτος 2013 το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ ήταν 2,3%⁹⁵ ενώ οι προβλέψεις για το 2014 το τοποθετούν σε οριακά χαμηλότερη τιμή της τάξης του 2,2%⁹⁶. Συγκρίνοντας τις τιμές αυτές με την τιμή αναφοράς διαπιστώνεται ότι η Ρουμανία καλύπτει το συγκεκριμένο κριτήριο καθώς το έλλειμμα της ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι μικρότερο του 3%.

^{92,93,94} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201406el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Ιούνιος 2014» σελ:104, ημερομηνία ανάκτησης 10/06/2014

^{95,96} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201406el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Ιούνιος 2014» σελ:105, ημερομηνία ανάκτησης 10/06/2014

Η πορεία του ακαθάριστου χρέους της Ρουμανίας ως ποσοστό του ΑΕΠ είχε ανοδική τάση από το 2013 στο 2014, ωστόσο και τις δυο χρονιές βρίσκεται χαμηλότερα από την τιμή αναφοράς (60%). Εξετάζοντας τα ποσοστά, για το 2013 ο λόγος του ακαθάριστου χρέους προς το ΑΕΠ ήταν 38,4%⁹⁷ ενώ για το 2014 οι προβλέψεις το τοποθετούν στο 39,9%⁹⁸.

Σχετικά με το λόγο του ελλείμματος, όπως και στη Έκθεση Σύγκλισης του 2012, δεν εμφανίστηκε μεγαλύτερος από τον λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ για το 2013.

Ως επιπλέον στόχο, για την βελτίωση της δημοσιονομικής της κατάστασης, η Ρουμανία πρέπει να θέσει την συμμόρφωση με τα όσα έχουν συμφωνηθεί με την Ε.Ε και του ΔΝΤ στο πλαίσιο της οικονομικής στήριξης που της παρέχουν καθώς και την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου στόχου της σύμφωνα με τον οποίο θα πρέπει το διαρθρωτικό της έλλειμμα μα μην υπερβαίνει το 1% του ΑΕΠ.

Συναλλαγματική ισοτιμία

Το εθνικό νόμισμα της Ρουμανίας εξακολουθεί να μην συμμετέχει στο ΜΣΙ ΙΙ για τη διετία 2013-2014 και εξακολουθεί να κινείται στο πλαίσιο καθεστώτος ευέλικτης συναλλαγματικής ισοτιμίας. Η συναλλαγματική ισοτιμία για την περίοδο αναφοράς χαρακτηρίζεται από έντονη μεταβλητότητα.

Για την υπό αναφορά περίοδο η Ρουμανία δεν χρησιμοποίησε πόρους από την Ε.Ε και το ΔΝΤ στα πλαίσια των προγραμμάτων οικονομικής στήριξης που έχουν συμφωνηθεί μεταξύ τους. Η μη χρήση των πόρων αυτών ενδεχομένως οφείλεται και για τη μεταβλητότητα της ισοτιμίας του λεί έναντι του ευρώ, καθώς σε αντιστοιχία η χρήση των πόρων το 2009 και το 2011

^{97,98} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201406el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Ιούνιος 2014» σελ:105, ημερομηνία ανάκτησης 10/06/2014

είχαν βοηθήσει στη μείωση των χρηματοπιστωτικών ευπαθειών και πιθανώς στον μετριασμό των συναλλαγματικών πιέσεων⁹⁹.

Για τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια, η διαφορά τους έναντι του EURIBOR τριών μηνών ήταν υψηλή για την περίοδο 2013-2014, η οποία διαφορά όμως σταδιακά μειώθηκε, γεγονός που οφείλεται στη μείωση των επιτοκίων από την Banca Națională a României στα πλαίσια της προσπάθειας εξομάλυνσης των μεγάλων αποκλίσεων του πληθωρισμού μεταξύ των χωρών της ζώνης του ευρώ.

Σημαντική πρόοδος σημειώθηκε από την πλευρά της Ρουμανίας και στον εξωτερικό τομέα με σημαντικές βελτιώσεις για το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και το ισοζύγιο κεφαλαιακών μεταβιβάσεων¹⁰⁰. Πιο συγκεκριμένα το ολοένα και αυξανόμενο έλλειμμα του αθροίσματος των ισοζυγίων, την περίοδο 2004-2007, διαδέχθηκε η σταδιακή μείωσή του τα έτη 2009 και 2012 και εν έτη 2013 επετεύχθη πλεόνασμα της τάξης του 1,2%¹⁰¹ του ΑΕΠ.

Βελτίωση σημειώθηκε και στην καθαρή διεθνή επενδυτική θέση της χώρας η οποία εμφανίστηκε αυξημένη κατά 5,2 εκατοστιαίες μονάδες για το 2013 σε σχέση με το 2012. Ωστόσο δεν παύει να παραμένει αρνητική και για το λόγο αυτό να κρίνονται απαραίτητες περαιτέρω δημοσιονομικές αλλαγές οι οποίες θα βελτιώσουν τη διεθνή επενδυτική θέση της χώρας και θα συμβάλλουν στη δημιουργία μιας πιο ανταγωνιστικής οικονομίας.

⁹⁹ Πηγή: Gardó, S. and M., Reiner, The Impact of the Global Economic and Financial Crisis on Central, Eastern and South-eastern Europe A Stock-taking Exercise, Occasional Paper Series, No 114, European Central Bank, Frankfurt am Main, 2010, Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.suomenpankki.fi/pdf/166571.pdf>, σελ.31

¹⁰⁰ Πηγή: Sanfey, P., South East Europe: lessons from the global economic crisis, in Anastasakis O., J. Bastian and M. Watson (eds), From crisis to Recovery – Sustainable Growth in South East Europe, South East European Studies at Oxford, Oxford, 2011, σελ.18

¹⁰¹ Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201406el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Ιούνιος 2014» σελ:106, ημερομηνία ανάκτησης 10/06/2014

Μακροπρόθεσμα επιτόκια

Η τιμή αναφοράς για τα μακροπρόθεσμα επιτόκια διαμορφώθηκε στο 6,2%¹⁰². Η τιμή αυτή προέκυψε από τις τρεις χώρες με την καλύτερη απόδοση με βάση το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών. Από τον Μάιο του 2013 έως τον Απρίλιο του 2014 τα μακροπρόθεσμα επιτόκια των τριών αυτών χωρών ήταν για τη Λεττονία 3,3%¹⁰³, για την Ιρλανδία 3,5%¹⁰⁴ και για την Πορτογαλία 5,8%¹⁰⁵. Με την πρόσθεση δύο εκατοστιαίων μονάδων στον απλό αριθμητικό μέσο όρο των τριών αυτών χωρών προκύπτει η προαναφερθείσα τιμή αναφοράς 6,2%.

Για τη Ρουμανία τα μακροπρόθεσμα επιτόκια ήταν 5,3%¹⁰⁶, τιμή που τα καθιστά χαμηλότερα από την τιμή αναφοράς. Τα προηγούμενα έτη ο έντονος πληθωρισμός δεν άφηνε περιθώρια για αποκλιμάκωση των ονομαστικών επιτοκίων, τα οποία έμεναν καθηλωμένα με μικρές διακυμάνσεις στο 7%. Η μείωση του πληθωρισμού την τελευταία διετία διαμόρφωσε ανάλογα και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια.

«Στο τέλος της περιόδου αναφοράς, το μακροπρόθεσμο επιτόκιο ήταν 5,2%, δηλ. 2,8 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερα από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ (και 3,5 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερα από την απόδοση των ομολόγων AAA της ζώνης του ευρώ)»¹⁰⁷.

Άλλα κριτήρια σύγκλισης

Δύο από τα πέντε κριτήρια σύγκλισης κατάφερε να καλύψει η Ρουμανία στην Έκθεση Σύγκλισης του 2014. Προσπάθειες χρειάζονται να επιτευχθούν προκειμένου να καλύψει το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών καθώς και αυτό της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

^{102,103,104} Πηγή: <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2014/html/pr140604.el.html>, ημερομηνία ανάκτησης 10/06/2014

¹⁰⁵ Πηγή: <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2014/html/pr140604.el.html>, ημερομηνία ανάκτησης 10/06/2014

^{106,107} Πηγή: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201406el.pdf> «Έκθεση για τη Σύγκλιση Ιούνιος 2014» σελ:106, ημερομηνία ανάκτησης 10/06/2014

Επιπλέον και όσον αφορά τη νομική σύγκλιση η Ρουμανία θα πρέπει να συμμορφωθεί στις απαιτήσεις που αφορούν την ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας, την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης και τη νομική ενσωμάτωση στο Ευρωσύστημα.

Κρίνεται απαραίτητο επομένως η Ρουμανία να προβεί σε όλες τις απαραίτητες προσαρμογές με βάση τα όσα προβλέπονται στο άρθρο 131 της Συνθήκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ

Η ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Η Ρουμανία είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2007, ωστόσο σε καμία από της Εκθέσεις Σύγκλισης, της Ευρωπαϊκής Κεντρική Τράπεζας, δεν κατάφερε να καλύψει και τα πέντε κριτήρια που απαιτούνται ώστε να γίνει μέλος της ευρωζώνης.

Το 2008 η Ρουμανία δεν πληρούσε το σύνολο των κριτηρίων αυτών καθώς σημείωσε πληθωρισμό αρκετά υψηλότερο από την τιμή αναφοράς ενώ σημειώθηκαν και έντονες διακυμάνσεις του λεί έναντι του ευρώ. Επιπλέον και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια της χώρας ήταν υψηλότερα από την τιμή αναφοράς ενώ κρίνονταν απαραίτητη η πραγματοποίηση δημοσιονομικών προσαρμογών.

Στην έκθεση σύγκλισης του 2010 η Ρουμανία εξακολουθούσε να μην πληροί όλα τα απαιτούμενα κριτήρια. Ο πληθωρισμός της παρέμεινε σε αρκετά υψηλότερα επίπεδα από την τιμή αναφοράς ενώ έντονη μεταβλητότητα εξακολουθούσε να υπάρχει στην συναλλαγματική της ισοτιμία, γεγονός που οφείλονταν στο πρόγραμμα οικονομικής στήριξης που δέχθηκε από την Ε.Ε. και το ΔΝΤ. Και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια όμως βρίσκονταν για ακόμη μια φορά σε υψηλότερη τιμή από την τιμή αναφοράς ενώ και το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ εμφανίστηκε σε υψηλότερο ποσοστό από το επιτρεπόμενο. Επιπλέον παρέμενε η ανάγκη υλοποίησης δημοσιονομικών προσαρμογών σε θέματα σημαντικά για την Ευρωπαϊκή κοινότητα.

Η έκθεση σύγκλισης του 2012 κατέδειξε ότι η Ρουμανία είχε ακόμα αρκετά προβλήματα στην κάλυψη των απαιτούμενων κριτηρίων. Ο πληθωρισμός της χώρας παρέμενε υψηλότερος της τιμής αναφοράς, όπως και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια της, ενώ και το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ βρίσκονταν πιο πάνω από το επιτρεπόμενο ποσοστό. Η συναλλαγματική ισοτιμία του λεί έναντι του ευρώ ήταν σχετικά σταθερή λόγω της οικονομικής στήριξης που δέχθηκε η χώρα ενώ οι αλλαγές στη νομοθεσία

κρίνονταν απαραίτητες καθώς η Ρουμανία παρέκκλινε από τα όσα ορίζονται στις Συνθήκες και το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) και της ΕΚΤ σχετικά με τις απαιτήσεις για την υιοθέτηση του ευρώ.

Για το έτος 2014 ο πληθωρισμός της Ρουμανίας παρέμενε υψηλότερος από την τιμή αναφοράς ωστόσο παρατηρήθηκε πτωτική τάση αυτού σε σχέση τόσο με την προηγούμενη έκθεση σύγκλισης του 2012 όσο και με τα γενικότερα επίπεδα του πληθωρισμού της χώρας την τελευταία δεκαετία. Όσον αφορά το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ καθώς και το ακαθάριστο χρέος, και τα δύο βρίσκονταν σε χαμηλότερα ποσοστά από αυτά που ορίζει η Συνθήκη του Μάαστριχτ. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια λόγω της πτωτικής τάσης του πληθωρισμού κατάφεραν να μειωθούν σε τιμή χαμηλότερη της τιμής αναφοράς. Ωστόσο η έντονη μεταβλητότητα στη συναλλαγματική ισοτιμία παρέμεινε ενώ η Ρουμανία εξακολουθούσε να κινείται στο πλαίσιο καθεστώτος ευέλικτης συναλλαγματικής ισοτιμίας. Η ανάγκη ωστόσο και για νομική σύγκλιση της χώρας παραμένει καθώς δεν έχει προβεί σε αλλαγές που αφορούν την ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας, την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης και τη νομική ενσωμάτωση στο Ευρωσύστημα.

Εν έτη 2012 η Ρουμανική Κυβέρνηση δεσμεύτηκε για την υιοθέτηση του ευρώ το 2015 και προέβλεπε την ένταξη της στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών την περίοδο 2013-2014.

Σε δηλώσεις του το 2012 ο Νταν Σουτσίου, κυβερνητικός εκπρόσωπος, τόνισε ότι στόχος της κυβέρνησης είναι η μείωση του δομικού ελλείμματος σε ποσοστό μικρότερο από 0,7% του ΑΕΠ, αποδεικνύοντας με τον τρόπο αυτό την ικανότητα της Ρουμανίας να συμμορφωθεί στα κριτήρια και να υιοθετήσει το ευρώ¹⁰⁸.

Ωστόσο η Ρουμανική Κυβέρνηση εξέφραζε απόψεις που υποστήριζαν ότι η Ρουμανία θα πρέπει να είναι κατάλληλα προετοιμασμένη για την είσοδο της

¹⁰⁸ Πηγή: <http://www.real.gr/DefaultArthro.aspx?page=arthro&id=139856&catID=4>, ημερομηνία ανάκτησης 12/06/2014

και να μην πραγματοποιήσει βεβιασμένες κινήσεις που θα την καταστήσουν τον «αδύναμο κρίκο» της Ευρωζώνης.

Η γενίκευση της οικονομικής κρίσης σε συνδυασμό με την αδυναμία της Ρουμανίας να καλύψει και τα πέντε κριτήρια της Συνθήκης του Μάαστριχτ, με βάση την Έκθεση Σύγκλισης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για το 2014, οδήγησαν σε αλλαγές των προβλέψεων για την ένταξη της χώρας στην Ευρωζώνη.

Πριν ακόμη από τη δημοσίευση της Έκθεσης Σύγκλισης του 2014, ο Ρουμάνος πρωθυπουργός Βίκτορ Πόντα έκανε δηλώσεις τονίζοντας ότι η Ρουμανία δεν είναι ακόμη έτοιμη να υιοθετήσει το ευρώ.

Πιο συγκεκριμένα ο πρωθυπουργός σε δήλωση του τον Δεκέμβριο του 2013 επισήμανε πως η χώρα είναι προσανατολισμένη στην επίτευξη της ένταξης της στην Ευρωζώνη, λέγοντας ότι «Έχουμε μία ξεκάθαρη πολιτική απόφαση σε αντίθεση με το Ηνωμένο Βασίλειο και άλλες χώρες, ότι επιθυμούμε να ενταχθούμε στην Ευρωζώνη»¹⁰⁹. Επιπλέον όμως δεν παρέλειψε να αναφερθεί στο ότι η Ρουμανία δεν είναι ακόμη έτοιμη για την ένταξη αναφέροντας ότι «Η ευρωζώνη δεν χρειάζεται άλλη μία αδύναμη οικονομία, θα πρέπει η οικονομία μας να είναι δυνατή, ανταγωνιστική, προκειμένου να συνεισφέρει κάτι και όχι να προσθέσει επιπλέον προβλήματα»¹¹⁰. Όσον αφορά την πιθανή ημερομηνία ένταξης ο ρουμάνος πρωθυπουργός αναφέρθηκε στο 2018.

Δύο μήνες αργότερα ο πρωθυπουργός παραμένοντας σταθερός στις δηλώσεις του τόνισε ότι η συμμετοχή της Ρουμανίας στο κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα παραμένει θεμελιώδης επιδίωξη τους, ωστόσο το ενδεχόμενο προσχώρησης της Ρουμανίας στην Ευρωζώνη, χωρίς την κατάλληλη προετοιμασία θα βλάψει όχι μόνο τη Ρουμανία αλλά και τα υπόλοιπα μέλη της Ευρωζώνης¹¹¹. Με βάση έκθεση που δημοσιεύτηκε από τη ρουμανική Κυβέρνηση, το έτος 2019 είναι αυτό που θεωρείται ότι η Ρουμανία θα πληροί όλα τα κριτήρια για την υιοθέτηση του ευρώ.

^{109,110} Πηγή: <http://www.capital.gr/news.asp?id=1920233>, ημερομηνία ανάκτησης 12/06/2014

¹¹¹ Πηγή: <http://www.balkans.com/gr/open-news.php?uniquenumber=189278>, ημερομηνία ανάκτησης 12/06/2014

Και ο πρόεδρος της Ρουμανίας Τράιαν Μπασέσκο είχε εκφράσει τη θέληση του για υιοθέτηση του ευρώ σε συνέντευξη του τον Οκτώβριο του 2012. Στην συνέντευξη αυτή τόνισε ότι «Η μόνη λύση που θα εγγυάται την ευημερία των πολιτών μας και την ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις παγκόσμιες πολιτικές, το ρόλο της ως κινητήριας δύναμης στις παγκόσμιες πολιτικές, θα είναι ένα μία πιο βαθιά και γρήγορη ολοκλήρωση, η οποία, κατά τη γνώμη μου, μπορεί να επιτευχθεί υπό τη μορφή των Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης. Κανένας δεν μπορεί να αντιταχθεί πλέον στην παγκοσμιοποίηση και οποιαδήποτε ρύθμιση της παγκοσμιοποίησης είναι καταδικασμένη να αποτύχει»¹¹²

Ωστόσο ο πρόεδρος της Ρουμανίας σε συνέντευξη του τον Ιανουάριο του 2014 τόνισε ότι η παράταση της ημερομηνίας ένταξης στην Ευρωζώνη αποτελεί την καλύτερη λύση για τη χώρα τη συγκεκριμένη στιγμή, καθώς όπως είπε, η χώρα θα πρέπει πρωτίστως να επικεντρωθεί στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της και την ισχυροποίηση της οικονομίας της και μετά να ενταχθεί, θέτοντας ένα χρονοδιάγραμμα τεσσάρων πέντε ετών για την επίτευξη των στόχων αυτών¹¹³.

Σχετικά με την μετατόπιση της ημερομηνίας ένταξης από το 2015 στο 2019 ο Mugur Isarescu, επικεφαλής της τράπεζας της Ρουμανίας, είχε δηλώσει το Φεβρουάριο του 2013 ότι «Υπήρχε ένας κίνδυνος ότι με την αναβολή του στόχου του 2015 θα υπήρχε αίσθηση χαλάρωσης στον πολιτικό κόσμο και ένας πειρασμός για ευρύτερο δημοσιονομικό έλλειμμα και άλλα τέτοια»¹¹⁴. Ωστόσο και ο ίδιος στις δηλώσεις του είχε κάνει ξεκάθαρο ότι δεν θεωρεί ρεαλιστικό στόχο την ένταξη της χώρας το 2015.

Η Ρουμανία προσανατολισμένη στην υιοθέτηση του ευρώ, κάθε άλλο παρά στάσιμη μένει προς το σκοπό αυτό. Οι δηλώσεις της κυβέρνησης της είναι

¹¹² Πηγή: <http://www.kathimerini.gr/17089/article/epikairothta/kosmos/mpaseskoy-lysh-gia-thn-eyrwph-oi-hnwmenes-politeies-ths-eyrwphs>, ημερομηνία ανάκτησης 13/06/2014

¹¹³ Πηγή: <http://www.newsbeast.gr/world/arthro/638357/i-roumania-den-tha-epidioxei-na-edahthei-amesa-stin-eurozoni/>, ημερομηνία ανάκτησης 13/06/2014

¹¹⁴ Πηγή: <http://www.euro2day.gr/thebanker/234/articles/755892/ArticleTheBanker.aspx>, ημερομηνία ανάκτησης 13/06/2014

ξεκάθαρες τονίζοντας την ανάγκη της χώρας να ισχυροποιήσει την οικονομία της πριν προβεί σε οποιαδήποτε ενέργεια.

Για την επίτευξη του σκοπού αυτού η Ρουμανία θα πρέπει να προσελκύσει ξένους επενδυτές, οι οποίοι θα τονώσουν την οικονομία υλοποιώντας έργα υποδομής ενώ παράλληλα θα ενισχύσουν την αύξηση της απασχόλησης. Σε αυτή τη λογική η Ρουμανία θα πρέπει να οδηγηθεί σε σημαντικές αποκρατικοποιήσεις, αλλά και στην κατά το δυνατό μεγαλύτερη «εκμετάλλευση» των παρεχόμενων από την Ε.Ε. κονδυλίων. Επιπλέον οι επενδύσεις που θα πραγματοποιούνται στη χώρα θα πρέπει εκτός των άλλων να προωθούν την κατά το δυνατό μεγαλύτερη σύγκλιση με τα όσα προβλέπει η Ε.Ε. για τα κράτη-μέλη της.

Οι δηλώσεις από την πλευρά της Ρουμανίας δείχνουν ότι η επιθυμία υιοθέτησης του ευρώ είναι μεγάλη, ωστόσο θεωρούν φρόνιμο να δυναμώσουν την οικονομία τους πριν πραγματοποιήσουν την ένταξη τους στην Ευρωζώνη.

Ωστόσο, εξετάζοντας το θέμα σφαιρικά και από μια οπτική γωνία που θα ήταν πιθανό δύσκολο να αποτελέσει δημόσια δήλωση των πολιτικών εκπροσώπων της Ρουμανίας, ίσως αυτή η αναβολή να έχει τις ρίζες της στους ίδιους λόγους που η Βουλγαρία αρνήθηκε να μπει στη διαδικασία για υιοθέτηση του ευρώ εντός του 2013 ή μάλλον ανέβαλλε επ' αόριστον τα σχέδια ένταξης της. Επιπλέον η παρέκκλιση από τον στόχο της ένταξης ήταν εμφανής καθώς το 2013 η Βουλγαρία δεν συμμετείχε καν, στο απαιτούμενο για την ένταξη, Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II.

Η Βουλγαρία είναι η πρώτη χώρα που προέβη σε τέτοια απόφαση, να παραμείνει οικειοθελώς έξω από την Ευρωζώνη. Όσον αφορά τους λόγους για αυτή την απόφαση προέβαλαν τα επιχειρήματα της γενικευμένης αστάθειας που επικρατεί στα κράτη μέλη της Ευρωζώνης καθώς και την αλλαγή της στάσης των πολιτών της σχετικά με το κατά πόσο η υιοθέτηση του ευρώ θα ωφελήσει την οικονομία τους.

Επιπλέον φόβος από πλευράς Βουλγαρίας επικρατούσε όσον αφορά τους κανόνες που ισχύουν στην Ευρωζώνη και την αβεβαιότητα για τη

μεταβλητότητα τους. Η Βουλγαρία, μια από τις φτωχότερες χώρες στην Ευρώπη, εξέφρασε επίσης τις αμφιβολίες της για το κατά πόσο η είσοδος της στο ευρώ θα σημάνει την ανάπτυξη της οικονομίας της. Η άποψη αυτή βασίστηκε στην πεποίθηση των πολιτών της αλλά και της κυβέρνησης της ότι με την είσοδο της στην Ευρωζώνη είναι πιο πιθανό να κληθεί να βοηθήσει τις υπόλοιπες χώρες παρά να βοηθηθεί.

Επικαλούμενη αυτά τα επιχειρήματα η Βουλγαρία θεώρησε ότι η υιοθέτηση του ευρώ είναι πιο πιθανό να καταστρέψει την ανταγωνιστικότητα της οικονομία της και για το λόγο αυτό ανέβαλλε τα σχέδια ένταξης της.

Στις σχετικές δηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν από πλευράς Βουλγαρίας κατά την περίοδο του 2013, που αναμενόταν και η ένταξη στην Ευρωζώνη, δόθηκε έμφαση στην ανάγκη της Βουλγαρίας να προβεί σε μεταρρυθμίσεις και σε ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας της.

Οι σχετικές δηλώσεις της Ρουμανίας σχετικά με τους λόγους που αναβάλλει την ένταξη της, αφορούν και αυτές την ανάγκη της χώρας για βελτίωση της οικονομίας και της ανταγωνιστικότητας της πριν ενταχθεί.

Τόσο η Ρουμανία όσο και η Βουλγαρία αποτελούν χώρες που κατέβαλαν τεράστιες προσπάθειες, από την πρώτη στιγμή της ένταξής τους στην Ε.Ε., να ενταχθούν στην Ευρωζώνη και να υιοθετήσουν το ευρώ.

Ωστόσο η οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2008 και κορυφώθηκε τα χρόνια που ακολούθησαν τις έκανε να αναθεωρήσουν τις απόψεις τους για το αν τα συμφέροντα τους βρίσκονται εντός ή εκτός Ευρωζώνης.

Συγκρίνοντας και την στάση των πολιτών των κρατών αυτών, παρατηρείται μια γενικότερη τάση δυσανασχέτησης προς την υιοθέτηση του ευρώ καθώς και προς τις μεταρρυθμίσεις που έγιναν ή είναι προγραμματισμένες να πραγματοποιηθούν.

Πιο συγκεκριμένα και στα δυο κράτη μέλη υπάρχει η τάση σύγκρισης του χθες με το σήμερα, με το «χθες» να κατέχει το προβάδισμα. Στην Ρουμανία δεν είναι μικρή η μερίδα του πληθυσμού που πιστεύει ότι η κατάσταση στη χώρα ήταν καλύτερη την περίοδο που επικρατούσε το κομμουνιστικό

καθεστώς. Ο προσδιορισμός για να γίνει η σύγκριση περί καλύτερου βασίστηκε σε κριτήρια όπως το βιοτικό επίπεδο, η ασφάλεια εργασίας αλλά και θέματα σχετικά με την πρόσβαση στην ιδιοκτησία.

Ενδέχεται η άποψη αυτή να βασίζεται στο γεγονός ότι η ιδέα ενός απολυταρχικού καθεστώτος είναι για τους πολίτες πιο οικεία καθώς μόλις το 1990 η Ρουμανία μπήκε στη διαδικασία ενός πολυκομματικού, δημοκρατικού συστήματος. Η περίοδος που ακολούθησε από το 1990 και μετά, στα πλαίσια δημοκρατικού πολιτεύματος, χαρακτηρίζονταν από μεγάλες αναταραχές καθώς η οικονομία της χώρας βρίσκονταν σε ύφεση, η ανεργία είχε φτάσει σε πολύ υψηλά ποσοστά και οι μισθοί παρέμεναν πολύ χαμηλοί¹¹⁵.

Με αυτά τα βιώματα σαν κοινωνία, είναι λογικό να υπάρχει δυσπιστία του κόσμου στο θεσμό της δημοκρατίας. Επιπλέον ο ρουμάνικος λαός και κυρίως η νεολαία δεν ασπάζεται τη θεωρία περί οικονομίας της αγοράς και αντιδρά ως προς τις οικονομικές δομές της χώρας. Επιπλέον δεν υπάρχει εμπιστοσύνη του κόσμου στο σύστημα υγείας, ενώ και το υπάρχων εκπαιδευτικό σύστημα βρίσκεται σε μειονεκτική θέση έναντι αυτού που υπήρχε την περίοδο του κομμουνισμού.

Η γενικότερη εικόνα που φαίνεται να υπάρχει προς τις μεταρρυθμίσεις και τις αλλαγές τόσο για τη Ρουμανία όσο και για τη Βουλγαρία φαίνεται αν μη τι άλλο μη θετική¹¹⁶. Το περίεργο στην περίπτωση αυτή είναι πως και οι δύο είναι χώρες πολύ φτωχές, από τις φτωχότερες της Ε.Ε. και όμως αντί οι ίδιες να επιδιώκουν την ένταξη τους στην Ευρωζώνη και την υιοθέτηση ενός νομίσματος ασύγκριτης δύναμης συγκριτικά με τα εθνικά τους νομίσματα, αντιθέτως και οι δύο έχουν την πεποίθηση ότι το ευρώ περισσότερο θα τους βλάψει παρά θα τους ωφελήσει.

Ίσως η πιο προφανής εξήγηση του φαινομένου αυτού να είναι η έλλειψη δημοσιονομικής σταθερότητας λόγω οικονομικής κρίσης, καθώς επίσης και το

¹¹⁵Πηγή: Sorsa, P., B. Baker, C. Duenwald, A. Maechler and A. Tiffin, Vulnerabilities in Emerging Southeastern Europe – How Much Cause for Concern?, IMF Working Paper, WP/07/236, p. 12, 2007 Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2007/wp07236.pdf>, σελ.9

¹¹⁶ Πηγή: Anastasakis O. and M. Watson, Introduction, in Anastasakis O., J. Bastian and M. Watson (eds), From crisis to Recovery – Sustainable Growth in South East Europe, South East European Studies at Oxford, Oxford, 2011, σελ.11

γεγονός ότι τα χαμηλότερα επιτόκια που παρέχει η Ευρωζώνη δεν είναι σε καμία περίπτωση εξασφαλισμένα. Επιπλέον ένα νέο μέλος της Ευρωζώνης και πόσο μάλλον δύο φτωχές χώρες όπως η Βουλγαρία και η Ρουμανία είναι λογικό να μην βλέπουν θετικά το ενδεχόμενο να χρειαστεί να συνεισφέρουν κεφάλαια για ενίσχυση και διάσωση άλλων μελών της Ευρωζώνης.

Ωστόσο πέρα από τις διαπιστώσεις αυτές υπάρχουν βαθύτερα αίτια που παίζουν ανασταλτικό παράγοντα στο να επισπεύσουν οι χώρες αυτές να γίνουν μέλη της Ευρωζώνης.

ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΣΥΝΕΤΕΛΕΣΑΝ ΝΑ ΑΝΑΒΑΛΕΙ Η ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βιώνει τη μεγαλύτερη κρίση στην ιστορία της. Η κρίση έχει επηρεάσει όλες τις χώρες της Ε.Ε. ανεξαρτήτως από το εάν αποτελούν μέλη της Ευρωζώνης ή όχι. Εν μέσω κρίσης η Ε.Ε. παρέχει δανειακή υποστήριξη σε χώρες εντός Ευρωζώνης, προκειμένου να διαφυλαχτεί η σταθερότητα, αλλά και εκτός Ευρωζώνης, στα πλαίσια αμοιβαίας βοήθειας.

Ωστόσο υπάρχουν διαφορές στην αντιμετώπιση ενός κράτους που είναι μέλος της Ευρωζώνης και ενός κράτους που είναι απλά μέλος της Ε.Ε.

Η Ρουμανία και η Βουλγαρία ανήκουν στις χώρες που ενώ βρίσκονται στην Ε.Ε. δεν έχουν υιοθετήσει ακόμη το ευρώ. Σύμφωνα με το άρθρο 109 αν μια χώρα μέλος της Ε.Ε. αντιμετωπίζει προβλήματα στην αποπληρωμή των υποχρεώσεων της, της παρέχεται βοήθεια με τη μορφή δανείων. Αντίστοιχα αν οι δυο αυτές χώρες ήταν μέλη της Ευρωζώνης δεν θα μπορούσαν να έχουν πρόσβαση σε τέτοιο είδους δανεισμό, καθώς κάτι τέτοιο απαγορεύεται για τις χώρες του ευρώ. Συγκεκριμένα τους απαγορεύεται η υπερανάληψη από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αλλά και από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες. Συν τοις άλλοις οι χώρες που έχουν υιοθετήσει το ευρώ, λόγω του ότι είναι μέτοχοι στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση μόνο συγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων και δεν τους επιτρέπεται η λήψη δανείων για χρηματοδότηση που αφορά οφειλές του δημοσίου.

Η απαγόρευση αυτή βασίζεται στη θεσμοθετημένη ρήτρα «no-bail-out» της ευρωπαϊκής οδηγίας, άρθρο 103. Σύμφωνα με την οδηγία αυτή κανένα κράτος μέλος της Ε.Ε. αλλά ούτε και η ίδια η Ε.Ε. μπορεί να εγγυηθεί για την αποπληρωμή των υποχρεώσεων μια άλλης χώρας που αντιμετωπίζει προβλήματα στο να ανταπεξέλθει στις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Στην περίπτωση δε όπου ένα κράτος μέλος δανείζει κάποια άλλη χώρα, ο υπολογισμός του πιστωτικού κινδύνου, του επιτοκίου και των λοιπών όρων του δανείου εναπόκεινται αποκλειστικά στην κρίση του.

Η απώλεια επομένως της χρηματοδότησης από την Ε.Ε. ίσως να είναι και ένας από τους σημαντικότερους ανασταλτικούς παράγοντες για την Ρουμανία και τη Βουλγαρία προκειμένου να παρατείνουν την υιοθέτηση του ευρώ. Δεν είναι όμως και ο μόνος λόγος που οδηγεί σε αυτή την απόφαση. Η κρίση που ξέσπασε στην Ευρώπη έφερε στην επιφάνεια προβλήματα χωρών μελών της Ευρωζώνης, όπως η Ελλάδα, και τους κινδύνους που αντιμετώπισαν και συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν. Η Ελλάδα μπήκε στην Ευρωζώνη χωρίς να διαθέτει τον απαραίτητο υπόβαθρο για κάτι τέτοιο όπως αντίστοιχα θεωρούν και οι δύο αυτές χώρες για τους εαυτούς τους.

Στις δηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν από πλευράς Ρουμανίας και Βουλγαρίας γίνεται λόγος για Ευρώπη δύο ταχυτήτων. Το επιχείρημα και των δύο χωρών ότι επιθυμούν να ισχυροποιήσουν την οικονομία τους και να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα τους έχει τις ρίζες τους στο κόστος δανεισμού. Κατά πόσο δηλαδή μπορούν χώρες σαν την Ρουμανία και τη Βουλγαρία να ανταγωνιστούν στην Ευρωζώνη χώρες σαν τη Γερμανία, με κόστος δανεισμού πολύ χαμηλότερο από το δικό τους. Η Ρουμανία κατάφερε το Φεβρουάριο του 2014 να μειώσει το κόστος δανεισμού της στο ιστορικά χαμηλό, για τα δεδομένα της, κόστος δανεισμού 3,5%¹¹⁷ ενώ θεωρεί ότι υπάρχουν περαιτέρω περιθώρια μείωσης του προκειμένου να συγκλίνει με αυτά των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών. Οι ενέργειες αυτές της κεντρικής τράπεζας της Ρουμανίας, αναφορικά με τα επιτόκια, μπορούν να οδηγήσουν στη μεσοπρόθεσμη σταθερότητα των τιμών και του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Στα πλαίσια της ευρωζώνης η πρόσβαση σε δανεισμό για τη Ρουμανία θα γίνεται σε επιτόκια πολύ υψηλότερα και από τα υφιστάμενα αλλά και από αυτά άλλων ισχυρότερων κρατών μελών. Το ακριβότερο κόστος δανεισμού όμως όταν πρόκειται για χώρες που έχουν ως κοινό παρανομαστή το ίδιο νόμισμα, καθιστά την οικονομία της χώρας που δανείζεται ακριβότερα λιγότερο ανταγωνιστική έναντι της άλλης. Όσες προσαρμογές και μειώσεις μισθών και αν πραγματοποιήσει, μια χώρα σχετικά αδύναμης οικονομίας σαν τη

¹¹⁷ Πηγή: <http://www.capital.gr/news.asp?id=1952213>, ημερομηνία ανάκτησης 14/06/2014

Ρουμανία, θα χρησιμοποιεί την πλεονάζουσα ανταγωνιστικότητα της για να ανταπεξέρχεται στο χρέος της.

Επιλέγοντας να μείνουν εκτός Ευρωζώνης, τουλάχιστον για την περίοδο στην οποία το ευρώ δέχεται έντονες πιέσεις, η Βουλγαρία και η Ρουμανία αποφεύγουν να επηρεαστούν αρνητικά από τυχόν αναπάντεχα γεγονότα, όπως η πτώχευση ενός κράτους της Ευρωζώνης, που θα είχαν καταστροφικές συνέπειες για την οικονομία τους. Το διάστημα από την έναρξη της κρίσης έως σήμερα δεν ήταν λίγες οι φορές που αναφέρθηκαν τέτοιου είδους σενάρια για κάποια κράτη μέλη της ευρωζώνης. Σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο οι επιπτώσεις για τα υπόλοιπα κράτη μέλη της ευρωζώνης θα μπορούσαν να είναι καταστροφικές. Αυτό θα οφείλονταν τόσο στην απότομη αύξηση του πληθωρισμού λόγω μείωσης του ΑΕΠ της Ευρωζώνης (κυρίως στο ενδεχόμενο εξόδου μιας μεγάλης χώρας όπως η Ιταλία) όσο και στο ενδεχόμενο δυσκολίας της πτωχευμένης χώρας να αποπληρώσει τα δάνεια που έχει λάβει από τις άλλες χώρες. Επιπλέον το ενδεχόμενο πτώχευσης ενός κράτους μέλους του ευρώ θα προκαλούσε αλυσιδωτές αντιδράσεις στις οικονομίες και των υπόλοιπων κρατών μελών καθώς θα έχαναν την αξιοπιστία τους στις χρηματαγορές και θα επιβαρύνονταν με μεγαλύτερα επιτόκια δανεισμού. Επιπλέον ένα τέτοιο γεγονός θα μείωνε την πιστοληπτική ικανότητα των υπολοίπων μελών με συνακόλουθες συνέπειες στη ρευστότητα τους.

Το ίδιο καταστροφικά θα μπορούσε να είναι τα σενάρια για τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία αν υιοθετούσαν το ευρώ και εν τέλει δεν μπορούσαν οι ίδιες να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις του νέου νομίσματος. Στο ενδεχόμενο και μόνο τις χρεοκοπίας οι οικονομίες των χωρών αυτών θα είχαν παραλύσει καθώς η αγοραστική αξία των κρατικών ομολόγων τους θα είχε μειωθεί δραματικά ενώ παράλληλα τα επιτόκια θα σημείωναν τεράστια άνοδο. Η πρόσβαση σε δανεισμό θα ήταν πολύ δύσκολη ενώ το εθνικό νόμισμα των χωρών θα υποτιμούνταν σε τέτοιο βαθμό που θα μπορούσε αποβεί καταστροφικός για τις τράπεζες των χωρών και τους εισαγωγείς που θα καλούνταν να αντιμετωπίσουν τεράστιες διακυμάνσεις στην ισοτιμία των εθνικών τους νομισμάτων.

Τα παραπάνω αποτελούν κάποιους μόνο από τους σημαντικότερους λόγους για τους οποίους οι δύο χώρες επέλεξαν να «αποφύγουν» το ευρώ την αντικειμενικά δύσκολη αυτή εποχή για την ευρωζώνη. Σαφώς και οι χώρες αυτές θα επιδιώξουν την υιοθέτηση του νομίσματος, κάτι το οποίο έχουν δηλώσει. Απλώς περιμένουν την κατάλληλη στιγμή για να το πραγματοποιήσουν και η συγκεκριμένη περίοδος αβεβαιότητας και ανησυχίας για το ενιαίο νόμισμα δεν μπορεί να κριθεί ως κατάλληλη.

Οι «φόβοι» των δυο αυτών χωρών, της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας ως προς τις συνέπειες της υιοθέτησης του ευρώ εύλογα γεννούν το ερώτημα κατά πόσο η Ευρώπη μπορεί να θεωρηθεί μια άριστη νομισματική περιοχή.

ΘΕΩΡΙΑ ΑΡΙΣΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Η θεωρία των Άριστων Νομισματικών Περιοχών αναφέρεται σε ένα σύνολο χωρών που βρίσκεται σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, και των οποίων χωρών το νόμισμα είναι ενιαίο ή τα εθνικά νομίσματα των επιμέρους χωρών συνδέονται μεταξύ τους με σταθερές ισοτιμίες και με μεταβαλλόμενες έναντι νομισμάτων άλλων χωρών. Η δημιουργία μιας άριστης νομισματικής περιοχής αποσκοπεί στην αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της δύναμης που προσφέρει ένα ενιαίο νόμισμα ή οι σταθερές ισοτιμίες, και στην ελαχιστοποίηση των μειονεκτημάτων που αφορούν τον περιορισμό της συναλλαγματικής πολιτικής που μπορούν να εφαρμόσουν οι χώρες σαν αυτόνομες οντότητες. Ο Krugman σε διάγραμμα που εισήγαγε το 1989 προσδιόρισε ποιο είναι το σημείο εκείνο πέραν του οποίου μια χώρα θα ευνοηθεί από την ένταξη της σε μια νομισματική ένωση. Για τον υπολογισμό του σημείου αυτού λαμβάνονται υπόψη τα κόστη και οι ωφέλειες από μια τέτοια ένταξη συνυπολογίζοντας την εξωστρέφεια της χώρας και όλα αυτά εκφρασμένα ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας.

Η συμμετοχή μιας χώρας σε μια νομισματική ένωση μειώνει τον κίνδυνο και την αβεβαιότητα που προέρχεται από τη μεταβολή των συναλλαγματικών ισοτιμιών στις διεθνείς συναλλαγές της¹¹⁸. Το πλεονέκτημα αυτό που αποκτά η χώρα χαρακτηρίζεται ως όφελος νομισματικής αποτελεσματικότητας. Αντίθετα η απώλεια της αυτονομίας της χώρας στον προσδιορισμό της συναλλαγματικής ισοτιμίας βασισμένης στη ζήτηση, ονομάζεται απώλεια οικονομικής σταθερότητας.

Για τον προσδιορισμό μιας άριστης περιοχής λαμβάνεται υπόψη ο βαθμός οικονομικής ολοκλήρωσης. Μια άριστη νομισματική περιοχή προϋποθέτει υψηλό βαθμό οικονομικής ολοκλήρωσης. Ο υψηλός βαθμός οικονομικής ολοκλήρωσης αναφέρεται στις ελεύθερες ροές εργασίας μεταξύ των χωρών, στην ελεύθερη μεταφορά χρηματοοικονομικού και φυσικού κεφαλαίου και στην ελεύθερη διακίνηση αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ των χωρών. Επομένως τρία βασικά στοιχεία της οικονομικής ολοκλήρωσης αποτελούν οι

¹¹⁸ Πηγή: Πηγή: Σκούντζος Θ., Οικονομική Ανάπτυξη Μέτρα Πολιτικής, Τόμος II, Δ' Έκδοση, Σταμούλη, 2006, σελ.316

ροές που προέρχονται από μετανάστευση, από εμπόριο και από περιουσιακά στοιχεία.

Για την αξιολόγηση του κατά πόσο μια νομισματική περιοχή μπορεί να χαρακτηριστεί άριστη λαμβάνεται υπόψη ο βαθμός σύγκλισης των χώρων από τις οποίες αποτελείται. Η σύγκλιση αναφέρεται στην ύπαρξη ή μη αποκλίσεων στα οικονομικά μεγέθη των χωρών αυτών καθώς και στις επιδόσεις τους. Υπό το πρίσμα αυτό παρατηρείται ταύτιση των στοιχείων που καθορίζουν μια άριστη νομισματική περιοχή και των απαραίτητων προϋποθέσεων που έχουν τεθεί από την Ε.Ε. (με βάση τη συνθήκη του Μάαστριχτ) για την ένταξη μιας χώρας στην Ευρωζώνη. Συγκεκριμένα και στις δύο περιπτώσεις απαιτείται μικρό ποσοστό πληθωρισμού στη χώρας, δημοσιονομική σταθερότητα, σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες και χαμηλά μακροπρόθεσμα επιτόκια.

Το όραμα των πρώτων Ευρωπατέρων, περιελάμβανε τέσσερα στάδια για την επίτευξη της οικονομικής ολοκλήρωσης της Ευρώπης. Τα στάδια αυτά ήταν

- Η Τελωνειακή Ένωση
- Η Κοινή Ενιαία Αγορά
- Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση
- Το Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού χώρου και η Εδαφική Συνοχή¹¹⁹

Η τελωνειακή Ένωση, το πρώτο στάδιο της οικονομικής ολοκλήρωσης, αποτελεί βασικό στοιχείο για την επίτευξη μιας κοινής ενιαίας αγοράς. Η Τελωνειακή Ένωση στην Ευρώπη περιελάμβανε την κατάργηση των τελωνειακών δασμών και των φόρων στα εισαγόμενα προϊόντα μεταξύ των χωρών που έχουν υπογράψει την συνθήκη της τελωνειακής ένωσης, καθώς και την ύπαρξη ενός κοινού εξωτερικού δασμολογίου όσων αφορά τις υπόλοιπες χώρες. Επομένως η τελωνειακή ένωση περιελάμβανε τόσο μια εσωτερική πλευρά σχετικά με τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών της Ευρώπης, όσο και μια εξωτερική σχετικά με τις συναλλαγές που πραγματοποιούν τα κράτη μέλη με άλλες χώρες εκτός Ένωσης.

¹¹⁹ Πηγή: Σκούντζος Θ., Θεσμοί και Πολιτικές Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Β' Έκδοση, Αθήνα, Σταμούλη, 2006, σελ.47

Η Τελωνειακή Ένωση αποτέλεσε το πρώτο βήμα στο δρόμο για την επίτευξη μιας Κοινής Ενιαίας Αγοράς. Για να υπάρξει μια τέτοια αγορά, με βάση την οικονομική ολοκλήρωση, πρέπει οι επιμέρους εθνικές αγορές να συγχωνευτούν δίνοντας τη θέση τους σε μια νέα αγορά η οποία θα αντικατοπτρίζει τις συνθήκες μιας πραγματικής εσωτερικής αγοράς. Παρά την επιτυχημένη εφαρμογή του πρώτου σταδίου οικονομικής ολοκλήρωσης, γρήγορα διαπιστώθηκαν προβλήματα στην δημιουργία μιας Κοινής Ενιαίας Αγοράς. Για το λόγο αυτό το 1985 καταρτίθηκε από την Επιτροπή η Λευκή Βίβλος, για την εξάλειψη των όποιων εμποδίων. Τα θέματα που διευθετήθηκαν αφορούσαν¹²⁰ :

- ✓ την εξάλειψη των τεχνικών εμποδίων

Τα τεχνικά εμπόδια εμφανίζονταν κυρίως σε θέματα που αφορούσαν τις ποιοτικές και τεχνικές προδιαγραφές των προϊόντων και για το λόγο αυτό έγινε προσπάθεια καθορισμού συγκεκριμένων προτύπων.

- ✓ Την προώθηση του ενδοκοινοτικού ανταγωνισμού των Δημόσιων τομέων των κρατών μελών

Προκειμένου να προαχθεί η ανταγωνιστικότητα προς όφελος του δημόσιου τομέα, καθορίστηκε ότι για την επιλογή προμηθευτή προϊόντων από τον ευρύ δημόσιο τομέα είναι απαραίτητη η δημοσίευση προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

- ✓ Την ελεύθερη κυκλοφορία εργατικού δυναμικού

Το δικαίωμα αυτό υπήρχε με βάση τη Συνθήκη της Ρώμης, ωστόσο η Επιτροπή προκειμένου να διευκολύνει τη μετακίνηση και εγκατάσταση από ένα κράτος μέλος σε κάποιο άλλο έλαβε ορισμένα μέτρα σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση των μεταναστών και την εξασφάλιση της εκπαίδευσης των παιδιών τους καθώς επίσης δημιούργησε την Ευρωπαϊκή υπηρεσία απασχόλησης, η οποία παρέχει πληροφορίες στους ενδιαφερόμενους για εργασιακά θέματα.

¹²⁰ Πηγή: Σκούντζος Θ., Θεσμοί και Πολιτικές Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Β' Έκδοση, Αθήνα, Σταμούλη, 2006, σελ.50

- ✓ Την ελευθερία στην άσκηση επαγγέλματος

Όμοια με την ελεύθερη κυκλοφορία εργατικού δυναμικού, δίνεται η δυνατότητα σε πολίτες των κρατών μελών να εγκατασταθούν και να απασχοληθούν σε μη μισθωτή εργασία σε άλλα κράτη μέλη. Προκειμένου να διασφαλιστεί η επαγγελματική κατάρτιση των μη μισθωτών εργαζομένων και να διασφαλιστεί η ποιότητα της εργασίας του, καθιερώθηκε ένα σύστημα αναγνώρισης, σύμφωνα με το οποίο η επαγγελματική εκπαίδευση στα διπλώματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αναγνωρίζεται εφόσον έχει διάρκεια τουλάχιστον τριών ετών.

- ✓ Την ελευθερία στην παροχή υπηρεσιών

Στην κατηγορία αυτή εντάσσεται η παροχή υπηρεσιών έναντι αμοιβής. Οι σημαντικότερες μεταξύ των υπηρεσιών αυτών είναι εκείνες που έχουν χρηματοοικονομικές δραστηριότητες όπως είναι τα χρηματιστήρια, οι τράπεζες και οι ασφάλειες. Μεταξύ των κρατών μελών εμφανίζεται μεγάλη μεταβλητότητα στον τρόπο παροχής των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Μέσω της ελευθερίας στην παροχή υπηρεσιών μια υπηρεσία που προσφέρεται σε ένα κράτος μέλος, μπορεί να προσφερθεί και στα υπόλοιπα κράτη μέλη χωρίς να χρειασθούν νομοθετικές αλλαγές στο κάθε μεμονωμένη εγχώρια νομοθεσία. Επιπλέον εξασφαλίζεται με τον τρόπο αυτό η ασφάλεια και η φερεγγυότητα των χρηματοοικονομικών συναλλαγών.

- ✓ Την ελευθερία στην κίνηση κεφαλαίων

Η ελευθερία στην κίνηση κεφαλαίων αφορά τη δυνατότητα πραγματοποίησης πληρωμών σε οποιοδήποτε κράτος μέλος. Στην κατεύθυνση αυτή καταργήθηκαν από το 1990, οποιοδήποτε περιορισμοί παρουσιάζονταν έως τότε σε πράξεις νομισματικού χαρακτήρα.

- ✓ Την ανάπτυξη των Διευρωπαϊκών Δικτύων

Προκειμένου να επιτευχθεί η υλοποίηση μιας πραγματικής εσωτερικής αγοράς, θα πρέπει και τα δίκτυα μεταφορών επικοινωνίας και ενέργειας να συμβάλλουν προς το σκοπό αυτό. Μέσω των διευρωπαϊκών δικτύων μπορεί

να προωθηθεί τόσο η διασύνδεση των εθνικών δικτύων όσο και η γενικότερη αύξηση της πρόσβασης σε αυτά.

Η τελωνειακή ένωση και η δημιουργία μιας κοινής ενιαίας αγοράς αποτελούσαν τα δύο πρώτα στάδια της οικονομικής ολοκλήρωσης. Το ανώτερο όμως στάδιο αυτής, το οποίο θεσπίστηκε στην Συνθήκη του Μάαστριχτ, ήταν η δημιουργία μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Η διαδικασία για τη δημιουργία αυτής της νομισματικής και οικονομικής ένωσης αποτελείται από τρία στάδια. Στόχος των τριών σταδίων είναι η «καθιέρωση μιας νομισματικής πολιτικής που θα βασίζεται σε ένα κοινό νόμισμα και θα ασκείται από μια κεντρική τράπεζα»¹²¹. Το πρώτο στάδιο ξεκίνησε το 1990 και αφορούσε την προσπάθεια σύγκλισης των εφαρμοζόμενων οικονομικών πολιτικών και επίτευξης στενότερης συνεργασίας μεταξύ των κεντρικών τραπεζών. Το δεύτερο στάδιο ξεκίνησε το 1994 και αφορούσε την προσπάθεια των κρατών μελών για μείωση των δημοσιονομικών τους ελλειμμάτων καθώς και επίτευξη μεγαλύτερης ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών. Το τρίτο στάδιο περιελάμβανε τη μετάβαση στο κοινό νόμισμα και τις προσπάθειες στην κατεύθυνση αυτή και είχε ως αφετηρία το 1999.

Το στάδιο της επίτευξης ενός σχεδίου ανάπτυξης του Κοινοτικού χώρου και την ύπαρξη εδαφικής συνοχής, αποτελεί το τελευταίο στάδιο για την πλήρη ολοκλήρωση της Ε.Ε. Στο στάδιο αυτό επιδιώκεται η οικονομική και κοινωνική συνοχή μεταξύ των κρατών μελών, η προστασία των φυσικών πόρων και της πολιτισμικής κληρονομιάς για κάθε κράτος μέλος καθώς και η επίτευξη ισόρροπης ανταγωνιστικότητας για τα κράτη μέλη του ευρωπαϊκού χώρου.

Τα παραπάνω αποτελούν το όραμα που είχαν οι πρώτοι Ευρωπατέρες για τη δημιουργία μιας ενωμένης Ευρώπης, ικανής να χαρακτηριστεί «Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης, η οποία θα χαρακτηριζονταν από υψηλό βαθμό οικονομικής ολοκλήρωσης.

Κατά πόσο όμως το όραμα αυτό αποτέλεσε επιδίωξη και των συνεχιστών τους;

¹²¹ Πηγή: Θεόδωρος Σκούντζος, Θεσμοί και πολιτικές ανάπτυξης της Ε.Ε., Σταμούλη, Β' Έκδοση, Αθήνα, 2006, σελ. 58

Η θεωρία των Άριστων Νομισματικών περιοχών αποτέλεσε την εξήγηση των νομισματικών ενώσεων. Σύμφωνα με την θεωρία αυτήν εάν τα κριτήρια καταλήγουν υπέρ της δημιουργίας της νομισματικής ένωσης επιτυγχάνεται ένας παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης των συμμετεχόντων χωρών και προοδευτικά η μείωση των διαφορών μεταξύ τους οικονομικών δειχτών. Επί της ουσίας θα προκύψει μία ταχύτερη αύξηση του ρυθμού μεγέθυνσης των χωρών που είναι λιγότερο αναπτυγμένες, ώστε να επιτευχθεί η σύγκλιση των επιπέδων ανάπτυξης τους με εκείνες των αναπτυγμένων χωρών της ένωσης. Η συνθήκη του Μάαστριχ σχετικά με την ένταξη των χωρών στην ευρωζώνη έχει δημιουργήσει ερωτηματικά για το ένα οι λιγότερες αναπτυγμένες χώρες του ευρωπαϊκού νότου θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν ταχύτερους ρυθμούς ανάπτυξης. Ειδικότερα και μετά τις τελευταίες διευρύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τις πρώην σοσιαλιστικές χώρες σε μετάβαση. Καθώς η εναρμόνιση τους με τα κριτήρια της νομισματικής σύγκλισης θα εμπόδιζε την ταχεία αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος των χωρών αυτών. Η εκδήλωση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης έκανε πιο φανερό το πρόβλημα της σχέσης νομισματικής και πραγματικής σύγκλισης με την χειροτέρευση των μακροοικονομικών ανισορροπιών πολλών «παλαιών» και «νέων» χωρών μελών. Η εμπειρική επαλήθευση της θεωρίας των ΑΝΠ απέδειξε την απόλυτη σύγκλιση μόνο στην περίπτωση ομογενών οικονομιών. Στις περισσότερες περιπτώσεις προέκυψε «υπό όρους» σύγκλιση η οποία εξαρτάται από σημαντικούς διαρθρωτικούς παράγοντες της οικονομίας, όπως το ανθρώπινο κεφάλαιο, η συσσώρευση του κεφαλαίου, οι νεωτερισμοί και άλλοι θεσμικοί παράγοντες. Επιπλέον υπάρχουν περιπτώσεις απόκλισης των οικονομιών ή επίσης και ενδείξεις “group” σύγκλισης

Η τωρινή εικόνα της Ευρώπης δείχνει μπερδεμένη και μακριά από τον αρχικό της στόχο. Οι κινήσεις που πραγματοποιούνται χαρακτηρίζονται από περισσότερο αυτοσχεδιασμό και λιγότερο προγραμματισμό. Οι συνεχείς διευρύνσεις σε σύντομα χρονικά διαστήματα έχουν οδηγήσει στο σημείο ύπαρξης μεγάλων ανισοτήτων και ανομοιομορφίας μεταξύ των κρατών μελών. Έχει δημιουργηθεί μια «ευρωπαϊκή οικογένεια» όπου τα μέλη της έχουν άνιση μεταχείριση και πλέον γίνεται σαφής λόγος για Ευρώπη δύο ταχυτήτων.

Από τα πρόσφατα γεγονότα της κρίσης και την αντίδραση της Ε.Ε. προκύπτει το καίριο ερώτημα του κατά πόσο υπάρχουν ακόμα προσδοκίες για τη δημιουργία μιας δημοκρατικής Ευρώπης με κοινό και ισχυρό πολιτικό, οικονομικό και θεσμικό μέλλον. Το σημερινό οικοδόμημα της ΟΝΕ δεν δείχνει διατεθειμένο να πραγματοποιήσει καμία θετική ενέργεια προς το δρόμο της οικονομικής και πολιτικής ολοκλήρωσης αλλά ούτε και προς την κατεύθυνση της άμβλυνσης των αναπτυξιακών διαφορών μεταξύ των κρατών μελών.

Αντίθετα παρατηρείται αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών και μια προσπάθεια από το κάθε κράτος μέλος να υπερασπιστεί και να προάγει τα δικά του ατομικά εθνικά συμφέροντα. Καμία αξιόλογη προσπάθεια δεν πραγματοποιήθηκε για την ανάλυση των αιτιών και των συνεπειών της κρίσης και το κατά πόσο αυτά σχετίζονται με την λειτουργία της ΟΝΕ. Τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. φαίνονται προσκολλημένα στα όσα προβλέπονται στη Συνθήκη του Μάαστριχτ και του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης¹²². Ίσως οι διαφωνίες μεταξύ των κρατών για τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις είναι εκείνες που τους κρατούν προσκολλημένους στα όσα αρχικά αποτέλεσαν θεμέλια της Ε.Ε.

Ίσως βέβαια οι «ισχυροί» της Ε.Ε. να αποφεύγουν συνειδητά τις μεταρρυθμίσεις και τις συζητήσεις γύρω από αυτές. Θέματα όπως η οικονομική, δημοσιονομική και θεσμική πολιτική της Ε.Ε., τα νέα συμφέροντα στις παγκόσμιες αγορές, τα πλεονασματικά ή ελλειμματικά εμπορικά ισοζύγια των κρατών μελών και η ισοτιμία του ευρώ στο διεθνές περιβάλλον μπορούν να φέρουν στην επιφάνεια ενδείξεις ότι το «ευρωπαϊκό όραμα» αποτελεί πλέον παρελθόν και τη θέση του έχει πάρει η προσπάθεια εξυπηρέτησης των συμφερόντων των «ισχυρών» της Ε.Ε. σε βάρος των οικονομικά αδύναμων χωρών της Ένωσης.

Με την έναρξη της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης το ΕΣΚΤ απέδειξε για ακόμη μια φορά την θεσμική ακαμψία του και την αντιπληθωριστική εμμονή του αυξάνοντας το βασικό επιτόκιο, το οποίο εν

¹²² Πηγή: Soukiazis, E. and V. Castro, How the Maastricht rules affected the convergence process in the European Union. A panel data analysis, CEUNEUROPE Discussion Papers, No 24, Faculdade de Economia da Universidade de Coimbra, Coimbra, 2004 Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www4.fe.uc.pt/ceue/working_papers/ieefs-gdansk.pdf, σελ.4

συνεχεία οριστικοποιήθηκε στο 1%. Το γεγονός αυτό σε αντιπαράθεση με την πολιτική της Κεντρικής Τράπεζας των ΗΠΑ (Fed), της οποίας το επιτόκιο διαμορφώθηκε για την ίδια περίοδο 0-0,25 %, κράτησε την αξία του ευρώ σε υψηλότερα επίπεδα από το δολάριο. Η ενέργεια αυτή όπως ήταν λογικό μετακύλησε και στις οικονομίες των κρατών μελών επηρεάζοντας αρνητικά το εξωτερικό ισοζύγιο αρκετών από αυτές καθώς και την ανάκαμψη τους.

Μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα, όπου η Ένωση εμφανίζει πρωτοφανή έλλειψη αλληλεγγύης και η ανταγωνιστικότητα μεταξύ των κρατών μελών έχει κάνει αισθητή την παρουσία της, αρχίζουν να διαφαίνονται και τα πρώτα σημάδια αποστροφής και σκεπτικισμού απέναντι στο ευρώ κυρίως από τις χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου.

Από τα πρώτα κιόλας στάδια δημιουργίας της ΕΟΚ διαπιστώνεται ότι υπήρχε ένας άτυπος διαχωρισμός μεταξύ των χωρών. Με βάση οικονομικά κριτήρια δημιουργήθηκαν δυο διαφορετικές ομάδες που χαρακτηρίζονταν «Βορράς» και «Νότος»¹²³. Τον «Βορρά» αποτελούσαν οι ισχυρές και αναπτυγμένες χώρες της Ένωσης ενώ τον «Νότο» τον αποτελούσαν οι λιγότερο αναπτυγμένες. Ουσιαστικά η Ευρωπαϊκή Κοινότητα από πολύ νωρίς είχε εμφανίσει το φαινόμενο της διαστρωμάτωσης των χωρών της, δημιουργώντας μια «Ευρώπη δύο ταχυτήτων». Από το 2007 και έπειτα όπου η Ε.Ε. είχε φτάσει τα 27 μέλη παρατηρείται διεύρυνση των ανισοτήτων στα επίπεδα ανάπτυξης με έντονη μετατόπιση των ανισοτήτων προς την ανατολική Ευρώπη.

Η έναρξη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης δημιούργησε το ερώτημα κατά πόσο καλά μπορεί να αντέξει το ευρώ στο μέλλον. Ακόμα και μέσα στην κρίση υπάρχουν αισιόδοξες και απαισιόδοξες απόψεις.

Για τους αισιόδοξους το ευρώ αποτελεί κάποιου είδους επιτυχία και αναμένεται να είναι ακόμα πιο επιτυχημένο στο μέλλον. Οι αισιόδοξοι υποστηρίζουν ότι τα κριτήρια των Άριστων Νομισματικών Περιοχών μπορεί να είναι αυτοεκπληρούμενα. Σε βάθος χρόνου πιστεύουν ότι το ευρώ θα προκαλέσει περισσότερο εμπόριο μέσα στη ευρωζώνη. Επίσης μπορεί να

¹²³Πηγή: Λάζος Β., Θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης, Θεσσαλονίκη, Μπαρμπουνάκης, 2005, σελ.184

οδηγήσει σε μεγαλύτερη κινητικότητα της εργασίας και του κεφαλαίου. Απαξιώνουν τον κίνδυνο ότι τα “shock” θα γίνουν ασύμμετρα ή τουλάχιστον πιστεύουν ότι αυτά θα αντισταθμιστούν από την μεγαλύτερη ενοποίηση της αγοράς. Κάτι τέτοιο θα ενισχύσει την εντύπωση πως η ευρωζώνη προσομοιάζει με Άριστη Νομισματική Περιοχή. Επιπλέον οι αισιόδοξοι πιστεύουν ότι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα αποδειχτεί ισχυρή, ανεξάρτητη και αξιόπιστη κεντρική τράπεζα, η οποία θα αντισταθεί στην πολιτική ανάμειξη και στον πειρασμό για τύπωση χρήματος με σκοπό την εξισορρόπηση. Όσο η ΕΚΤ εξασφαλίζει των στόχο των χαμηλών πληθωρισμών οι αισιόδοξοι υποστηρίζουν ότι στο τέλος θα κερδίσει των σεβασμό των πολιτικών και των λαών της ευρωζώνης.

Από την άλλη πλευρά τα επιχειρήματα των απαισιόδοξων δεν είναι πειστικά. Οι απαισιόδοξοι πιστεύουν ότι η ενοποίηση της αγοράς θα μεταβληθεί και η επίδραση του ευρώ στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών τις ευρωζώνης θα είναι μικρή. Λόγω των πολιτιστικών και γλωσσικών εμποδίων που θα συνεχίσουν να υπάρχουν, αλλά και των άκαμπτων εργασιακών θεσμών η μετακίνηση του εργατικού δυναμικού θα γίνει δυσκολότερη. Επιπλέον υπάρχει μια αντίδραση στην πρόοδο της οικονομικής ενοποίησης. Καθώς σε πολλές χώρες οι επιπτώσεις μιας κοινής αγοράς σε πολλές διαστάσεις είναι μόλις σε αρχικό στάδιο αντιληπτές, με αποτέλεσμα την διαφωνία των κυβερνήσεων και της Επιτροπής για το πόσο γρήγορα θα πρέπει να προχωρήσει μια τέτοια διαδικασία (όπως η απελευθέρωση των υπηρεσιών). Ένα ακόμα επιχείρημα των απαισιόδοξων είναι πως υπάρχουν μεγάλες αποκλίσεις στις χώρες της ευρωζώνης. Οι χώρες με χαμηλή ανάπτυξη και χαμηλό πληθωρισμό επιθυμούν μια πιο χαλαρή νομισματική πολιτική, ενώ οι χώρες γρήγορης ανάπτυξης και υψηλού πληθωρισμού φαίνεται να επιθυμούν μια πιο σφικτή νομισματική πολιτική. Ένα υποθετικά διαφορετικές χώρες επιθυμούν διαφορετικές πολιτικές από την ΕΚΤ μπορεί να υπάρξουν εντάσεις με αποτέλεσμα οι κυβερνήσεις να χάσουν το σεβασμό προς την ανεξαρτησία της ΕΚΤ. Τέλος μια απειλή του ευρώ είναι τα δημοσιονομικά προβλήματα των χωρών. Οι κυβερνήσεις δεν μπορούν να σχηματίσουν ομάδες ώστε να πιέσουν την ΕΚΤ για χαμηλότερα επιτόκια. Οι απαισιόδοξοι τονίζουν ότι οι δημοσιονομικοί κανόνες του Μάαστριχ και το

Σύμφωνο σταθερότητας δεν έχουν πλέον καμία ισχύ. Αν κάποιες χώρες συμφωνήσουν συντονιστούν για μία χαμηλότερη νομισματική πολιτική, τα κράτη που θέλουν πιο συνετή δημοσιονομική πολιτική θα αντιδράσουν και η σύγκρουση που θα ακολουθήσει θα υπομονεύσει το ευρώ¹²⁴.

Με βάση τις παραπάνω παρατηρήσεις γίνεται κατανοητό ότι χώρες με αυξημένη ισχύ μπορούν να αντλήσουν αρκετά πλεονεκτήματα από τη συμμετοχή τους σε μια οικονομική νομισματική ένωση. Το ερώτημα που τίθεται στο σημείο αυτό είναι κατά πόσο χώρες όπως η Ρουμανία μπορούν να ωφεληθούν από τη συμμετοχή τους σε μια τέτοια ένωση.

¹²⁴ Πηγή: Robert C. Feenstra – Alan M. Taylor, Επιμέλεια ελληνικής έκδοσης: Χρήστος Νίκας, Διεθνής Οικονομική, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο, 2014, σελ.995

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ ΤΗΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

Όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη ενότητα, το οικοδόμημα της Ε.Ε. στηρίζεται στην επίτευξη δημιουργίας μιας ενιαίας εσωτερικής αγοράς η οποία θα οδηγήσει στην απελευθέρωση των αγορών και στην αύξηση του ανταγωνισμού. Ωστόσο η Ε.Ε. βρίσκεται αντιμέτωπη με το βασικό της μειονέκτημα το οποίο είναι ο μικρός κοινοτικός προϋπολογισμός που διαθέτει, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να ασκήσει κατάλληλη δημοσιονομική πολιτική σε ευρωπαϊκό επίπεδο αλλά ούτε και να μειώσει τις οικονομικές ανισότητες μεταξύ των κρατών μελών της.

Αυτό η Ε.Ε. κατάφερε να επιτύχει μέσω της Συνθήκης του Μάαστριχτ ήταν η σύσταση ενός ισχυρού κέντρου εξουσίας που ασκεί ενιαία δημοσιονομική πολιτική στην Ευρώπη, χωρίς ωστόσο να διαθέτει τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους.

Ουσιαστικά μέσω της «συμμετοχής» στην ΟΝΕ τα κράτη χάνουν τη δυνατότητα άσκησης ανεξάρτητης εθνικής οικονομικής πολιτικής ενώ παράλληλα υποχρεούνται σε δημοσιονομικές προσαρμογές και άσκηση συγκεκριμένης πολιτικής, ενιαίας για όλα τα κράτη μέλη, η οποία δεν είναι προσαρμοσμένη στις δυνατότητες και μεμονωμένες ανάγκες του κάθε κράτους.

Το γεγονός αυτό για τις μικρές και σχετικά αδύναμες οικονομίες, στις οποίες συγκαταλέγονται και οι περισσότερες Βαλκανικές χώρες όπως η Βουλγαρία και η Ρουμανία, έχει αρνητικές συνέπειες καθώς οι οικονομίες αυτές είναι «υποχρεωμένες» να δέχονται μια πολιτική η οποία αντιτίθενται στα εθνικά τους συμφέροντα.

Με βάση τη θεωρία των Άριστων Νομισματικών Περιοχών, υπάρχουν κάποια κριτήρια τα οποία θα πρέπει μια χώρα να καλύπτει προκειμένου η ενσωμάτωση της σε μια νομισματική ένωση να της αποφέρει περισσότερα πλεονεκτήματα από αυτά που εγκαταλείπει λόγω της απώλειας της νομισματικής της ανεξαρτησίας.

Ομοιότητα δομών

Ξεκινώντας την ανάλυση θα εξετάσουμε αρχικά το ενδεχόμενο μια οικονομική ένωση να απαρτίζεται από οικονομίες που έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά και τις ίδιες δυνατότητες. Σε μια τέτοια περίπτωση ένα απρόβλεπτο και επιζήμιο συμβάν, όπως αποτέλεσε η παγκόσμια οικονομική κρίση, οι οικονομίες των χωρών αυτών θα αντιδρούσαν με τον ίδιο τρόπο προς την ίδια κατεύθυνση. Αντιμέτωποι με ένα τέτοιο σενάριο, οι μεμονωμένες εθνικές κυβερνήσεις των οικονομιών αυτών δεν μπορούμε να θεωρήσουμε ότι είχαν κάποια επίπτωση λόγω της απώλειας της νομισματικής τους ανεξαρτησίας. Η Ε.Ε. όμως δεν αποτελεί μια νομισματική ένωση τέτοιου τύπου καθώς απαρτίζεται από διάφορων ειδών οικονομίες που παρουσιάζουν πολύ μεγάλες ασυμμετρίες μεταξύ τους. Οι χώρες οι οποίες μειονεκτούν οικονομικά σε μεγάλο βαθμό έναντι των υπολοίπων μέσα στην ένωση, στο ενδεχόμενο ενός αρνητικού γεγονότος, θα ζημιωθούν σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τις ισχυρές. Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας εξετάζεται η περίπτωση της Ρουμανίας και με βάση την ομοιότητα των δομών της συγκρινόμενη με τις ισχυρές οικονομίες της Ε.Ε. συμπεραίνεται ότι η απώλεια της νομισματικής ανεξαρτησίας της θα της κόστιζε περισσότερο εάν δεν αναβάλλονταν και πραγματοποιούνταν την προβλεπόμενη ημερομηνία.

Κινητικότητα παραγωγικών συντελεστών

Για τα κράτη μέλη μιας οικονομικής ένωσης, αποτελεί επιπλέον κόστος να μην μπορούν να διαχειριστούν και να απορροφήσουν επιζήμιες καταστάσεις και διαταραχές στη διεθνή οικονομία όταν έχουν απολέσει τη δυνατότητα άσκησης ανεξάρτητης συναλλαγματικής πολιτικής. Όταν η συναλλαγματική ισοτιμία δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί, λόγω υιοθέτησης κοινού νομίσματος,

για την αντιμετώπιση περιπτώσεων κρίσης, τότε η κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών είναι αυτή που θα χρησιμοποιηθεί προκειμένου να επέλθει ισορροπία. Το κόστος της απώλειας της νομισματικής ανεξαρτησίας μπορεί να εξαφανιστεί εάν το κράτος μέλος διαθέτει παραγωγικό δυναμικό, εργαζόμενους, το οποίο διατίθενται να μετακινηθεί σε κάποιο άλλο κράτος μέλος όπου υπάρχει έλλειψη παραγωγικού δυναμικού. Στην περίπτωση της Ρουμανίας, λόγω πολιτισμικών, θρησκευτικών αλλά και πολιτικών παραγόντων, ο λαός δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένος με τέτοιου είδους πρακτικές. Επιπλέον σύμφωνα με έρευνες η κοινή γνώμη στη Ρουμανία δεν εμφανίζεται ένθερμη οπαδός της οικονομικής ενοποίησης ,ενώ αρκετά μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού «νοσταλγεί» την εποχή του κουμμουνιστικού καθεστώτος ιδιαίτως σε θέματα που αφορούν την υγεία και την παιδεία. Δεδομένου ότι τέτοιου τύπου καθεστώτα δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένα στους κύκλους της Ένωσης είναι λιγότερο πιθανό το εργατικό δυναμικό της Ρουμανίας να εμφάνιζε θετική στάση απέναντι στο ενδεχόμενο μετανάστευσης σε κάποια άλλη χώρα. Συνοψίζοντας τα παραπάνω η Ρουμανία θα ζημιωνονταν επιπλέον εάν αποτελούσε μέλος της οικονομικής ένωσης της Ευρώπης και οι συνέπειες της απώλειας της νομισματικής ανεξαρτησίας θα εμφανίζονταν εντονότερες στη δεδομένη περίοδο οικονομικής ύφεσης.

Βαθμός ανοίγματος εμπορίου

Το ενδεχόμενο συμμετοχής σε μια νομισματική ένωση είναι περισσότερο ελκυστικό για μια χώρα που χαρακτηρίζεται από ανοιχτή οικονομία. Μια οικονομία μπορεί να χαρακτηριστεί ανοιχτή όταν μπορεί να αλληλεπιδρά ελεύθερα με άλλες οικονομίες χωρίς περιορισμούς. Σε μια ανοιχτή οικονομία παρατηρείται ελευθερία στις εισαγωγές , τις εξαγωγές και τις επενδύσεις καθώς και ελεύθερη διακίνηση παραγωγικών συντελεστών και κεφαλαίων. Επιπλέον δεν υπάρχουν εμπορικοί δασμοί στις συναλλαγές της.

Μια ανοιχτή οικονομία επωφελείται περισσότερο από την ένταξη της σε μια νομισματική ένωση. Λόγω του μεγάλου όγκου συναλλαγών, οι μεταβολές στις συναλλαγματικές ισοτιμίες για μια ανοιχτή οικονομία μπορούν να γίνουν επιζήμιες δημιουργώντας πληθωριστικό κόστος. Αντιθέτως μια κλειστή

οικονομία έχει ανάγκη τις κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες προκειμένου να ασκήσει μεμονωμένα για την περίπτωση της την κατάλληλη πολιτική. Η Ρουμανία βρίσκεται στο σωστό δρόμο προκειμένου να κατασκευάσει μια ελεύθερη αγορά που θα βασίζεται στον ελεύθερο ανταγωνισμό¹²⁵. Ωστόσο ακόμα βρίσκεται σε μεταβατικό στάδιο και είναι πολύ νωρίς για να χαρακτηριστεί ανοιχτή οικονομία. Για το λόγο αυτό και εν μέσω οικονομικής κρίσης τα συμφέροντα της βρίσκονται στη χρήση ελαστικών ισοτιμιών, μακριά από τις μακροοικονομικές πολιτικές που ασκούνται στην Ένωση.

Ευκαμψία τιμών και μισθών

Οι χώρες οι οποίες συμμετέχουν σε μια νομισματική ένωση θα πρέπει να εμφανίζουν ευκαμψία στις τιμές και τους μισθούς προκειμένου να απορροφούν κραδασμούς που προέρχονται από διάφορες διαταραχές¹²⁶. Η Ρουμανία δεν βρίσκεται σε θέση να πραγματοποιήσει κάτι τέτοιο, πόσο μάλλον εάν συγκριθεί με οικονομίες όπως της Γερμανίας. Οι προσαρμογές που μπορούν να πραγματοποιήσουν οι ισχυρές χώρες της ένωσης είναι τέτοιες που μπορούν εύκολα να την καταστήσουν μη ανταγωνιστική. Το κόστος της διατήρησης της νομισματικής της ανεξαρτησίας στο κριτήριο της ευκαμψίας των τιμών και των μισθών της είναι μικρότερο από αυτό που θα προέκυπτε από την υιοθέτηση κοινού νομίσματος

Ομοιομορφία στους ρυθμούς πληθωρισμού

Όταν οι ρυθμοί πληθωρισμοί παραμένουν σε όμοια επίπεδα μεταξύ των χωρών μιας νομισματικής ένωσης δεν δημιουργούνται ανάγκες προσαρμογής των ισοτιμιών και δεν υπάρχουν επιπτώσεις και στο εμπόριο. Για την περίπτωση της Ρουμανίας αξιολογώντας το επίπεδο πληθωρισμού, που προέκυψε από τις εκθέσεις Σύγκλισης που αναλύθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο, διαπιστώνεται ότι για όλες τις υπό εξέταση περιόδους αυτό βρισκόταν πάνω από την τιμή αναφοράς με βάση το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών. Ο υψηλός πληθωρισμός στα πλαίσια μιας

¹²⁵Πηγή: EBRD, Regional Economic Prospects in EBRD Countries of Operations: May 2013, 2013,σελ.9

¹²⁶ Πηγή:Nenovski, T., Post crisis remodeling of the Economy for the Sustainable Growth of South Eastern European Economies, MPRA Paper, No 42257, 2012, Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://mpra.ub.uni-muenchen.de/42257/>, σελ.9

νομισματικής ένωσης, όπου η χώρα δεν διαθέτει τη νομισματική της ανεξαρτησία, οδηγεί σε μείωση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων της χώρας αυτής.

Ενοποίηση αγοράς

Για τη συμμετοχή στην ΟΝΕ κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να έχει εκπληρώσει τα όσα προϋποθέτει η Συνθήκη του Μάαστριχτ. Η Ρουμανία δεν κατάφερε να καλύψει όλες τις απαιτήσεις της Συνθήκης με βάση την τελευταία αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε. Η εκπλήρωση των κριτηρίων αυτών αποτελεί ένα μέτρο του βαθμού σύγκλισης με τις υπόλοιπες χώρες μέλη. Με βάση τα παραπάνω η Ρουμανία δεν έχει καταφέρει να φτάσει στο κατάλληλο επίπεδο σύγκλισης και για το λόγο αυτό είναι προτιμότερη η διατήρηση της νομισματικής της ανεξαρτησίας.

Πέρα των παραπάνω κριτηρίων, υπάρχουν επιπλέον κριτήρια με βάση τα οποία μπορεί να αξιολογηθεί το κατά πόσο είναι ωφέλιμο για μια χώρα να διατηρήσει την νομισματική της ανεξαρτησία.

Ένα από αυτά είναι και ο βαθμός διαφοροποίησης στην παραγωγή και στην κατανάλωση. Όσο πιο διαφοροποιημένη είναι η οικονομία μιας χώρας, τόσο περισσότερα οφέλη θα αντλήσει από την συμμετοχή της σε μια νομισματική περιοχή. Αυτό οφείλεται στο ότι όσο καλύτερα διαφοροποιημένη είναι η παραγωγική διαδικασία μιας χώρας, τόσο λιγότερες επιπτώσεις θα υπάρχουν στο σύνολο της οικονομίας καθώς θα επηρεάζεται ένα μόνο μικρό τμήμα της οικονομίας. Επιπλέον χώρες που έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή συγκεκριμένων, εξειδικευμένων αγαθών είναι προτιμότερο να αποτελούν μέλη νομισματικής ένωσης. Αντίθετα χώρες μαζικής βιομηχανικής παραγωγής είναι προτιμότερο να διατηρούν το εθνικό τους νόμισμα. Η Ρουμανία ανήκει στη δεύτερη κατηγορία, της μαζικής βιομηχανικής παραγωγής, και για το λόγο αυτό είναι σημαντική η διατήρηση της νομισματικής της ανεξαρτησίας.

Ιδιαίτερα σημαντικό κριτήριο για τη συμμετοχή σε νομισματική ένωση είναι η ύπαρξη υψηλής και θετικής συσχέτισης των στοχαστικών διαταραχών καθώς και των οικονομικών κύκλων των κρατών μελών της. Σε περίπτωση

που κάτι τέτοιο δεν ισχύει, όπως στην περίπτωση της Ρουμανίας, είναι προτιμότερη η διατήρηση της αυτονομίας της χώρας στην άσκηση οικονομικής πολιτικής.

Υποθέτοντας ότι υπάρχει κάποια συνέχεια, μεταξύ των χωρών μιας νομισματικής ένωσης, όσον αφορά την πολιτική σύγκλιση, είναι απαραίτητη η δημιουργία ενός μηχανισμού επιδοτήσεων. Για τη δημιουργία του μηχανισμού αυτού απαιτείται δημοσιονομική εναρμόνιση των ασκούμενων πολιτικών από το κάθε κράτος μέλος και ύπαρξη ενός κοινού κεντρικού ταμείου από το οποίο θα διανέμονται πόροι στα κράτη μέλη που χρειάζονται βοήθεια.

Τέλος όταν σημειώνεται ενοποίηση των κεφαλαιαγορών, μειώνεται η ανάγκη νομισματικής ανεξαρτησίας, καθώς υπάρχει η δυνατότητα δανεισμού των ελλειμματικών χωρών από τις πλεονασματικές χώρες εντός της ένωσης και έτσι εξομαλύνονται οποιεσδήποτε αναταραχές στην ένωση.

Τα κριτήρια που αναφέρθηκαν παραπάνω είναι σημαντικό να ικανοποιούνται προκειμένου μια χώρα να προσχωρήσει σε μια νομισματική ένωση. Σε περίπτωση που δεν ικανοποιούνται αλλά παρόλα αυτά η χώρα υιοθετήσει ένα κοινό νόμισμα, το κόστος από την απώλεια της νομισματικής ανεξαρτησίας της θα είναι πολύ μεγαλύτερο από τα όποια οφέλη της.

Τα παραπάνω κριτήρια αναπτύχθηκαν με βάση την παραδοσιακή προσέγγιση για τις άριστες νομισματικές περιοχές. Ωστόσο σύγχρονες μελέτες έρχονται να αμφισβητήσουν την στατική αυτή προσέγγιση της ικανοποίησης των προαναφερθέντων κριτηρίων και εισάγουν μια πιο δυναμική προσέγγιση για τη θεωρία των άριστων νομισματικών περιοχών, αποδεικνύοντας πως τα κριτήρια αυτά, τα περισσότερα τουλάχιστον, είναι ενδογενή.

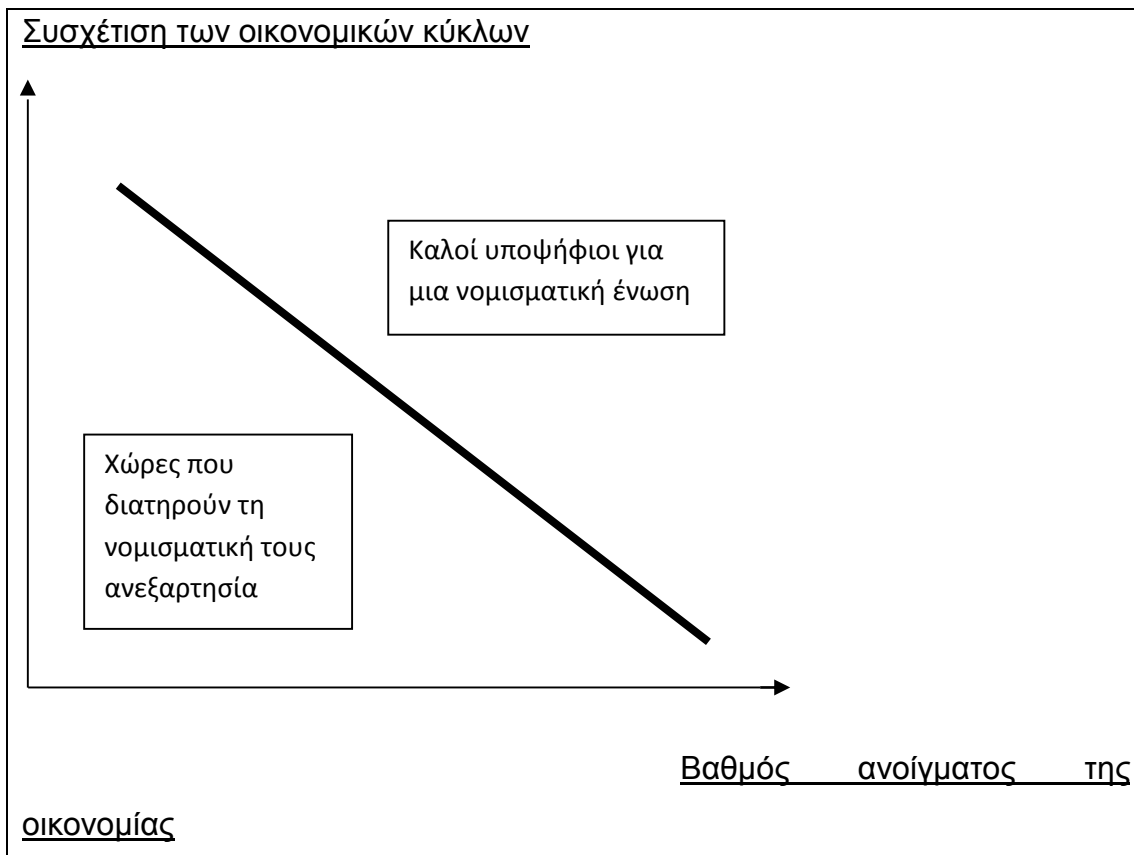
Σύμφωνα λοιπόν με την νέα αυτή προσέγγιση, της ενδογένειας των κριτηρίων, δεν μπορούν να εκτιμηθούν τα κόστη και οι ωφέλειες από τη συμμετοχή σε μια νομισματική ένωση και την απώλεια της νομισματικής ανεξαρτησίας του κράτους μέλους, καθώς τα περισσότερα από τα κριτήρια αυτά ικανοποιούνται αφού έχει ήδη πραγματοποιηθεί είσοδος της χώρας στη νομισματική ένωση. Οι Frankel και Rose, ήταν οι εισηγητές της θεωρίας

αυτής, οι οποίοι και διατύπωσαν την άποψη ότι λόγω της ενδογένειας των κριτηρίων, η χρήση ιστορικών δεδομένων για την αξιολόγηση της καταλληλότητας μιας χώρας να προσχωρήσει σε μια νομισματική ένωση, μπορεί να οδηγήσουν σε παραπλανητικά συμπεράσματα.

Με βάση τη θεωρία των παραπάνω, η συμμετοχή σε μια νομισματική ένωση προωθεί τις εμπορικές διασυνδέσεις μεταξύ των χωρών μελών και οδηγεί σε στενότερη κυκλική συσχέτιση μεταξύ τους. Επομένως στην κατεύθυνση αυτή, μια χώρα είναι πιθανότερο να ικανοποιήσει τα κριτήρια εισόδου σε μια νομισματική ένωση αφού πρώτα γίνει μέλος της.

Η γραμμή των άριστων νομισματικών περιοχών δείχνει τη σχέση που υπάρχει μεταξύ της συσχέτισης των οικονομικών κύκλων και την εμπορική σύγκλιση των χωρών της νομισματικής ένωσης για τον προσδιορισμό της καταλληλότητας ή μη μιας χώρας για την ένταξη της σε μια νομισματική ένωση.

ΓΡΑΜΜΗ ΑΡΙΣΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Όπως είναι λογικό, η υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος μεταξύ των χωρών αυξάνει τις εμπορικές διασυνδέσεις μεταξύ των χωρών αυτών και επηρεάζει τους οικονομικούς κύκλους της κάθε χώρας. Ωστόσο επικρατούν δύο απόψεις σχετικά τις επιδράσεις που οι εμπορικές αυτές διασυνδέσεις επιφέρουν στη συσχέτιση μεταξύ των χωρών.

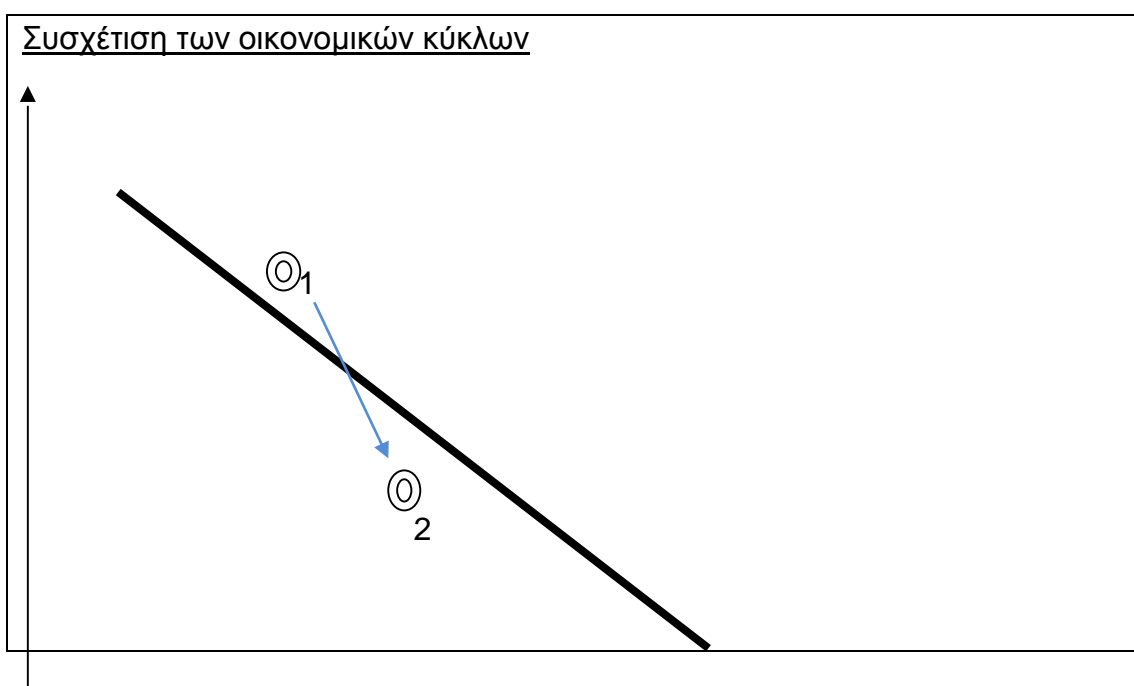
Σύμφωνα με την πρώτη άποψη, η οποία εκφράζει την οπτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η υψηλή συσχέτιση των οικονομικών κύκλων και ο μεγάλος βαθμός ανοίγματος της οικονομίας, είναι χαρακτηριστικά τα οποία ευνοούν την ένταξη μιας χώρας σε νομισματική ένωση. Στηριζόμενοι στην ενδογένεια των κριτηρίων, επικρατεί η άποψη ότι οι στενές εμπορικές συνδέσεις μεταξύ των χωρών οδηγούν στο συγχρονισμό των οικονομικών κύκλων των εν λόγω χωρών. Η ύπαρξη συγχρονισμένων οικονομικών κύκλων μεταξύ των μελών της ένωσης προφυλάσσει από την εμφάνιση ασύμμετρων διαταραχών μεταξύ των μελών. Μελετώντας την περίπτωση της νομισματικής ένωσης της Ευρώπης, το εμπόριο που υπάρχει μεταξύ των κρατών της είναι ενδοκλαδικό – ενδοβιομηχανικό και βασίζεται τόσο στις οικονομίες κλίμακας όσο και στον ατελή ανταγωνισμό. Με βάση τα στοιχεία αυτά δεν υπάρχουν περιθώρια εντός την ένωσης για περαιτέρω εξειδίκευση της βιομηχανικής παραγωγής σε κάποια χώρα μέλος. Η εξειδίκευση της βιομηχανικής παραγωγής είναι από τους κύριους λόγους εμφάνισης ασύμμετρων διαταραχών σε μια νομισματική ένωση, επομένως εφόσον δεν υπάρχουν περιθώρια εξειδίκευσης σε κάποια χώρα, περιορίζεται και ο κίνδυνος εμφάνισης ασύμμετρων διαταραχών. Η άποψη αυτή εμπειρικά αποδείχθηκε και από τους Frankel και Rose (1998).

Στον αντίποδα της άποψης αυτής, βρίσκεται η θεωρία που ανέπτυξε ο Krugman (1993). Σύμφωνα με την θεωρία αυτή ο συγχρονισμός των οικονομικών κύκλων των χωρών σε μια νομισματική ένωση σε συνδυασμό με τα πλεονεκτήματα που προέρχονται από τη συμμετοχή σε αυτήν, όπως είναι η μείωση του κόστους συναλλαγών μεταξύ των χωρών, οδηγεί στην εμφάνιση

μεγαλύτερων ασύμμετρων διαταραχών. Για την αιτιολόγηση της άποψης αυτής, ο Krugman υποστήριξε ότι ο περιορισμός του συναλλαγματικού κόστους σε συνδυασμό με την διεύρυνση των εμπορικών διασυνδέσεων μεταξύ των χωρών, ωθεί τις χώρες σε μεγαλύτερη εξειδίκευση, επικεντρώνοντας η κάθε μία την παραγωγή της σε εκείνα τα προϊόντα και υπηρεσίες στα οποία έχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Η αξιοποίηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος της κάθε χώρας οδηγεί σε οικονομίες κλίμακας και λόγω αυτού οι βιομηχανίες εκ των πραγμάτων μεταφέρονται σε συγκεκριμένες περιοχές μέσα στην ένωση. Αποτέλεσμα των παραπάνω γεγονότων είναι οι οικονομίες των χωρών της ένωσης να εμφανίζονται λιγότερο διαφοροποιημένες μεταξύ τους και επομένως περισσότερο ευάλωτες σε διαταραχές. Η άνιση βιομηχανική διάρθρωση των περιοχών επηρεάζει και την εισοδηματική συσχέτιση μεταξύ των χωρών καταλήγοντας να διαφοροποιεί τους οικονομικούς τους κύκλους οι οποίοι εμφανίζονται να έχουν μικρότερη κυκλική συσχέτιση.

Η παραπάνω άποψη αναφέρεται στην «Υπόθεση εξειδίκευσης του Krugman» σύμφωνα με την οποία αν μια χώρα δεν εμφανίζεται εξ αρχής κατάλληλη υποψήφια για την συμμετοχή της σε μια νομισματική ένωση, ακόμα και μετά την είσοδο της θα εξακολουθεί να μην είναι κατάλληλη.

ΥΠΟΘΕΣΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Πηγή: De Grauwe, P. and Mongelli, F (2005)

Σύμφωνα με το παραπάνω σχήμα, ο μεγαλύτερος βαθμός οικονομικής σύγκλισης συνεπάγεται και μικρότερη κυκλική συσχέτιση.

Σκοπός του κεφαλαίου αυτού, ήταν η μελέτη της σημασίας της απώλειας της νομισματικής ανεξαρτησίας των χωρών που προσχωρούν σε μια νομισματική ένωση.

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, όπου εξετάζεται η περίπτωση της Ρουμανίας, λαμβάνοντας υπόψη της παραπάνω αναλύσεις μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η Ρουμανία έκανε την σωστή επιλογή αναβάλλοντας την υιοθέτηση του ευρώ το 2015. Το κόστος από την ένταξη της στη ζώνη του ευρώ θα ήταν πολύ μεγαλύτερο από τα όποια οφέλη θα μπορούσαν να προκύψουν. Είναι πολύ σημαντικό για μια υποψήφια προς ένταξη χώρα να είναι σε θέση να απορροφά τυχόν διαταραχές χωρίς να χρειάζεται να κάνει χρήση εθνικής νομισματικής πολιτικής. Η Ρουμανία δεν φαίνεται να κάλυπτε όλα τα απαιτούμενα κριτήρια για να υιοθετήσει το ευρώ, ωστόσο είχε τη δυνατότητα να μπει στο ΜΣΙ II, δρομολογώντας την ένταξη της.

Οι δηλώσεις των πολιτικών και οικονομικών της εκπροσώπων αναφέρονταν ξεκάθαρα στους στόχους της χώρας να αναπτυχθεί και να ισχυροποιηθεί. Με βάση την παραπάνω ανάλυση η απόφαση αυτή των εκπροσώπων της χώρας, δίνει την ελπίδα ότι αν οι στόχοι αυτοί επιτευχθούν, η Ρουμανία θα υιοθετήσει το ευρώ έχοντας άλλη διαπραγματευτική δύναμη. Μπορεί η αναβολή υιοθέτησης του ευρώ για 4-5 χρόνια να μην είναι ικανή να την καταστήσει τόσο ισχυρή οικονομία όπως της Γερμανίας, ωστόσο ενέχει την αισιοδοξία να μην παραμείνει για πάντα μια από τις πιο φτωχές χώρες της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το πρόσφατο παράδειγμα της παγκόσμιας συστημικής οικονομικής κρίσης και ο τρόπος που αυτός μεταδόθηκε στις χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης, κατέστησε σαφές ότι την μετά κρίσης περίοδο θα πρέπει να εξεταστεί εκ νέου και να προσαρμοστεί η διαδικασία μετάβασης των χωρών αυτών στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Ένωση.

Οι χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης αλλά και γενικότερα οι χώρες του Ευρωπαϊκού νότου βρέθηκαν εν μέσω κρίσης στην πλέον δυσχερή θέση σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε.. Η προσπάθεια εντοπισμού διεξόδου από την κρίση για τις χώρες αυτές με παράλληλο προσανατολισμό στην ενδυνάμωση των οικονομιών τους, έφερε στο προσκήνιο προβληματισμούς, οι οποίοι έθεσαν υπό αμφισβήτηση την ορθότητα των θεωρητικών βάσεων πάνω στην οποία στηρίχτηκε η διαδικασία μετάβασης των χωρών αυτών.

Το αρχικό όραμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν η οικοδόμηση μιας τέτοιας ένωσης η οποία να αποτελεί μια άριστη νομισματική περιοχή. Ωστόσο το κατά πόσο τελικά επιτεύχθηκε ο στόχος αυτός αμφισβητείται έντονα. Το διαφορετικό οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό υπόβαθρο των χωρών που ενσωματώθηκαν στην ένωση αναπόφευκτα οδήγησαν σε απόκλιση από τον στόχο αυτό ενώ παράλληλα δημιούργησαν την ανάγκη χρήσης ενός διαφορετικού αναπτυξιακού υποδείγματος για την ενσωμάτωση των υπό μετάβαση χωρών.

Για το σκοπό αυτό και προκειμένου να εξασφαλιστεί η κάλυψη των αναπτυξιακών στόχων καθώς και η αποκατάσταση της αξιοπιστίας τους¹²⁷, είναι απαραίτητο αρχικά να αποκατασταθούν τα εσωτερικά και εξωτερικά μακροοικονομικά ισοζύγια των χωρών αυτών. Για το επίτευγμα αυτό κρίνεται

¹²⁷ Πηγή: Darvas, Z., Beyond the crisis – prospects for emerging Europe, MT-DP-2011/3, Discussion Paper, Budapest, 2011,σελ.18

απαραίτητη η προσπάθεια τόσο στο εσωτερικό των χωρών όσο και η βοήθεια από εταίρους, δανειστές και εξωτερικούς δρώντες. Επιπλέον στην ίδια κατεύθυνση κρίνεται απαραίτητη η χρήση των κατάλληλων δημοσιονομικών και νομισματικών εργαλείων τα οποία σε συνδυασμό με την κατάλληλη επιλογή καθεστώτος συναλλαγματικής ισοτιμίας, θα οδηγήσουν στη δημιουργία ενδογενών δυνάμεων ώστε τα εγχώρια κεφάλαια να επενδύονται στους πλέον παραγωγικούς κλάδους, οδηγώντας έτσι στην κάλυψη τόσο της εγχώριας όσο και της εξωτερικής ζήτησης.

Οι αλλαγές στους παραγωγικούς κλάδους των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης καθώς και οι αλλαγές στα πρότυπα καταναλωτικής συμπεριφοράς, κρίνονται απαραίτητες προκειμένου να επιτευχθεί ένα τέτοιο επίπεδο ανάπτυξης, ικανό να ανταποκριθεί στις ευρωπαϊκές απαιτήσεις, το οποίο θα είναι απαλλαγμένο από τις παθογένειες που σημειώθηκαν την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Θα πρέπει επιπλέον να δοθεί έμφαση στην ολοκλήρωση των θεσμικών μεταρρυθμίσεων των υπό μετάβαση χωρών, διαδικασία η οποία, παρά την οικονομική κρίση δεν επηρεάστηκε.

Όσον αφορά πιο συγκεκριμένα την περίπτωση της Ρουμανίας, καθ' όλη την εξεταζόμενη διάρκεια, από την είσοδο της στην Ε.Ε. έως σήμερα, έχει αποδείξει ότι είναι προσηλωμένη στους στόχους που θέτει και πραγματοποιεί όποιες απαραίτητες αλλαγές χρειάζονται προκειμένου να πετύχει τους σκοπούς της.

Το 2004 δεν κατάφερε να γίνει μέλος της Ε.Ε. μένοντας εκτός από την τέταρτη διεύρυνση που πραγματοποιήθηκε. Προκειμένου να ξεπεράσει το σκόπελο και να καταφέρει να αποτελέσει μέλος στην Πέμπτη διεύρυνση το 2007, συμμορφώθηκε με τις απαιτήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου λαμβάνοντας μια σειρά μέτρων. Τα μέτρα τα οποία έλαβε αφορούσαν μείζονα θέματα για την Ευρώπη όπως είναι η ανεξαρτητοποίηση του δικαστικού κλάδου και η απελευθέρωση των μέσων ενημέρωσης, η καταπολέμηση της διαφθοράς καθώς και τη διευθέτηση θεμάτων που σχετίζονταν με τη δημιουργία ενός κράτους πρόνοιας εστιάζοντας στις μειονότητες και «αδύναμες» κοινωνικές ομάδες.

Η Ρουμανία κατάφερε να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και σε συνδυασμό με την υλοποίηση πολλών θεσμικών μεταρρυθμίσεων κατάφερε το 2007 να γίνει μέλος της Ε.Ε. Ωστόσο το βήμα αυτό δεν ήταν παρά μόνο η αρχή των προσπαθειών που χρειαζόταν να καταβάλει προκειμένου να γίνει μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ένωσης.

Κάθε δύο χρόνια από το 2008 η Ρουμανία «κρίνονταν» για το βαθμό επίτευξης των απαιτούμενων κριτηρίων προκειμένου να υιοθετήσει το ευρώ. Τα κριτήρια αυτά αφορούν τη σταθερότητα των τιμών της καθώς και των δημοσίων οικονομικών της, τα περιθώρια διακύμανσης του εθνικού νομίσματος της χώρας έναντι του ευρώ, το επίπεδο που κυμαίνονται τα μακροπρόθεσμα επιτόκια της χώρας καθώς και άλλους παράγοντες που αφορούν την κατάσταση των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών, το κατά μονάδα κόστος εργασίας καθώς και άλλους δείκτες τιμών, όπως επίσης και τα αποτελέσματα ολοκλήρωσης των αγορών.

Έως και το 2014 η Ρουμανία δεν κατάφερε να καλύψει και τα πέντε απαιτούμενα κριτήρια για την υιοθέτηση του ευρώ. Ωστόσο, το 2012, είχε δεσμευτεί ότι το διάστημα 2013-2014 θα ενταχθεί στο σύστημα συναλλαγματικών ισοτιμιών ενώ το 2015 θα υιοθετήσει το ενιαίο νόμισμα.

Η αποτυχία πλήρωσης των κριτηρίων της συνθήκης του Μάαστριχτ σε συνδυασμό με την γενικευμένη εξάπλωση της οικονομικής κρίσης ανέκοψαν τα σχέδια της Ρουμανίας για την υιοθέτηση του ευρώ. Πριν ακόμα από την τελευταία έκθεση σύγκλισης οι εκπρόσωποι της Ρουμανίας εξέφραζαν τις ανησυχίες τους για το ότι η χώρα δεν είναι ακόμα έτοιμη να υιοθετήσει το ενιαίο νόμισμα.

Με βάση τις δημοσιεύσεις από την πλευρά της Ρουμανίας το διάστημα 2018-2019 είναι το πιο πιθανό να πραγματοποιηθεί η ένταξη της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή οικονομική ένωση.

Η Ρουμανία όπως και η Βουλγαρία, αποτέλεσαν τις δύο πρώτες και μοναδικές χώρες στην ιστορία της Ένωσης που αρνήθηκαν να υιοθετήσουν το ευρώ, την ημερομηνία που αυτό είχε προγραμματιστεί. Συγκεκριμένα για την

περίπτωση της Ρουμανίας η απόφαση αυτή φαίνεται έως και σήμερα να τη δικαιώνει.

Η ανάλυση της οικονομικής πορείας της Ρουμανίας που προηγήθηκε στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, μπορεί να αποτελέσει τη βάση για να χαρακτηρίσουμε την Ρουμανία ως πειθαρχημένη και συγκροτημένη χώρα.

Μπορεί η πρόοδος που σημειώνει από έτος σε έτος να μην πραγματοποιείται με ιλιγγιώδη ταχύτητα, ωστόσο η χώρα σημειώνει σταθερά και αισθητά βήματα βελτίωσης κάθε έτος. Η Ρουμανία την περίοδο αυτή που η Ευρώπη πλήττεται από την ύφεση της οικονομίας, καταφέρνει να επιτύχει υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης από άλλες χώρες της Ε.Ε.

Η Ρουμανία μπορεί να επιτύχει ακόμη υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης, γεγονός που το επιδιώκει και η ίδια καθώς φροντίζει να απορροφά όσο περισσότερα κονδύλια μπορεί από την Ε.Ε. Τα κονδύλια αυτά απ' ότι φαίνεται αξιοποιούνται με τον κατάλληλο τρόπο και έτσι η Ρουμανία έχει επιτύχει και αισθητή μείωση της ανεργίας της.

Όσον αφορά την απόφαση της να παραμείνει εκτός Ευρωζώνης, προς το παρόν τουλάχιστον, φαίνεται να δικαιώνεται, καθώς καταφέρνει όχι απλά να επιβιώνει αλλά και να αναπτύσσεται. Ωστόσο οι εξελίξεις που έπονται στην Ευρώπη, στην Ευρωζώνη και στο ενιαίο νόμισμα είναι αυτές που θα καθορίσουν κατά πόσο η απόφαση αυτή ήταν σωτήρια ή καταστροφική για την ίδια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

1. Abramovitz, M., 1986. "Catching-up. Forging ahead, and falling behind", *Journal of Economic History*, 46(2)385-406.
2. Anastasakis, O. and M. Watson, 2011. "Introduction", in Anastasakis O., J. Bastian and M. Watson (eds), *From crisis to Recovery – Sustainable Growth in South East Europe*, South East European Studies at Oxford, Oxford, 1-12.
3. Camlica, F., C. Orman, D. Payzanoglu and E. Yucel, 2013. "Southeastern Europe: post-crisis prospects and risks", *MPRA Paper*, No. 45539. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://mpra.ub.uni-muenchen.de/45539/>
4. Darvas, Z., 2011, "Beyond the crisis – prospects for emerging Europe", MT-DP-2011/3, Discussion Paper, Budapest
5. EBRD, 2009. Transition Report.
6. EBRD, 2013. Regional Economic Prospects in EBRD Countries of Operations: May 2013.
7. Gardó, S. and M., Reiner, 2010. "The Impact of the Global Economic and Financial Crisis on Central, Eastern and South-eastern Europe A Stock-taking Exercise", Occasional Paper Series, No 114, European Central Bank, Frankfurt am Main. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.suomenpankki.fi/pdf/166571.pdf>
8. Mongelli, Francesco. 2002. "New" Views on the Optimum Currency Area Theory: What is EMU Telling Us?, *European Central Bank, Working Paper Series*, 138. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.ecb.int/pub/pdf/scpwps/ecbwp138.pdf.

9. Nenovski, T., 2012. "Post crisis remodeling of the Economy for the Sustainable Growth of South Eastern European Economies", MPRA Paper, No 42257. Διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<http://mpra.ub.uni-muenchen.de/42257/>
10. Sanfey, P., 2011. "South East Europe: lessons from the global economic crisis", in Anastasakis O., J. Bastian and M. Watson (eds), From crisis to Recovery – Sustainable Growth in South East Europe, South East European Studies at Oxford, Oxford, 13-36.
11. Sorsa, P., B. Baker, C. Duenwald, A. Maechler and A. Tiffin, 2007. "Vulnerabilities in Emerging Southeastern Europe – How Much Cause for Concern?", IMF Working Paper, WP/07/236, p. 12. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2007/wp07236.pdf>
12. Soukiazis, E. and V. Castro, 2004. "How the Maastricht rules affected the convergence process in the European Union. A panel data analysis", CEUNEUROPE Discussion Papers, No 24, Faculdade de Economia da Universidade de Coimbra, Coimbra. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www4.fe.uc.pt/ceue/working_papers/ieefs-gdansk.pdf

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. Αργεΐτης Γ. – Κορατζάνης Α., 2011, «Οικονομική πολιτική σταθεροποίησης και αστάθεια στην ΟΝΕ», Αθήνα, Παπαζήση
2. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2008, Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2008. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr200805el.pdf>
3. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2010, Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2010. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201005el.pdf>
4. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2012, Έκθεση για τη Σύγκλιση Μάιος 2012. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201205el.pdf>
5. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2014, Έκθεση για τη Σύγκλιση Ιούνιος 2014. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201406el.pdf>
6. Κωστόπουλος Τ., 2000, «Ευρωπαϊκή οικονομική ολοκλήρωση και εθνικό κράτος, περιφέρειες και περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Θεσσαλονίκη, Αφοί Κυριακίδη
7. Λάζος Β., 2005, «Θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης», Θεσσαλονίκη, Μπαρμπουνάκης
8. Μακρής, Γ., 2009. «Η Οικονομική Πολιτική των Χωρών της Κ. και Α. Ευρώπης κατά τη Διαδικασία της Μετάβασής τους προς την Οικονομία της Αγοράς», εις Πελαγίδη Θ. και Κ. Χαζάκη (επιμ.), Η πολιτική οικονομία της μετάβασης: Από τον κεντρικό σχεδιασμό στην οικονομία της αγοράς, εκδόσεις Παπαζήση, 85-128.
9. Πετράκος, Γ. και Μ. Τσιάπα, 2009. «Οι εμπορικές σχέσεις των βαλκανικών χωρών: μια Συγκριτική Ανάλυση», εις Πελαγίδη Θ. και Κ.

- Χαζάκη (επιμ.), Η πολιτική οικονομία της μετάβασης: Από τον κεντρικό σχεδιασμό στην οικονομία της αγοράς, εκδόσεις Παπαζήση, 153-187.
10. Σκούντζος Θ., 2006, «Θεσμοί και Πολιτικές Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Β' Έκδοση, Αθήνα, Σταμούλη
 11. Σκούντζος Θ., 2006, «Οικονομική Ανάπτυξη Μέτρα Πολιτικής» Τόμος ΙΙ, Δ' Έκδοση, Αθήνα, Σταμούλη
 12. Robert C. Feensta – Alan M. Taylor, Επιμέλεια ελληνικής έκδοσης: Χρήστος Νίκας, 2014, «Διεθνής Οικονομική» Β' Έκδοση, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

1. <http://haas.berkeley.edu/faculty.html>
2. http://europa.eu/index_el.htm
3. http://ec.europa.eu/index_el.htm
4. <https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>
5. <http://www.europarl.europa.eu/>
6. <http://www.capital.gr/home.asp>
7. <http://www.naftemporiki.gr/>
8. <http://www.balkans.com/>
9. <http://www.newsbeast.gr/>
10. <http://www.euro2day.gr/>
11. <http://www.newsit.gr/>
12. <http://www.real.gr/default.aspx?page=home>
13. <http://www.kathimerini.gr/>
14. <http://www.otoe.gr/>